

özgürlük için.com e-dergi

Bursa'da Özgürlüğe Giden Yol

Adıyaman Üniversitesi:

"Başarısızlıktan Korkmadık"

Şarkı Söyleyen Kedi

Bahadır Kandemir ile Röportaj

- 04-09. Haberler
- 10-11. Bursa'da Özgürlüğe Giden Yol
12. Özgür Yazılımla Katlanan Verimlilik
- 13-16. Başarısızlık Korkusu Taşımadık
- 17-18. Yeni Linux Adminlerinin Yaptığı 10 Hata
- 19-20. VLC Media Player
- 21-23. Kdenlive
- 24-26. Pardus'ta Müzik...
- 27-29. Kino: Evinizdeki Stüdyo
- 30-33. MPlayer Her Şeyi Oynatır!
- 34-38. FFmpeg ile dünyanızı renklendirin
- 39-42. Xfce'de Çokluortam ve İnternet Araçları
- 43-44. OpenOffice.org 3.0 ve yeni özellikleri
- 45-47. Herkes için CAD: Qcad
- 48-53. Röportaj: Ben üç kelimeye sığmam
- 54-57. Klavyeler Hakkındaki Önemli Gerçekler

Bu sayının editörü:

Bünyamin Vıcıl

Bu sayıda katkıda bulunanlar:

Ahmet Hiçyılmaz, Ali Erkan İmrek,
Ali Işingör, Akın Ömeroğlu,
Aydın Gündüz, Erkan Tekman,
Ertan Güven, Gökmen Görgen,
Hakan Hamurcu, Hasan Yıldız,
Kubilay Kocabalkan,
Nilüfer Belediyesi YG 21 Özgür
Yazılım Çalışma Grubu,
Şaban Kuş, Sedat Ayma,
Server Acim, Seval Ünver,
Yasin Başaran

Tasarım:

artistanbul (Pınar Eskikan)

Özgürlüğün e-dergisi,

[Creative Commons](#)

(by-nc-sa) 3.0 ile lisanslanmıştır.

Pardus ismi ve logosu,

TÜBİTAK UEKAE'nin tescilli markasıdır

Bu yayın, Türkiye'nin en büyük özgür yazılım
topluluğu olan Özgürlüğün tarafından
hazırlanmaktadır.

“Topluluk bilinci oluşmayan açık kaynak yazılım, özgür yazılım değildir.”

Bu sözden başlamak lazım aslında her şeye. Kendime dair önceki Linux denemelerimde sıklıkla yaşadığım problem “topluluk”tu. Ama Pardus ve arkasındaki “inanılmaz güzellikteki” topluluk imdadıma yetişeli neredeyse 2,5 yıl oldu. Bu anlamda Mayıs 2008’den beri “Bursa Nilüfer Belediyesi” desteği ile “Yerel Gündem 21” çatısı altında kurduğumuz “Özgür Yazılım Çalışma Grubu” topluluk oluşumu adına çok güzel işler başarmaya devam ediyor. İstanbul’un komşusu olan Bursa’da da Özgür Yazılım adına bir şeylerin yapılıyor olması ve bu çalıştayın bir parçası olabilmek şahsen beni çok sevindiriyor.

Topluluk içerisinde elimden geldiği kadar her noktada bulunmaya çalışıyorum. Bu sayının editörü olarak seçildiğimi duyduğumda şaşırmadım desem yalan olur. Bundan önceki sayılarını zevkle takip ettiğim Özgürlükçin e-dergi aracılığıyla sizlere seslenecek olmak beni sevindirdiği kadar, heyecanlandırdı. Öncelikli olarak bilgisayarda “gündelik hayatta kullanım alanı olan” ve kullanıcıların, ve diğer işletim sistemlerinden Pardus’a yeni göç edenlerin merak edebileceği veya detaylarını öğrenmek istediği konular nelerdir diye aklımızdan geçirdik. Bu sayımızın içeriğinin oluşmasındaki en önemli etken bu oldu.

Gündelik hayat içerisinde kimimiz çalışmak, kimimiz eğlenmek ve dinlenmek amacıyla bilgisayarımızın karşısına geçtiğimizde ya müzik dinliyor ya da film izliyoruz. Hatta işi biraz daha ileriye götürüp İnternette indirdiğimiz küçük ses ve görüntü dosyalarını birleştirip, farklı formatlara dönüştürmeye uğraşıyoruz. Bu ve bu tarzdaki ufak tefek gibi duran çoklu ortam uygulamaları bilişim hayatımızın büyük bir kısmını kapsıyor. Hatta bir kısmımız benim gibi çalışırken

müzik dinlemeden kod dahi yazmakta zorlanıyordur.

Uzun lafın kısıası, bu ayki dergimizin ana teması “Pardus ve Çoklu Ortam”.

Okuyucularımızın Pardus altında gündelik ve profesyonel çokluortam uygulamalarını nasıl daha etkin kullanılabileceği konusunu, elimizden geldiği kadar anlatmaya çalıştık. Gündelik işlerimizi kısa sürede en etkili şekilde çözebilmemiz için çokluortam uygulamalarını detaylı şekilde sizlerle paylaştık. Klasik video ve müzik oynatıcılarından, video düzenleme programlarına, bir profesyonel gözü ile Linux’ta ses konusuna kadar uzanan konulardan örnekler vermeye çalıştık. KDE’den farklı olarak Xfce’de çokluortamın nasıl kullanıldığına dair detaylı bir yazı hazırladık. Bir solukta okuyacağınız ve ne zaman sonu geldi diyeceğiniz, çok güzel makaleler ve söyleşiler de bu sayımızdaki konularımızdan sadece bir kaçı. Dergimiz bu sayıyla beraber ilk düzenli köşe yazarına da merhaba diyor. Pardus Proje Yöneticisi Dr. Erkan Tekman yazıları ile sizlerle beraber olacak.

Dergimizin bu sayısının çıkmasında yazılarıyla ve manevi desteği her zaman yanımda olan öncelikle Özgürlükçin Topluluğu’nun nadide insanlarına ve Yerel Gündem 21 Özgür Yazılım Çalışma Grubu’ndaki çalışma arkadaşlarıma tek tek teşekkür ederken, daha önceki sayılardan olduğu gibi bu ayki dergimizden de keyif alacağınızı temenni ederim.

İyi eğlenceler...

İzmir'den Pardus Geçti

"Pardus ve Özgür Yazılım Nedir?" konulu seminer, 24 Aralık günü İzmir EMO'nun Çankaya semtindeki merkezinde düzenlendi.

İlgili bir topluluğun izlediği seminerin yapıldığı salonda yer kalmaması ve hatta bazı dinleyicilerin semineri ayakta takip etmesi, bizler için sevindirici bir gelişme oldu. Özgürlüğün topluluğu adına Akın ÖMEROĞLU ve KDE Türkiye sorumlusu Serdar SOYTETİR tarafından verilen seminerin ana konusunu Pardus ve özgür yazılımın tanıtımı oluşturdu.

Yaklaşık iki buçuk saat süren seminerin ilk kısmında Pardus tanıtımının yapılmasını takiben, "Neden Pardus Kullanmalıyım?" sorusuna cevap verilmeye çalışıldı. Soru cevap bölümünde ise her

zaman olduğu gibi Pardus ile ilgili sorulara cevaplar verildi.

Etkinliğin en keyifli yanı ise uzun süredir birbirimizi İnternet üstünden tanıdığımız forum üyelerimizle bir araya gelmek ve yüzyüze tanışma fırsatını yakalamak oldu.

Semineri organize etmek ve duyurmak için yapılan özveri çalışması, gelen her dinleyiciye dağıtılan baskılı Pardus CD'si ve yaptıkları her şey için başta Ali Fuat AYDIN olmak üzere tüm İzmir EMO ekibine, bizi orada yalnız bırakmayan topluluk üyelerimize ve tüm dinleyicilerimize teşekkür ediyoruz.

Öyle görünüyor ki, yakın zamanda güzel organizasyonlar için İzmir yollarına düşmeye devam edeceğiz..

KDE Ekibinden Destek Çağrısı

2007, 2008 derken artık Pardus 2009'u beklemeye başladık... Pardus 2009 hakkında az da olsa bilgi edinmiş olanlar bilir; Pardus 2009, birçoğumuzun vazgeçilmezi olan KDE Masaüstü Ortamı'nın 4.2 sürümü ile gelecek. KDE 4.2'nin beta sürümlerini şimdilik Pardus 2008'in test deposundan takip edebiliyoruz.

Beta sürümlerini deneme şansı olanların da çok iyi bildiği gibi KDE 4.2, KDE 3 serisinden ve hatta KDE 4.0 serisinden epey farklı ve birçok yenilik getiriyor. Tabii bu yenilikler de yerleştirme ekiplerine yeni çeviri eksikleri olarak yansıyor. Tüm yerleştirme ekipleri gibi KDE Türkiye Yerleştirme Ekibi de bu büyük KDE sürümü için kalan kısa zaman diliminde (yaklaşık 1 ay) çok sıkı çalışarak eksiklerini kapatmaya çalışıyor.

Yerleştirme ekibimiz çeviriler konusunda kötü denilemeyecek bir noktada. İletilerin yaklaşık yüzde 85'i çevrilmiş durumda ve SVN deposuna en çok gönderim yapan ekipler arasında da ilk 10 arasına girdik.

Tüm bu iyi haberlere karşın hâlâ çok eksiğimiz var... Bu haber yayına hazırlandığı sırada 2.731 bulanık, 16.468 çevrilmemiş ileti mevcuttu. Yoğun bir çalışmayla çevrilmiş ileti oranını kolaylıkla yüzde 90'lar oranına yükseltebiliriz.

Aslında bu haberi okuyanların arasında ekibe katılmak isteyip de neyi nasıl yapacağını bilemeyen birçok çevirmen

adayı olduğunu biliyoruz :). Eğer kendinizi bu büyük sürüm için çeviri yapma konusunda istekli hissediyorsanız, yerleştirme@kde.org.tr, turkce@pardus.org.tr listelerine ya da doğrudan çeviri koordinatörüne bir e-posta göndererek sürece dâhil olabilirsiniz.

KDE 4.2'de daha iyi Türkçe desteği için haydi pamuk parmaklar klavyeye! :)...

K Desktop Environment

Pardus 2008.2 Geliyor!

Pardus ekibi yoğun bir çalışmanın ardından 2008'in ikinci güncelleme sürümü Pardus 2008.2'nin sürüm takvimini de duyurdu. Yeni sürüm, özgün Pardus teknolojilerine eklenecek yeni özellikleri, 2008.1 ile 2008.2 arasında yapılan hata düzeltmelerini ve paket güncellemelerini içeriyor. Yeni sürüm aynı zamanda kullanıcıların yeni kurulumdan sonra daha az güncelleme yapmalarını ve güncel kurulumların daha sorunsuz olmasını da amaçlıyor.

Pardus 2008 kullanıcıları, mevcut kurulumlarını hiçbir ek işlem yapmadan

sadece güncellemeleri takip ederek bu yeni sürüme yükseltebilecek.

YALI ve ÇOMAR'a eklenen yeni özelliklerin daha iyi test edilmesi ve yakında Pardus depolarında da yerini alacak KDE 4.2'nin sürüm takvimine uyabilmek amacı ile Pardus ekibi 2008.2 öncesi daha fazla test sürümü

yayınlamayı ve sürümü uzun bir test sürecine tâbi tutmayı uygun buldu.

Buna göre Pardus 2008.2 sürüm takvimi şöyle gerçekleşecek:

- Pardus 2008.2 Alfa 30 Aralık 2008
- Pardus 2008.2 Beta 7 Ocak 2009
- Pardus 2008.2 RC1 16 Ocak 2009
- Pardus 2008.2 RC2 23 Ocak 2009
- Pardus 2008.2 30 Ocak 2009

Eğer siz de Pardus ekibine bu yeni sürüm sürecinde destek vermek istiyorsanız, test takımına katılabilir ya da KDE çevirileri için yerelleştirme ekiplerine yardımcı olabilirsiniz.

Temel Reis Artık Özgür!

Popeye ya da bizim bildiğimiz adıyla Temel Reis artık özgür! Avrupa Birliği yasalarına göre, eser sahibinin ölümü üzerinden 70 yıl geçince telif hakları sona eriyor. Geçtiğimiz ekim ayının 13'ü, çocuklara ispanağı sevdiren çizgi film karakteri Temel Reis'in çizeri Elzie Segar'ın ölümünün 70'inci yıldönümüydü ve dolayısıyla telif hakları zaman aşımına uğradı.

Artık isteyen herkes, Temel Reis posterlerini satabilir, t-shirtlerini, yeni çizgi romanlarını ve video oyunlarını hiçbir telif sıkıntısı olmadan veya lisans bedeli ödemedi satışı sunabilir.

Ancak, burada sanat eserinin telif hakları ile marka hakları kavramları arasında net bir çizgi çekmek gerekiyor. Çizer Segar ve varislerinin telif haklarından bağımsız olarak, Popeye ticari markası, King Features'ın tescilli altında bulunuyor. King

Features'ın Popeye markasını koruması bekleniyor.

Bir başka deyişle, Popeye markasını kullanmadan, örneğin "Temel Reis" adıyla Elzie Segar'ın yarattığı çizgi karakteri özgürce kullanabilirsiniz.

Harbottle&Lewis Hukuk Bürosu'ndan Mark Owen, "Segar'ın çizimlerinin telif hakkı sona ermiş olup, t-shirt, poster ve kartlarda bu çizimler kullanılabilir. Fakat Temel Reis oyuncakları ve ispanak kutuları hâlâ King Features'ın tescilli altında." diyor ve "Popeye, 20'inci yüzyılın en ünlü çizgi film karakterlerinden biri ve telif hakkı sona erdi. Betty Boop ve Mickey Mouse'un da telif hakkı kısa bir süre

Çevreci Bir Yazıtipi: Ecofont

Ecofont, "Spranq" isimli bir Hollandalı ajansın bir sürü çapraşık teknolojik işleme gerek kalmadan baskı cihazlarının kullandığı kartuş ya da toner miktarından yüzde 20 civarı tasarruf ettirmek amacıyla yarattığı, ilginç ve çevreci bir yazıtipi. Peki, nasıl oluyor da bir yazıtipi daha az mürekkep tüketebiliyor? Aslında çok basit. Ecofont, içinde boşluklar bulunan bir yazıtipi. Bu boşluklar, harflerin dış hatlarına

ecofont

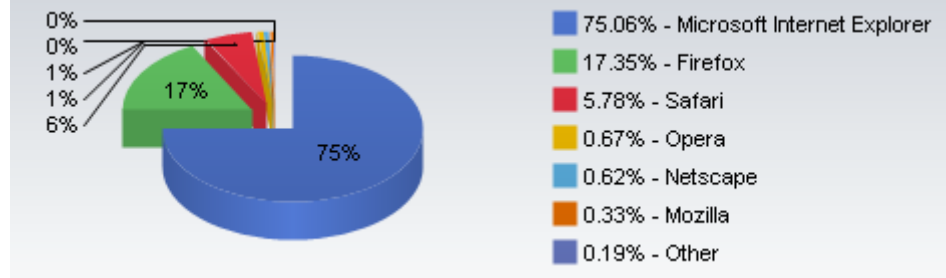
ulaşmayarak okunabilir kalmalarını sağlarken, içlerinin doldurulması için gereken mürekkebi azaltıyor.

Ecofont büyük boyutlarda çok iyi bir görüntü vermeyen ama 12-14 punto gibi metin büyüklüklerine indikçe insan beyninin şekilleri tamamlaması özelliğinden yararlanan ve içindeki boşlukları göze batmayan, ilginç bir çalışma. Özgür Bitstream Vera yazıtipini esas alan Ecofont, Genel Kamu Lisansı ile dağıtılıyor. Pardus geliştiricilerinden İnanç YILDIRGAN'ın hızla paketlediği Ecofont, yakın bir zamanda Pardus depolarındaki yerini alacak.

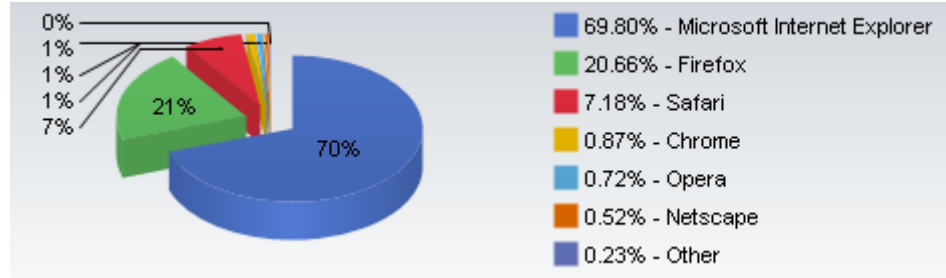
Internet Explorer Kan Kaybediyor

Microsoft'un pazar lideri olan İnternet tarayıcısı Internet Explorer'ın kullanım oranı, bağımsız değerlendirme kuruluşu Net Applications'ın sağladığı "Tarayıcı Pazar Payı" verilerine göre yüzde 68.15'e düştü.

Geçtiğimiz kasım ayında ilk defa yüzde 20 pazar payına ulaşan Mozilla Firefox, ocak ayının başına gelindiğinde yükselişini devam ettirerek yüzde 21,34'lük kullanım oranına ulaştı. Apple'ın tarayıcısı Safari yüzde 7,13'ten 7,93 kullanım oranına çıkarken, Google'ın büyük heyecan yaratan tarayıcısı Chrome yüzde 0,83'ten 1,04 oranına ulaştı. Opera yüzde 0,71 pazar payına sahipken, 2008'in şubat ayında fişi çekilen ve yeni sürümü yayınlanmayacağı duyurulan Netscape'in payıysa yüzde 0,57.

2008 1. Çeyrek

2008 4. Çeyrek

2008 yılının başında pazarın yüzde 75'ine sahip olan Internet Explorer'ın kullanım oranının 68,15'e düşmesindeki en büyük etkenin düşük donanım profili ve fiyatlarıyla Linux işletim sistemi kullanan Netbook tipi taşınabilir dizüstü bilgisayarlar olduğu tahmin ediliyor. Bilindiği üzere, Linux dağıtımlarında en çok kullanılan tarayıcı, birçok dağıtımla birlikte sunulan Mozilla Firefox.

Kaynak: [MarketShare](#)

San Giorgio Özgürlüğü Seçti

Bir Orta İtalya kenti olan San Giorgio a Cremano, OpenOffice.org'a göçü planlıyor. Şehir ayrıca, kâr amacı olmayan OpenMind isimli yerel kuruluş ile birlikte yerel okullarda açık kaynaklı yazılımın eğitimde kullanılmasına da destek vermeyi planlıyor.

San Giorgio Yerel Yönetimi onlarca yeni bilgisayar almak üzere. Şehrin bilişim teknolojilerinden sorumlu meclis üyesi Giorgio Zinno, bu alımları açık kaynaklı yazılımlara geçiş süreci ile birleştirmek istiyor. İlk pilot proje, 25 görevlinin bir haftalık bir eğitim alması ile başlayacak.

Bu göç planı, 19 Aralık günü OpenMind'in düzenlediği, açık kaynaklı ofis ve eğitim programlarına geçiş yollarını anlatan bir etkinlikte sunuldu. Ayrıca bu etkinlikte, açık kaynaklı yazılım içeren binlerce OpenCD koleksiyonları, işletim sistemi kurulu 100 USB disk ve açık kaynaklı eğitim belgeleri katılımcılara dağıtıldı.

OpenMind organizasyonunun başkanı Roberto Dentice'e göre şehir yönetimi sahipli işletim sistemleri üzerinde çalışan sahipli ofis uygulamaları kullanıyor bu nedenle; yeni bilgisayarlar için ya yeni sahipli sistemler alınacak ya da bu

sistemlerin alternatifi olarak OpenOffice.org tabanlı uygulamalar yer alacak.

OpenMind, özgür standartlar ve açık kaynak kullanımı ile ilgili bölgesel yasaların geliştirilmesine de destek veriyor, ayrıca her biri 1.200 öğrenci ve öğretmenden oluşan ve GCompris, TuxMath ve TuxPaint gibi eğitim uygulamalarının öğretildiği dört ayrı projede yer alıyor.

Bu okul projelerinin amacı, öğrencilere açık kaynak kültürünü aşlamak ve bu tip yazılımların nasıl kullanıldığını göstermek. Dentice, bilişim teknolojileri ile ilgili gelecek kararların önyargısız bir şekilde verilebilmesi için öğrencilerin açık kaynaklı alternatifleri bilmeleri gerektiğini düşünüyor. Dentice, şehrin eski bilgisayar donanımlarını Tuxsa dağıtımı ile çalıştırmayı test etmeyi de planladıklarını söyledi.

San Giorgio şehri açık kaynaklı yazılımları araştırmakla geleceğine yatırım yapıyor.

2008 Yılında Özgür Yazılım

Geçtiğimiz yıl Linux ve özgür yazılım dünyası için heyecan verici başarılarla konu oldu. Özgür yazılımlar ve Linux çekirdeği, televizyonlardan cep telefonlarına dek uzanan çok geniş bir yelpazede yaygın bir şekilde kullanılır hale geldiler. Tüm bu güzel gelişmelerin yanı sıra 2008, Linux'un ve özgür yazılım yazılımların netbook bilgisayarlar ve mobil platformda atağa geçtiği bir yıl olarak tarihe geçti.

2008'i geride bıraktığımız bu ilk günlerde, sizler için 2008'in dikkat çeken Özgürlüklü haberlerini derledik...

Bakalım, ülkemizde ve dünyada 2008 yılı, özgür yazılım cephesinde hangi gelişmelere ev sahipliği yapmış?

Pardus 2008 Duyuruldu

Pardus ekibi 2008 yılında yoğun bir çalışmanın ardından Pardus'un 2008 sürümünü duyurdu. Kullanıcılara daha kararlı bir sistem sunan Pardus 2008, daha fazla donanıma destek veriyor ve bünyesinde en güncel özgür yazılımları bulunduruyor. 2008 yılı aynı zamanda Pardus için kurumsallığa doğru atılan

adımları da görmemizi sağladı. Depolara girecek güncellemeler artık Test Takımı tarafından test ediliyor. Sürümler ise artık sürüm yöneticilerimize teslim edildi.

Pardus ekibi, bu kararlı sürümün ardından 2008 yılına, 2008.1 güncelleme sürümünü ve 2008.2 sürümünün alfasını sığdırmayı başardı.

Mozilla Firefox 3.0 Çıktı

Pardus'un öntanımlı İnternet tarayıcısı Mozilla Firefox 3, en yaygın ve en bilinen özgür yazılım projelerinden biri olduğunu ispat etti. İndirime sunulduktan sonra 24 saat içinde 8 milyon kere indirilen Mozilla Firefox, bu alanda bir dünya rekoruna imza attı.

Google, Dünyayı Chrome ile Tanıştırdı

Google 2008 yılında boş durmadı ve Chrome adlı, WebKit tabanlı özgür İnternet tarayıcısını duyurdu. Chrome, tarayıcı dünyasına son derece yenilikçi bir yaklaşımı da beraberinde getirdi. İşlemleri izole etme yeteneğine sahip olan ve kendi içerisinde bir görev yöneticisini barındıran Chrome, kullanıcılarına her sekmenin harcadığı sistem kaynağını denetleme olanağını sağladı. Beta sürecini tamamlayan Chrome'un gelecek aylarda büyük donanım üreticilerinin bilgisayarlarında önceden yüklenmiş web tarayıcısı olarak sunulabileceği dedikoduları kulislere dolaşiyor.

Android Cephelere Girmeye Başladı

Google'dan özgür yazılım dünyası için diğer büyük adım, cep telefonları için geliştirilen Linux tabanlı Android platformu oldu. Her ne kadar piyasaya ilk sürülen G1 modeli için bazı kısıtlamalar olsa da, Google şu an için platformun tüm kodunu açtı ve topluluk-tan gelen yamaları da kabul etmeye başladı.

KDE 4 Masaüstüne İndi

Pardus'un da masaüstü yöneticisi olan KDE için geçtiğimiz yılın en önemli

Google Chrome

gelişmesi, özgür masaüstü yöneticileri dünyasını tamamen değiştiren KDE 4.0 sürümünün resmi duyurusu oldu . İlk sürümün birçok eksikliği olsa da, bu sürümü izleyen 4.1 sürümü ve 2008'in son günlerinde yayınlanan KDE 4.2 beta sürümleri ile KDE'nin eksiklerini giderdiğini söyleyebiliriz.

Symbian Özgürleşiyor

Cep telefonu devi Nokia, 2008 yılı içinde özgür yazılım dünyasında en çok sözü geçen oyuncuların biri olmak yolunda ilerlemeye başladı . Yazılım stratejisini neredeyse olduğu gibi yeniden tanımlayan Nokia, artık açık bir şekilde yazılımlarını özgürleştiriyor. Symbian işletim sistemini Eclipse Kamu Lisansı ile açmayı planlayan Nokia, Symbian'ı topluluk tarafından yönlendirilen bir yazılıma dönüştürmeyi amaçlıyor.

Nokia Trolltech'i Satın Aldı

Ocak ayında Trolltech ile ilgili planlarını duyuran Nokia'nın asıl amacı, Trolltech'in en değerli ürünü olan özgür Qt araçları üstünde söz sahibi olmaktır . Qt geliştiricileri 2008 yılının büyük kısmını araç setine Symbian S60 desteği eklemek için geçirirken, bu konuda ne kadar ilerlediklerini birkaç ay önce duyurdıkları teknoloji demoları ile topluluğa da gösterdi.

Maemo 5 Açıklandı

Nokia, Linux tabanlı mobil işletim sistemi Maemo'yu geliştirmek için de boş durmadı. Berlin'de Maemo geliştiricisi Ari Jaaksi tarafından duyurulan yol haritasına göre Maemo 5, platform için yeni büyük sürüm olacak .

Yeni sürüm birçok teknik iyileştirmenin yanı sıra topluluk katılımlı ilk Maemo buluşmasında tartışılan kullanıcı arayüzü geliştirmelerini de beraberinde getirecek. Maemo 5'e ait SDK'ya ait alfa sürümü geçtiğimiz yılın son aylarında duyurulurken, Maemo SDK (Yazılım Geliştirme Kiti) ile gelen yeni özellikler, İnternet tableti cihazlarının geleceği ve potansiyelleri hakkında çarpıcı fikirler de veriyor.

Turkcell Kapılarını Özgür Yazılıma Açtı

Turkcell Teknoloji'nin tecrübeli mühendisleri ve teknik olanakları artık açık kaynak teknolojiler ile birleşiyor! Bünyesinde Apache Jakarta, Spring, Struts gibi çok sayıda açık kaynaklı yazılım geliştirme aracını aktif olarak kullanan

Turkcell Teknoloji, bilgi birikimini özgür yazılım dünyası ile paylaşmak için ilk adımlarını attı .

Pardus, CeBIT Eurasia 2008'e Katıldı

CeBIT Eurasia 2008'e katılan Pardus, ağırladığı ziyaretçilerle ve düzenlediği etkinliklerle fuar boyunca en ilgi çeken ve en yoğun standlardan biri oldu . Bu etkinliğin bizim açımızdan önemi ise Pardus'u Özgürlük için topluluğunun tanıtmasıydı elbet...

Ziyaretçilerin Pardus kullanma şansını ve soru sorma fırsatını yakaladığı organizasyonda binlerce Pardus CD'si dağıtıldı.

TSE, OOXML Oyunu Değiştirdi

TSE, OOXML'e ilk oylamada verdiği "Evet" oyunu iki oylama arasında geçen sürede yapılan kampanyalar ve TÜBİTAK UEKAE 'nin girişimiyle ikinci oylamanın sona ermesinden hemen önce "Çekimser" olarak değiştirme kararı alarak , iki oylama arasında oyunu olumsuz yönde değiştiren iki ülkeden biri oldu.

Peki ya 2009?

Geçtiğimiz yıl özgür yazılım dünyası için büyük gelişmelere sahne olurken aynı zamanda 2009 yılına da ışık tutuyor. Hızla gelişen netbook pazarı Linux için güçlü bir pazar oluştururken, Intel'in Atom işlemci mimarisi ile Linux pek çok cihazda bir arada kullanılmaya başlandı.

Xen ve KVM gibi gelişmiş sanallaştırma araçları sunan Linux dağıtımları, önümüzdeki yılda da sanallaştırma pazarının en önemli aktörü olmaya devam edecek.

Elbette teknik gelişmeler kadar topluluk süreçleri de 2009 yılı için önemli olacak. Özgür yazılım bilincinin hızla arttığı ülkemizde umuyoruz ki, özgür yazılım toplulukları, kamunun yazılım seçimleri ve standartlara uygunluğa ilişkin kararlarında, gittikçe sözü geçen bir sivil otorite haline gelecek.

Görünen o ki, 2009 yılında da dünyada Linux'un ve ülkemizde Pardus 'un yıldızı parlamaya devam edecek. Özgür yazılımın gücüne inanan herkese mutlu bir 2009 yılı diliyoruz!

Lotus Symphony Çok İddialı

IBM Yazılım grubundaki beş farklı markadan biri olan Lotus, ofislerde kurumsal kullanıcılara destek vermek için ürettiği Symphony ile büyük beğeni topluyor. İnternet üzerinden yayın yapan ve iş geliştirme konusunda dünyanın en seçkin mecralarından sayılan ChannelWeb 2008 yılının En İyi Ürünleri'nde ödülü Lotus Symphony'e verdi. Buna göre Lotus Symphony, masa üstü uygulamaları konusunda diğer ofis yazılımlarını geride bırakarak, 2008 yılının En İyi Ofis Yazılımı seçildi.

Yapılan açıklamada, Symphony'nin çalışma

prensipleri Microsoft Office'e benzetilirken, bazı üstün yanlarının bir benzeri olmadığına dikkat çekildi. ChannelWeb, işyerlerinde verimlilik ve daha ekonomik bir tercih arayan firmalara Lotus Symphony'yi tavsiye ediyor.

ChannelWeb, Symphony'nin açık kaynak kodu olarak bilinen .odf dosya biçiminde kayıt yapmasının yanında, Office 2007 öncesindeki standart .doc .xls ve .ppt dosya biçimlerinde de rahatlıkla düzenleme yapabilmesinden övgüyle bahsediyor. Test merkezinde bu ürünü kullanan ChannelWeb, yükleme ve kullanım anlamında son derece kolay bir yazılım olduğunun üzerinde duruyor.

Lotus Symphony, <http://symphony.lotus.com> adresinden indirilebiliyor ve IBM bedeli

karşılığında firmalara doğrudan Lotus Symphony desteği de verebiliyor. IBM'den daha önce yapılmış olan açıklamaya göre, 20.000 çalışanı bulunan bir firma Lotus Symphony kullandığında alternatiflerine göre 8 milyon dolar lisans gideri ve 4 milyon dolar yazılım güncelleme üzerinden tasarruf sağlamış oluyor. Yeni gelişen teknolojilerle de uyumlu olan Symphony, web 2.0 uygulamalarını destekliyor olmasıyla öne çıkıyor.

Kullanıcılar fikirlerini ve önerilerini Lotus Symphony'nin ekleyebiliyor ve bilgiler daha sonra diğer kullanıcılarla paylaşıyor. Bu ve bunun gibi birçok özgür yazılım geliştirme süreci avantajını sonuna kadar kullanan Lotus Symphony, en küçük firmalardan dev şirketlere kadar kurumsal

ve bireysel anlamda herkesin kullanımına uygun. Bu güzel ofis paketinin gelecekte "Pardus geliştiricileri ya da Pardus Göç Ortakları tarafından paketlenmesini umuyoruz" diyor ve bir güzel haberimizin daha sonuna geliyoruz :).

özgür pençe

Aydın gündüz

haberler

Nilüfer Belediyesi YG 21
Özgür Yazılım Çalışma Grubu

Bursa'da özgürlüğe giden yol

İstanbul'un kapı komşusu Bursa'da Yerel
Gündem 21 çatısı altında özgür yazılım için
çalışmalar yürütülüyor.

Özgürlüklüçin, bir özgür yazılım topluluğu olarak kurulduğunda, bu konuda bir şeyler yapmak için ilk harekete geçenler Bursalılardı. Yerel Gündem 21 kapsamında kurulan grup, 27 Mayıs'tan bu yana çalışmalarına devam ediyor, hatta bununla da yetinmiyor, başarı hikâyelerine imza atıyor.

YG21'in birkaç bilişim grubundan biri

Uluslararası bir oluşum olan Yerel Gündem 21, Avrupa Birliği destekli bir proje. Amacı, sosyal sorumluluk projelerine destek vermek. YG21 çalışmaları belediyeler kapsamında yürütülüyor. Bursa Nilüfer Belediyesi de YG21 çalışmaları açısından çoğu belediyeye göre daha aktif. Daha da önemlisi, YG21'deki birkaç bilişim projesinden birini barındırıyor. Bu projenin özgür yazılımla ilgili olması, önemini bir kat daha artırıyor.

Özgür Yazılım Çalışma Grubu, henüz sadece yedi aylık, fakat Bursa çapında özgür yazılım adına mihenk taşı sayılabilecek projelere imza attı. İlk toplantılarını 27 Mayıs'ta topluluğumuzdan Akın Ömeroğlu ve Necmettin Begiter'in de katılımıyla gerçekleştirdi. Grup bir yandan kendi içlerinde bilgi paylaşımı yoluyla birbirlerine destek olurken, bir yandan da özgür yazılımları yaygınlaştırmak için çalışıyor.

Pardus Terminal Sunucu Projesi

Özgür yazılımlarla ilgili bir etkinlik olduğunda katılmak için elinden geleni yapan grup üyeleri, 7 ay gibi kısa sayılabilecek bir dönemde CeBIT'te Özgürlüklüçin standına, Ankara'da Bilişim'08'e ve Bursa'da Linux Kullanıcıları Derneği'nin düzenlediği Linux ve Programlama seminerine katılım sağlamayı başardı. Büyük bir katılımı Nilüfer Konak Kültür Evi'nde gerçekleştirilen Nilüfer Belediyesi Yerel Gündem 21 Tanışma Toplantısı'nda da grubu tanıtan ve yoğun ilgi gören bir sunum gerçekleştirdi. Ayrıca Nilüfer Konak Kültür Evi ve Nilüfer Yerel Gündem 21'deki bilgisayarlarda da Pardus kullanılıyor. Amaçlarını "özgür yazılımların yaygınlaştırılmasına ve gelişmesine katkıda bulunmak" olarak tanımlayan ekip kendi içinde bir eğitim grubu gibi çalışırken, okullarda özgür yazılım kullanan laboratuvarlar oluşturmak için de çeşitli faaliyetler yürütüyor.

Kullanılmayan bilgisayarları ve bilgisayar parçalarını toplayan Özgür Yazılım Çalışma Grubu, bunları birleştiriyor. Daha sonra ana bilgisayara Linux kuruyor ve CentOS Linux Terminal Sunucu Projesi (LTSP) yardımıyla laboratuvarlar oluşturuyor. Oluşturdukları laboratuvarları da ihtiyacı olan okullara bağışlayan ekip, bugüne kadar Nilüfer'de iki okulu, Badırğa İlköğretim Okulu'nu ve Kara

Mehmet İlköğretim Okulu'nu özgür yazılıma geçirdiler. İlkokul öğrencilerinin özgür yazılımla tanışması ve onu kullanmaya başlamasını kapalı kodlu yazılımlara karşı ileriye dönük bir zafer olarak niteleyen grup, Pardus Terminal Sunucu Projesi kullanamamaktan yakınıyor. Bu konuda bilgi eksikleri olduğunu söyleyen grup üyeleri, Pardus geliştiricilerinden yardım sözü almayı da ihmal etmedi.

Aynı zamanda Bursa'da yakın gelecekte özgür yazılım temalı bir seminer düzenlemeyi de planlayan ekip, bu konuda Özgürlüklüçin Topluluğu ile görüşmelerini sürdürüyor. Özgür yazılımın sadece ev kullanıcıları için olmadığını vurgulayan ekip, kurumların da bilinçlendirilmesi ile ilgili çalışmalar yapma hazırlıklarını sürdürüyor. Özgür yazılımın Türkiye'de ve özelde Bursa'da daha hızlı gelişmesi için kurumsal kullanıcıyı da ekosisteme dâhil etmenin gerekliliğine vurgu yapan Özgür Yazılım Çalışma Grubu, "olayın sadece bir yazılım meselesi değil bir ülke sorunu olduğunu bilen" bir belediye ve Yerel Gündem 21 ile çalıştıkları için kendilerini şanslı sayıyorlar.

Gruba katılmak veya destek vermek isteyenler www.niluferyg21.org.tr adresinden iletişim bilgilerine ulaşabilirler.

Özgür yazılımla katlanan verimlilik

Ohloh.net sitesine göre Pardus'un geliştirme değeri 53 milyon YTL

Özgür yazılımın üretkenliği artırma yönündeki katkısı kendini verimlilikte de gösteriyor. Geçtiğimiz günlerde Pardus 2008'in ilk güncelleme sürümü yayımlandı. Bu kez hayli nesnel bir ölçüm yöntemi kullanıyoruz. Birçok özgür yazılım projesini İnternet'ten erişilebilir durumdaki kaynak kodlarını otomatik olarak tarayarak değerlendiren ohloh.net sitesinde Pardus Projesi sayfasını temel kaynak olarak alıyoruz. Vurgulamamız gereken aşağıda verilen rakamların yalnızca Pardus projesi kapsamında oluşturulan katma değere ilişkin olduğu, ana kaynaktan alınan on milyonlarca satır kod bunun dışında.

Bire on verimlilik

ohloh.net sitesinden alınan bilgilere göre Pardus projesine özgü olarak geliştirilen yazılımların kod ve belirtim satır sayısı 2 milyon 118 bin 197'ye ulaşmış durumda. Bu yazılım büyüklüğü sahipli yazılım geliştirme yöntemleri ile gerçekleştirilse idi 602 kişi/yıllık bir işgücü gerektirecekti. Bu da Pardus projesinin teknik çalışmalarının başladığı 2004 Ekim ayından bu yana sürekli olarak 150 kişilik bir geliştirme ekibi istihdam edilmesi anlamına geliyor. Ortalama işgücü maliyetleri kullanıldığında bu ekibin maliyeti de 33 milyon 106 bin 027 ABD Doları (yaklaşık 53 milyon YTL) olarak hesaplanmış.

Oysa Pardus Projesi 2003 Eylül ayında 4 kişilik bir ekiple yola çıktı ve hemen hemen düzenli bir büyüme ile 18 kişilik bir büyüklüğe ulaştı. Bu ekibin içerisinde yazılım geliştirme yanında proje yönetimi, grafik tasarım, proje geliştirme, proje destek, camia yönetimi ve sistem yönetimi gibi doğrudan değer yaratmayan kimi işlevlerde faaliyet gösteren kişiler de dahil. Bu hesaplama ile dahi Pardus Projesi'nin toplam işgücü harcaması 2008 yılı sonu itibarı ile yalnızca 680 kişi/ay olacak. Bu düz hesaplama ile dahi, Pardus Projesi'nin sahipli yazılım geliştirmeye göre yaklaşık 10,6 kat daha verimli olduğunu söylemek mümkün. Benzer kıyaslama ve bilimsel hesaplama yöntemleri ile çalışmalar Linux çekirdeğinin 1 milyar Avro ve Pardus gibi bir Linux dağıtımında kullanılan

özgür yazılımların 10 milyar ABD Doları gibi yeniden üretilme maliyetleri olduğunu gösteriyor. Biraz daha karmaşık olsa dahi gerçek harcamalara bakıldığında buralarda da 5-10 gibi verimlilik çarpanları ile karşılaşmak mümkün. Dolayısı ile Pardus'un yarattığı "mucize" aslında tüm özgür yazılımlara yaygınlaştırılabilecek bir özellik.

Özgür yazılım ile mümkün...

Bu verimliliğin temelinde özgür yazılım geliştirme sistemi yatıyor. Açık kaynak kodlu özgür bir yazılım olan Pardus'a dileyen herkes katkıda bulunabiliyor. ohloh.net sitesinden alınan bilgiye göre Pardus Projesi'ne şimdiye kadar 112 kişi katkıda bulunmuş. Bunların yalnızca 28'i halen ya da eski TÜBİTAK UEKAE çalışanı. Yani, TÜBİTAK UEKAE'nin istihdam ettiği her kişi için TÜBİTAK UEKAE dışından üç geliştirici projeye katkı vermiş.

Geliştiricisi çarpanına ek olarak projenin açık kaynak kodlu olarak yürütülmesi camiaya katılan geliştirici adaylarının öğrenme sürecinin son derece hızlı gerçekleşmesini ve dolayısı ile daha hızla üretken hale gelmelerini sağlıyor. Camia katkısı burada da ön plana çıkıyor. Sahipli yazılım üretme sistemi ile üretilip açık ya da özgür bir lisansla kaynak kodu açılan bir yazılım aslında bu verimlilik artışından yararlanamıyor, özellikle etkin bir kullanıcı ve geliştirici camiası oluşturulamazsa.

ohloh.net verilerine göre Pardus'a her ay katkıda bulunan geliştirici sayısı 40 civarında. Bu sayı 2005 yılı içerisinde yalnızca 10 imiş. Pardus projesinin hedefi bu sayıyı 2011 yılı sonunda 200'e çıkarmak. Bu amaçla çok yönlü bir dizi faaliyet başlatılmış durumda ve ilk meyvelerinin 2009 yılında alınmasını bekliyoruz. Artık Türkiye'de (ve dünyada) Pardus geliştirmek doğru ve cazip bir bilişim faaliyeti haline geliyor; hem bilişim sektörü firmaları ve hem de genç yazılımcılar için...

Başarısızlık Korkusu Taşımadık

Bu yıl içinde departmanlarını Pardus'a göç ettirmeye başlayan Adıyaman Üniversitesi Bilgi İşlem Bölümü ile Pardus'a göç ve üniversitenin özgür yazılıma bakışı hakkında konuştuk.

Bildiğiniz gibi yeni şeylere öncülük etmek çoğunlukla büyük cesaret ister. Bu işe girerken olmazsa ya da başaramazsak diye bir korkunuz oldu mu?

Pardus uzun süredir izlediğimiz bir dağıtım. Son kullanıcının birçok gereksinimini karşılıyor. Bu nedenle "başarısızlık" korkusu taşımadık. Bilgi işlem çalışanları Linux konusunda deneyimli olduklarından "başaramazsak" korkusundan daha çok kullanıcıların direncinin olacağı endişesini taşıyorduk.

Özellikle işi bilgi işlemde çalışmak olmayan memurları bu konuda nasıl ikna ettiniz? Size bahane olarak ne ileri sürdüler? Ne kadar direnç gösterdiler eski sistemde kalmak için?

Pardus'a göç kararının ardından bir panel düzenledik ve panelimize Doç. Dr.

Erkan Tekman katıldı. Pardus hakkında epey kapsamlı bir eğitim etkinliği oldu. İlk olarak Pardus kullanılmasının önemi konusunda bilinç oluşturmaya çalıştık. Ancak alışkanlıklar, direncin en önemli sebebini oluşturuyor. Alışkanlıkların değişmesi ise uzun zaman alıyor. Bütün birimlerde geçiş için hedefimizi birimleri sırayla göç ettirme ve karşılaşılan sorunları çözme yöntemiyle uyguladık. Maalesef en büyük engel bazı İnternet sitelerinin İnternet Explorer bağımlılığı. İşlerimiz gereği zorunlu olarak kullanmamız gereken sitelere erişirken birçok sorunla karşılaştık. Bu sorunları çözmek için bir Windows Server kurduk. Terminal lisanslarının satın alma işlemleri tamamlanınca bu sitelere erişmek ve Windows tabanlı uygulamalar için bu sunucuyu kullanacağız. Kullanıcı diğer işlemlerini Pardus üzerinde yapacak, Windows gerektiren işlemlerini de bu sunucu üzerinde yapacak. Bu sitelerin ilgili birimlerine de sitelerine Pardus kullanarak bağlanmadaki sorunlarımızı yazacağız. Umarız duyarlılık gösterirler.

bilgi birikiminden yararlanmak ve katkıda bulunmaktır. Üniversitemiz Pardus Projesi'ni desteklemektedir. Çünkü Pardus, ulusal bir proje, özgür bir yazılım, güvenli ve Türkçe... Ayrıca üniversitemiz açık kaynak kodlu birçok proje hazırlamaktadır. Özellikle yeni kurulan üniversitelere -ki bilişim alanında aynı sorunları yaşıyoruz- örnek olabilmek için 2009 başında projelerimizi ilan edeceğiz.

Personel ile bu konu konuşulup göç süreci ve Pardus'a taşınma anlatıldı mı ve personel bu konuda motive edildi mi? Yoksa bir nevi zorlama mı oldu?

Her iki yöntem de kullanıldı. Pardus kullanmaya başlayan birimlerimizde ilk tepkileri en aza indirmek için biraz zorlama yapıldı. İlk kurulumun yapıldığı zamanlarda birçok eleştiri geldi. Özellikle "bu programı kullanamıyorum", "eskiden şöyle yapardım, şimdi bunu nasıl yapacağım" gibi birçok soru geldi. Bu soru ve sorunlar zamanla azaldı ve kullanıcılar aslında eskiden yaptıkları işleri daha kolay yapmaya başladılar. Özellikle virüs sorunlarından etkilenmemek çok güçlü bir motivasyon nedeni. Kullanıcılar artık USB disklerini daha rahat kullanıyorlar. Bu çok önemli bir artı oldu.

Bu taşınma kararını üniversite üst yönetimi mi aldı yoksa bilgi işlem biriminin bir projesi olarak mı ortaya çıktı?

Pardus'a göç kararı aslında uzun zamandır planlanan bir işti. Üniversite üst yönetimi ve bilgi işlem olarak araştırma içindeydik. Aksama olmaması için hazır olduğumuzda geçiş yapacaktık. Rektörümüz Prof. Dr. Mustafa GÜNDÜZ'ün "bir an önce başlayalım" talimatı ile göç işlemi başlattık. Burada bir şeyi açıklığa kavuşturmak gerekli. Sorun tek başına yazılımların lisans ücretleri olmadı. Yazılım lisans ücretleri de bir etken ancak daha önemlisi "Ulusal"

Üniversiteniz diğer kamu kurumlarına bu konudaki tecrübelerinizi paylaşmak üzere destek hizmeti vermeyi düşünüyor mu?

Üniversitemiz ilk göç aşamasından itibaren yerel kamu kurumları ile tecrübesini paylaşmak konusunda birçok girişimde bulundu. Birçok kamu kurumu personeli Pardus'u ilk defa gördüklerini söyledi. 2009 Bahar döneminde hem kurum içi hem de kurum dışı birçok eğitim etkinliği planlanıyor. Özellikle İnternet Haftası'nı Adıyaman'da özgür yazılım şenliği haline getirmek istiyoruz.

Pardus geliştiricilerinden geliştirilmesini istediğiniz, en çok ihtiyacınız olan konu ne oldu?

Pardus son kullanıcının hemen hemen tüm gereksinmesini karşılıyor. Ancak sunucu yazılımları ve geliştirme araçları konusunda biraz zayıf kaldığını düşünüyorum. Özellikle Gnome tabanlı programların PiSi paketleri eksik. Zamanla bu sorunların da çözüleceğini umut ediyorum. Ayrıca Pardus ekibi donanım üreticileri ile görüşmeler yapıp, desteklenen işletim sistemleri kapsamına Pardus'u da alabilirlerse daha iyi olacağını düşünüyorum. Üniversitemize aldığımız bazı donanımlarda (server, storage gibi) desteklenen Linux dağıtımları olarak RHEL ön plana çıkmıştı. Özgür yazılım olduktan sonra sorun değil diye düşünülebilir ama gönül Pardus'un da desteklenen dağıtımlar listesinde olmasını arzu ediyor.

Üniversiteler özgür yazılım fikrinin ve yazılımların yaygınlaşması için çok önemli bir konumda, bu açıdan gerek üniversite dışından kurumsal ve bireysel katılımcılara gerekse öğrenci ve öğretim üyelerine yönelik seminer ve eğitim programları yapılacak mı?

İlk olarak 2009 yılında yapılacak Akademik Bilişim ve İnternet Haftası etkinliklerinde özgür yazılımlar ve Pardus konusunda çeşitli etkinlikler yapmayı planlıyoruz.

Pardus'a taşınma sırasında sizi en zorlayan konu ne oldu?

Yukarıda da belirttiğim gibi bizi en çok zorlayan bazı İnternet sitelerinin tek bir tarayıcıya olan bağımlılığı oldu. Kullanıcıların alışkanlıklarının değişiminin zaman alması da diğer bir engel.

Pardus'a geçecek üniversite veya kurumlar için ne gibi bir eylem planı önerirsiniz?

Göç etmeyi düşünen kurumlarda öncelikle diğer işletim sistemlerine olan bağımlılıkların listesinin çıkarılması gerekiyor. Hangi birimlerde hangi nedenle

bağımlılık olduğu belirlenirse göç daha kolay olacaktır. Donanımların Pardus uyumu konusunda da bir araştırma yapmak gerekiyor. Özellikle bazı yazıcıların kurulması uzun zaman alabiliyor. Göç etmek için tüm kurumu aynı zamanda göç ettirmek de teknik desteğin yeterliliği konusunu öne çıkarıyor. Destek verilemeyecekse aşama aşama geçiş en kolay çözüm. Biz aynı anda birçok yerden gelecek soru ve sorunlarla vakit kaybetmemek için aşama aşama geçiş yaptık. Böylece Pardus kullanmaya başlayan birimler diğer birimlerin sorunlarının çözümünde bize yardımcı oldular. Her birimde bir Pardus gönüllüsü belirledik. Bu belirleme işlemi sırasında bilgisayar bilgisinden daha çok Pardus sevgisini esas aldık. İlk aşamada hiç kimseye root parolasını vermedik. Kullanıcıların ne yaptıklarının farkına varmalarını bekledik.

Kullanıcıların Pardus kullanmak konusunda yaptığı yorumlar nelerdir?

Genellikle alışma sorunu yaşıyor. Memurluğa yeni başlayan personel daha az sorun çıkarıyor. Yeni bilgilerin öğrenilmesine daha açık oluyorlar. Ancak yıllardır bir işletim sistemini kullanan personel “başarısız olursam” endişesi taşıyor. Yeni sistemi kullanmakta yaşayacağı sorunların memurluk itibarını düşüreceği endişesini taşıyor. Kullandıkça aslında işlerini daha kolay yaptıkça, özellikle de virüs endişesinden uzak yaşamaya başladıkça sistemi daha kolay kabulleniyor.

Sizce Pardus’ta şu özellikler olsaydı bu işi daha rahat yapardım diyeceğiniz

eksikler nelerdir?

Pardus içerisinde her bir yazılımın bir kullanım kılavuzu olsaydı çok iyi olurdu. Yardım sayfaları daha çok yardım etseydi daha iyi olurdu. Özgürlüğün’deki Nasıl sayfaları epey kapsamlı ve birçok işlemin nasıl yapılacağı anlatılmış. Ancak kullanılan dil ilk defa Pardus kullanacaklar için yeterince basit değil. Her yazılım için epey yalın bir dille ve resim desteği ile (hatta video görüntüleriyle) kullanım kılavuzlarının olması kullanıcı şikayetlerini en aza indirecektir. Aslında Adıyaman Üniversitesi olarak böyle bir proje başlatabiliriz.

Üniversite Pardus’a uyumlu yazılımlar geliştirecek mi?

Üniversitemiz bilgi işlemi olarak geliştirdiğimiz yazılımlar zaten Linux uyumlu ve Pardus’ta da kullanılabilir. Bu yazılımları gözden geçiriyoruz ve yeni sürümleri Pardus için daha kullanışlı olacak. Yazılımlarımızı 2009 yılından itibaren GPL olarak yayınlayacağız. Dileyen dilediği işletim sisteminde kullanabilecek. Hatta isterse geliştirme ekibine dâhil olabilecek ve daha kaliteli yazılımlar geliştirilmesine katkıda bulunabilecek. Halihazırda Öğrenci İşleri Otomasyonu ile Personel Otomasyonumuz var.

2009 içerisinde Maaş Otomasyonu’nu da yazmayı planlıyoruz.

Bu programlar üniversitenin web sitesine de yüklenecek mi?

2009 başından itibaren geliştirdiğimiz tüm yazılımları İnternet ortamında yayınlayacağız.

Öğr Gör. Bülent ŞENER
Adıyaman Üniversitesi
Bilgi İşlem Daire Başkanı V.

Yeni Linux Adminlerinin Yaptığı 10 Hata

İyi bir sistem yöneticisi bazı hataları asla yapmaz. Hele hele bu yazıda anlattığımız türden olanları...

Bu makalede yeni Linux sistem yöneticilerinin (admin) yapmaması gerektiği halde sıkça tekrarladığı 10 hata üzerinde duracağız.

1 -Paket yöneticisi dışında uygulamalar kurmak: Başlangıçta bu kötü bir alışkanlık olarak görünmeyebilir. Örneğin Pardus kullanıyorsunuz ve biliyorsunuz ki kurduğunuz uygulamalar pisi paketleri. Pardus depolarında bulunmayan açık kaynak kodlu yazılımları da elbet derleyerek bilgisayarınıza kurabilirsiniz ve bu uygulamalar sorunsuz bir şekilde çalışabilir. Fakat paket yöneticiniz kaynak koddan kurmuş olduğunuz söz konusu uygulamaların güncellemelerini takip edemeyecek. Dağıtımınızın paket yöneticisini kullanarak kurduğunuz uygulamaların güncellemelerini takip etmek, çok daha kolaydır.

2 – İhmal edilen güncellemeler: Çoğu Linux kullanıcısı ve Linux yöneticisi, sistemlerini kurup çalıştırdıktan sonra işlerinin bittiğini düşünür. Halbuki sisteminizin devamlı güvende kalabilmesi için son güncellemeleri takip etmeniz ve sisteminize uygulamanız son derece önemlidir.

3 – Basit yönetici parolaları: Yönetici (root) parolası krallığın anahtarı gibidir. Normal kullanıcıların parolaları basit olabilir ancak yönetici parolaları kesinlikle tahmin edilmesi zor, hatta mümkünse "alfanümerik" (rakam ve harflerin birlikte kullanımı) olmalıdır.

4 – Komut satırından korku: Kimse bir sürü komutu aklında tutmak istemez. Bazı zamanlarda komutlar işinizi kolaylaştırabilir ve daha güvenli çözümler üretmenize yardımcı olabilir. Bir Linux yöneticisi Linux komutlarını kullanmalı ve bilgilerini geliştirmelidir.

5 – Yapılmayan çekirdek güncellemeleri: Sisteminizde 12 tane çekirdeğe (kernel) ihtiyacınız yok. Ama sisteminizde bulunan çekirdeğin son sürümüne devamlı güncellenmeniz sistem güvenliği açısından çok önemlidir. Güncellemeleri yapmadan önce sisteminizdeki önemli dosyaların yedeklerini almayı unutmayın.

6 – Yedekleri alınmayan sistem dosyaları: Sisteminiz üzerinde yapacağınız önemli güncelleme işlemlerinde örneğin xorg, X11 gibi ilgili eski yapılandırma dosyalarının yedeklerini almak önemlidir. Yeni kurduğunuz uygulama herhangi bir sorun çıkarırsa bu aldığınız yedek dosyalarla sisteminizi eski haline kolaylıkla getirebilirsiniz.

7 – X üzerinden boot etmek:

Eğer X ekran kullanılmayan bir makinede, mesela herhangi bir sunucuda X ekranı etkin hale getirmek, boş yere bu sunucunun sistem kaynaklarını ve performansını azaltır. Bu nedenle gerekmeyen yerlerde X ekran çalıştırmayın.

8 – İzinleri anlamamak:

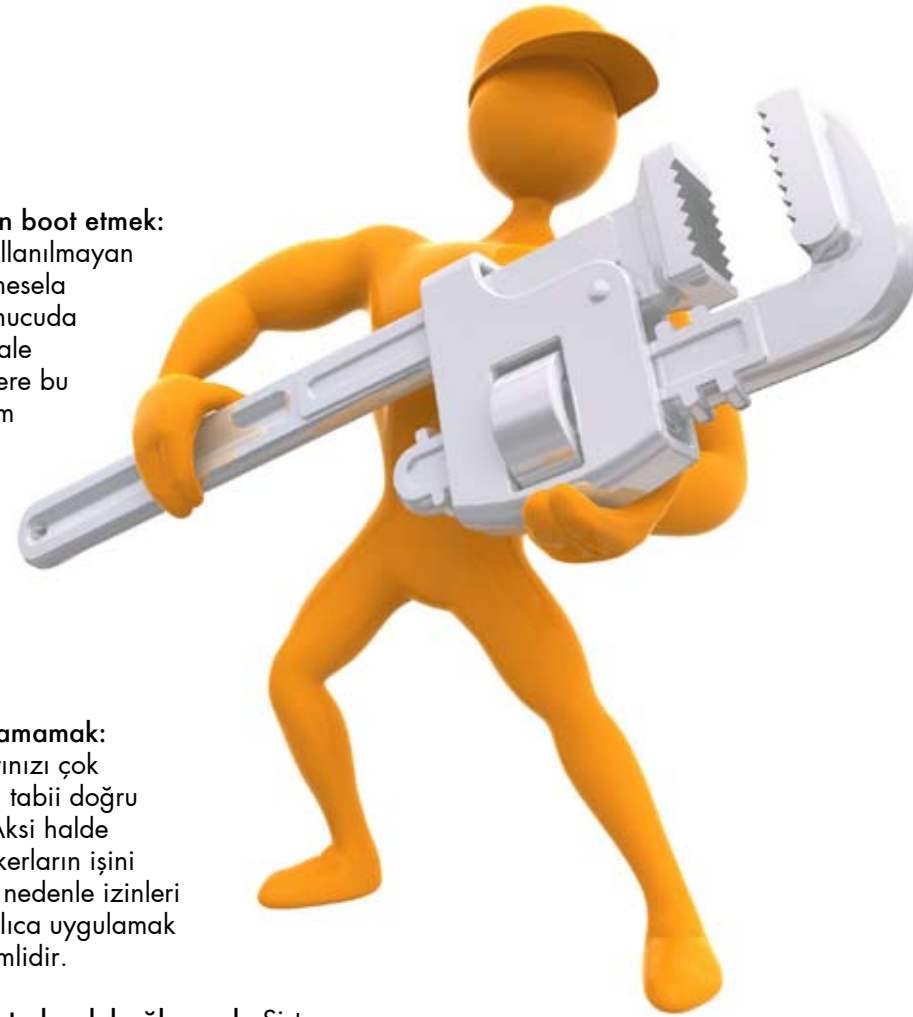
İzinler yaşamlarınızı çok kolaylaştırabilir, tabii doğru kullanılırlarsa. Aksi halde sizin değil, hackerların işini kolaylaştırır. Bu nedenle izinleri anlamak ve akıllıca uygulamak son derece önemlidir.

9 – Sisteme root olarak bağlanmak:

Sisteme mecbur kalmadıkça root olarak bağlanmamak gerekir. Eğer önemli bir uygulama kuracaksanız su komutunu kullanarak yönetici (root) olup kurulumu yapabilirsiniz. Sistemi genel olarak root kullanıcısı ile kullanmamanız gerektiğini unutmayın.

10 – Log dosyalarını kullanmamak: Log dosyaları bildiğiniz gibi /var/log dizini içerisinde tutulur. Bu da logları incelemek için bilmeniz gereken ilk önemli yerdir. Eğer logları iyi incelemesini öğrenebilirseniz, sisteminizdeki her şey hakkında bilgi sahibi olabilirsiniz.

Yukarıdaki 10 hata birçok Linux yöneticisi tarafından yapılmaktadır. Yukarıdakilerden ne kadar kaçınırsak o kadar güvende oluruz.

VLC Media Player

“Kahvemiz hazır.
Artık VLC Player’ı açma vakti gelmiştir”

Merhaba arkadaşlar. Özgürlükçin dergisine hazırlamış olduğum ilk yazımla karşınızdayım. Nilüfer Yerel Gündem 21 Özgür Yazılım Çalışma Grubu olarak Bursa’da kamu yararına yürüttüğümüz faaliyetlerin yanında Özgürlükçin dergisine yazacağımız makalelerle destek veriyor olmak, bizler için çok büyük bir keyif ve bir onun kadar da mutluluk verici.

Sizlere çoklu ortam oynatıcılarının İsviçre Çakısı olarak nitelendirebileceğimiz bir program olan VLC Player’dan bahsetmek istiyorum. Kullanım kolaylığının yanı sıra pek çok medya dosyasını desteklemesi ve platform bağımsız çalışan sürümlerinin olması nedeniyle bilgisayar kullanıcıları arasında giderek yaygınlaşan VLC Player, en keyifli anlarımın vazgeçilmez araçlarından bir tanesi olmayı başarmış durumda. VLC Player, Videolan tarafından organizasyonu sürdürülmekte olan açık kaynak kodlu ve ücretsiz bir yazılımdır. Tüm hakları GNU Genel Kamu Lisansı ile korunmaktadır. Pisi Paket Yöneticisi ile programı indirdiğinizde 0.8.6i sürümünü kurmuş olacaksınız. Herhangi bir videoyu izlemek için CTRL+O demeniz ve film dosyanızı seçmeniz yeterli olacaktır.

View :: Listen :: Connect

[VLC- Digital Media Player/Streamer]

<http://Videolan.org>

pardus ve çokluortam

Yetenek ve Özellikleri

VLC Player ile film izlemek veya müzik dinlemek dışında sizlere pek çok ayrıcalığı da yaşatır. Bazı yetenekleri şöyle sıralayabiliriz:

- İnternet'ten indirilirken yarım kalmış olan video ve ses dosyalarını oynatabilir: Malumunuz LimeWire, Amule, KTorrent gibi programları kullanmayınız yoktur. Bu programları kullanırken indirmekte olduğumuz ya da yarım kalmış dosyaları açabilme yeteneğine sahiptir.

- MP3, OGG, FLV, MP4, DivX, MOV gibi çok sayıda dosya biçimi desteği sunar: Eğer açmak istediğiniz dosya türünü VLC destekliyorsa ve gerekli kodek bilgisayarınızda yüklü değilse İnternet'ten arama yapmanıza gerek yok.

VLC gerekli kodeki kendi sitesinden yardımcı bir araçla kolaylıkla indirecektir. Pardus 2008 kurulurken tüm kodekler hazır gelir. Bu nedenle bir videoyu açarken sorun yaşamazsınız.

- Altyazı desteği ile filmlerinizi kendi dilinde rahatlıkla izleyebilirsiniz. Altyazının eşlenmesi hakkında bir sorun yaşarsanız, VLC size detaylı senkron ayarları da sunmaktadır.

- Tema (Skins) desteği ile sürekli aynı arayüzü kullanmak zorunda kalmazsınız: <http://www.videolan.org/vlc/skins.php> adresinden hoşunuza giden herhangi .vlt uzantılı bir temayı indirip kurabilirsiniz.

- Yayın sunucusu olarak kullanılabilme.

- Videonun renk ve görüntü kalitesini ayarlayabilme: Bu ayarları yapabilmemiz için CTRL+G dememiz gerekli.

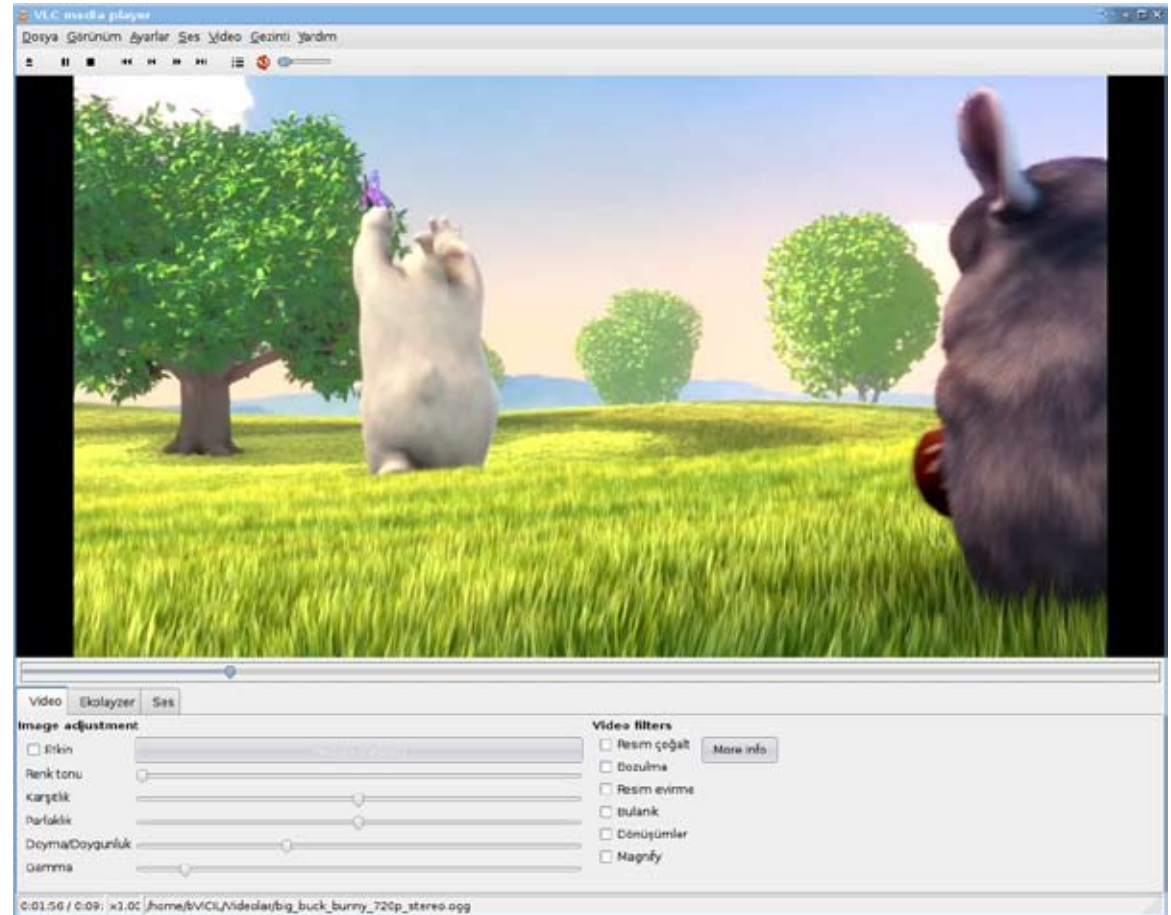
- Portable (taşınabilir) sürümü ile USB belleğinizde taşıyıp istediğiniz bilgisayarda kullanabilme.

Ekran Görüntüsü Alabilme

Diğer çoklu oynatıcılarda olmayan önemli özelliklerden bir tanesi de VLC Player kullanarak ekran görüntüsü alabiliyor olmanız.

VLC ile video izlerken ekran görüntüsü almak için Video menüsünde yer alan Enstantane tuşuna tıklamanız yeterlidir. Alınan ekran görüntüleri /home/kullanıcı adı/.vlc/ dizini içine atılmaktadır.

Eğer .vlc klasörünü göremiyorsanız, Konqueror gezgininde "Görünüm" menüsünde yer alan "Gizli dosyaları göster" seçeneğine tıklayınız. Eğer .vlc şeklinde bir dizin yerine .vlc adında bir dosya oluşmuşsa ekran görüntülerini alamazsınız. Bu nedenle .vlc dizinini kendiniz oluşturmalsınız. Artık ekran görüntülerinizi istediğiniz gibi kullanabilirsiniz.

Kdenlive

Videolarınızı düzenlemek için kolay kullanılan ve gelişmiş özellikler sunan bir araç arıyorsanız Kdenlive tam ihtiyacınız olacak program

Kdenlive, temel video işlemlerinden yarı-profesyonel uygulamalara kadar pek çok konuda ihtiyacı karşılamak için geliştirilen, açık kaynak kodlu, çizgisel olmayan video düzenleme yazılımıdır. Yeteneklerini Ffmpeg, MLT video çatısı, Gimp, Audacity, Synfig 2D gibi diğer özgür yazılımlardan alır. Güçlüdür, kuvvetlidir, hamaratır ve en önemlisi özgürdür. Klasik bir video düzenleme yazılımından

bekleyeceğiniz her özelliğe fazlasıyla sahiptir... 2002 yılında Jason Wood tarafından başlatılan Kdenlive projesi şu an küçük bir geliştirici grubu tarafından sürdürülmektedir. Kdenlive'in kullanabileceğiniz en yeni sürümü ise 0.7'dir. İngilizce, Fransızca, Hollandaca, Türkçe, Portekizce, İspanyolca, İtalyanca, Macarca ve Katalanca dillerinde kullanılabilir.

Kdenlive ile neler yapabilirim?

Videolarınızı, kesip, birleştirip, seslendirebilir ya da videolarınıza geçiş ve ses efektleri ekleyebilirsiniz. Videoların biçimlerini değiştirme ve yazı ekleme gibi her türlü düzenlemeyi yapabilir, ayrıca fotoğraflarınızda bazı temel Gimp filtrelerini kullanabilir ve onlardan sesli klipler oluşturabilirsiniz.

İşin güzel yanı bu işlemleri yaparken sizden profesyonel olmanız beklenmez. Yazılımın web sayfasında şu şekilde bahsediliyor: “Düşündük ki; Kdenlive ileri düzey kullanıcılar kadar amatör kullanıcılar tarafından da kullanılmalı. Yazılımın kullanılabilirliği yılların tecrübesi ve kullanıcılarımızın geri bildirimlerinin bir neticesidir.”.

İleri düzey kullanıcıları da düşünen geliştiriciler gayet başarılı video ve ses efektlerinin yanında Gimp ve Audacity gibi güçlü özgür yazılım projelerinin özelliklerini Kdenlive içinde kullanma imkânı sunarak yazılımın gücüne güç katmıştır.

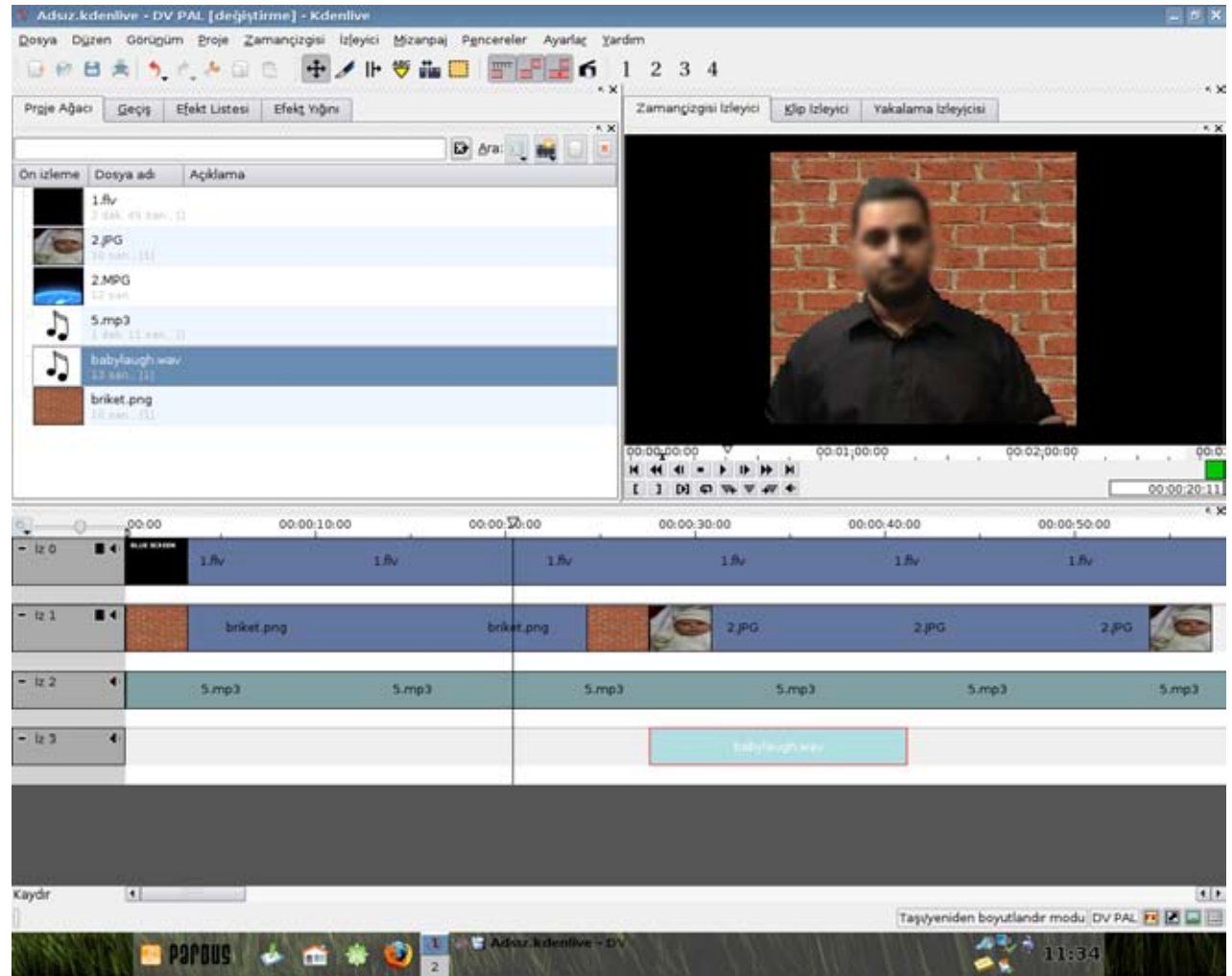
Ben özellikle “blue screen” efektini çok beğendim. Seçtiğiniz rengi videoda saydamlaştırıyor, böylece örneğin filminize istediğiniz arka planı ekleyebiliyorsunuz.

Grafik Arayüz

Grafik arayüz dört ana bölümden oluşuyor. Üstte klasik menü (dosya aç, düzenle, görünüm, video kesme araçları, ... vs.), solda proje ağacı ve efektler, sağda yapılan değişiklikleri izlemek için izleyici ve alt bölümde ise çoklu parça zaman çizgisi bulunuyor.

Üst menü: Dosya, düzen, görünüm, proje, zaman çizgisi, izleyici, mizanpaj, pencereler, ayarlar, yardım menüleri ve kesme araçları yer alır.

Proje ağacı ve efektler: Proje çalışmasının en önemli bölümüdür. Dört sekmeden oluşur.

- **Proje ağacı:** Çalışmanızda kullanacağınız video, ses ve resim dosyalarının bulunacağı bölümdür. Gerekli belgeleri dosya>aç ile ekleyebileceğiniz gibi fare ile de sürükleyip bırakabilirsiniz.
- **Geçiş:** Resim klipleri arasındaki geçiş şekillerinin belirlendiği bölümdür. Dört ana bölüm altında dallanan çok sayıda geçiş efekti bulunuyor.

pardus ve çokluortam

- **Efekt listesi:** Resim ve videolarınıza ekleyebileceğiniz çok sayıda efektin bulunduğu bölümdür.
- **Efekt yığını:** Efekt listesinden seçilenlerin depolandığı bölümdür. Seçilen efekte ait ayar ve özellikleri içerir.

İzleyici: Her türlü izleme olayının yapıldığı bölümdür. Zaman çizgisi, klip, yakalama olmak üzere üç sekmeden oluşur.

- **Zaman çizgisi izleyici:** Zaman çizgisinde yer alan düzenlenmiş filmin ön izlemesinin yapıldığı yerdir.
- **Klip izleyici:** Klipleri önizleme, belli bölümlerini seçip zaman çizgisine ekleme için kullanılır.
- **Yakalama izleyici:** Kamera, web cam, tv kartı gibi bir kaynaktan videoyu yakalamaya izin verir.

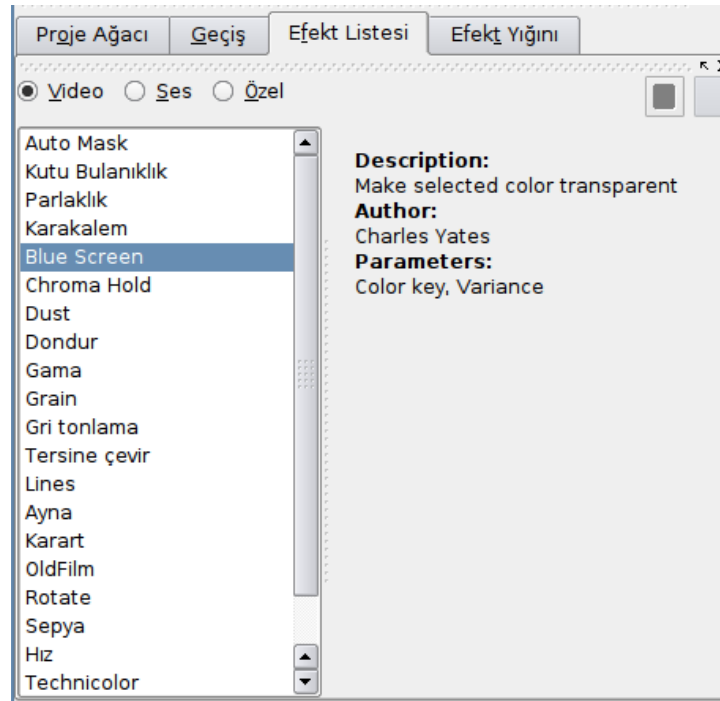
Zaman Çizgisi: Grafik arayüzün en alt bölümünde yer alır. Projenizin görsel sunumunun oluşturulduğu, kliplerin başlangıç, bitiş, geçiş, efekt gibi eklemelerinin yapıldığı yerdir. Zaman çizgisi çoklu ize sahiptir. Böylece birden fazla video, resim ve ses kliplerini projenize ekleyebilirsiniz.

Video düzenlemek

Kdenlive video yakalama ve düzenlemeden sunuma kadar tam bir çözüm sunar. Bir filmi dört adımda düzenleyebilirsiniz.

Adım 1. Video aktarma: Kablo ile DV veya HDV kamerasından, USB bellekten, sabit diskinizden veya masaüstünüzü kaydederek yazılıma videonuzu aktarabilirsiniz.

Adım 2. Proje Ağacı: Kdenlive çalışmada kullanacağınız resim, müzik ve videolarınızı proje ağacında toplar. Buradaki her bir belgeyi klip izleyici ile izleyebilirsiniz.

Adım 3. Zaman çizgisine sürükleyip bırak: İstedığınız filmi oluşturmak için tek yapmanız gereken proje ağacında yer alan videolarınızı fare ile zaman çizgisine sürükleyip bırakmaktır. Zaman çizgisinde yer alan kılavuz ve işaretler size yardımcı olur. Zaman çizgisine eklediğiniz görüntü ve ses dosyalarına, efekt listesinden istediğiniz efekti fare ile iki kere tıklayarak ekleyebilirsiniz. İhtiyacınızı karşılayacak pek çok efektin bu listede yer aldığını da burada belirtelim.

Adım 4. Videoyu yayınlamak: Düzenleme olayı bittiğinde filminizi Ffmpeg tarafından desteklenen herhangi bir dosya biçiminde (MPEG, AVI, CV, Flash, MOV, ...) yayınlatabilirsiniz. Ayrıca Kdenlive filmlerinizi Dailymotion, Vimeo ve Youtube gibi web sayfalarında yayınlatabileceğiniz dosya biçimlerine de çevirebilir.

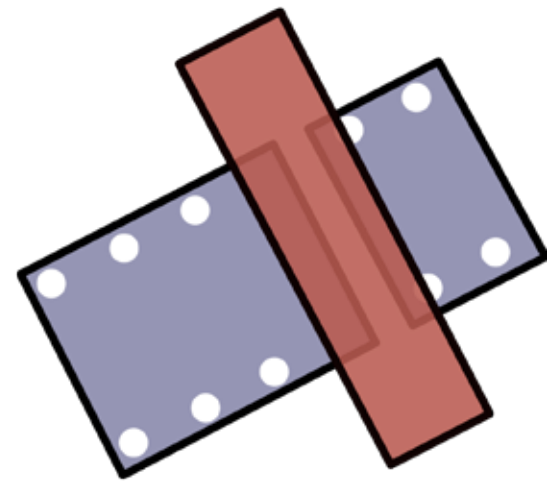
Ses ve görüntü desteği

Desteklediği bazı dosya biçimleri:

- **Görüntü:** MiniDV, HDV, AVCHD, huffyuv, Snow, Dirac, MPEG2, MPEG4, MP4, AVI, Real video, Flash, xVid, Quicktime, OGG, ...
- **Ses:** Sıkıştırılmamış PCM, AC3, MP2, MP3, Vorbis, Wav, ...
- **Resim:** PNG, LPEG, XCF (Gimp format), EXR, TIFF, SVG, GIF (hareketsiz), ...

Sözün özü

Resimlerinizden filmler oluşturmak ya da var olan filmlerinizi üstünde düzenleme yapmak istiyorsanız, Kdenlive size her konuda yardımcı olacaktır. Yazılım, zengin efekt ve geçiş listesi, desteklediği dosya biçimleri, farklı kaynaklardan görüntü yakalama özelliği ve kolay arayüzü ile kullanıcıya tam bir çözüm sunar. Kaliteyi özgürce kullanmak isteyenlere tavsiyemizdir...

Pardus'ta Müzik...

Bir bestecinin gözünden Pardus'ta yer alan müzik yazılımlarına genel bir bakış atıyoruz...

Öncelikle "müziyen" sıfatını taşıyan kişilerin, bilgisayar ile nasıl bir ilişkisi olduğunu belirlemekte yarar var ya da şöyle soralım: "Müziyen" sıfatını taşıyan kişilerin alt kategorileri nelerdir?"

- a) Stüdyo Müziyeni (Stüdyolardaki ses kayıtlarında akustik çalgıları çalan kişiler)
- b) Sahne Müziyeni (Konserlerde akustik ve/veya elektronik çalgıları çalan kişiler)
- c) Besteci (Klasik anlamda nota kağıdı, kalem kullanarak eserlerini yazanlar; Finale veya Sibelius gibi yazılımları kullanarak eserlerinin temize çekme işlemini yapanlar)
- d) Besteci / Aranjör / Yapımcı (Windows veya Mac ortamında müzik düzenleme yazılımları (Sequencer) kullanarak düzenlemelerini ve ses kayıtlarını, miksaj ve mastering gibi işlemleri yapanlar)

Ülkemizdeki müzik sektöründe ağırlıklı olarak Macintosh ve//veya Windows ortamında çalışılmaktadır. Özellikle D kategorisinde. Açık Kaynak/Özgür Yazılım hakkında bu sektörde kaç kişi, bir fikre sahiptir.... gibi bir soru sorulursa sanırım büyük olasılıkla yüzde 2-3 gibi bir sonuca ulaşılacaktır.. Ancak, bu oran dünyada herhalde biraz daha fazladır.

İşi sadece beste yapmak ve yaptığı bestelerin notalarını bir canlı konserde seslendirecek olan müzisyenlere vermek olan kişi için sadece tek bir nota yazma programı kullanmak yeterli olacaktır. Ama, işi kendi ya da bir başkasının yaptığı bir bestenin düzenlemesini yapmak olan kişi için bir sequencer programı gereklidir. Artık bir hafif müzik şarkısını düzenlemek, canlı çalgı kaydı, vokal kaydı gibi stüdyo kayıtlarını yapabilmek için güçlü donanım profiline sahip bir

pardus ve çokluortam

bilgisayara sahip olmak -ki böyle bir donanım için tercih edilen bilgisayar MAC PRO QUAD CORE olmaktadır; ayrıca gerekli ses izolasyonunun yapılmış olduğu izole bir kayıt odasına ve bu ortam için gerekli kablo ve arabirimlere sahip olmak yeterli olmaktadır. Son zamanlarda yapılan kayıtlar genellikle böylesi bir ortamda gerçekleştirilmektedir. Açık Kaynak/Özgür Yazılım açısından Linux dünyasının müzisyenlere sunduğu destek giderek gelişmektedir.

LILYPOND

Pardus depolarına giren paketler arasında müzisyenlere hitap edecek nitelikte olan ilk yazılımlardan biri "LilyPond"dur. LilyPond'un öncelikle dezavantajlarını sıralayalım: Bir GUI (grafik arabirime) sahip olmaması ilk anda şaşkınlık yaratmaktadır. Çünkü, Finale ve Sibelius gibi grafik arayüze sahip yazılımları kullanmaya alışmış olanlar ilk öğrenme sürecinde zorlanabilmektedirler. Öğrenim süreci zaman alan bir yazılım olarak LilyPond, bu süreci aşanlar için büyük kolaylıklar sunmaktadır.

Grafik arayüze sahip olan yazılımlar bilgisayarın enerjisini işlemciden tükettikleri için zaman zaman donma, çökme gibi sorunlar getirmektedirler. Bu da nota yazan kişilerin emeklerinin uçmasına sebep olabilmektedir. Halbuki, LilyPond kullanımında özellikle LilyKde eklentisi büyük kolaylık sağlamakta, Kate uygulaması hiç kapatılmadan "özel bir kodlama" ile oluşturulan notalar Kate içinde derlenerek doğrudan PDF çıktısına ulaşılabilmektedir.

LilyPond kullanımının daha yaygın hale gelebilmesi için, "Türkçe El Kitabı" oluşturmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyacı karşılamak üzere İnternet üzerinde oluşturmaya başladığım Kılavuz sayfalarını zamanla kitaplaştırma düşüncesi taşımaktayım.

ROSEGARDEN

Pardus depolarına giren paketler sırasında belki de ikinci sırada olabileceğini tahmin etmekte olduğum Rosegarden uygulaması için kendi web sitesinde Cubase uygulamasının Linux'taki eşdeğeri anlamına gelen ifadeler var. Bu ifade çok da yanlış değil. Çünkü, ses kütüphanelerinin henüz yazılım haline gelmesinden önceki dönemlerde Cubase ile birlikte bilgisayara bağlanan bir Midi arabirimi ile kullanılan harici ses modülleri Rosegarden ile kullanılabilir durumda. Bunu bizzat yaşadım. Ses kütüphanelerinin harici ses modüllerinde olduğu dönemleri yaşamış

bir müzikçi olarak şunu söyleyebilirim: Rosegarden, harici ses modülü ile birlikte kullanılabilme konusunda gerçekten oldukça yeterli bir uygulama.

Ben Roland SC-88 Pro ve Roland Fantom-XR harici ses modülleri ile kullandım. Hiçbir sorun yok. Midi ve Audio kayıtlarını rahatlıkla yapabiliyorsunuz. Eğer kendinize ait bir soundfont kütüphaneniz varsa (-ki benim var) Qsynth ile birlikte gayet güzel kullanılabilir. Ayrıca, track'ları (izleri) LilyPond ile görüntüleyebiliyor ve gelişkin bir nota işleyicisi ile track üzerinde değiştirme ve düzeltmeler gayet güzel kullanılabilir. Sonuç olarak, "Rosegarden Pardus'ta kullanabileceğiniz yetkin bir "sequencer" yazılımıdır." cümlesini rahatlıkla kurabilirim.

HYDROGEN

Davul partilerinizi farklı davul kitleri seçenekleri ile birlikte kullanabileceğiniz, pattern (kalıp) ve song (şarkı) seçenekleri ile bir şarkının salt davul partisini hazırlayabileceğiniz mükemmel bir yazılım olan Hydrogen ile çok güzel çalışmalar yapılabilir.

ARDOUR

Kapalı kaynak koduna sahip yazılımlar içinde çok kanallı kayıt (multitrack recording) imkanı sağlama konusunda kullanıcıya, kayıt sonrası ses izlerinde geniş değiştirme olanakları sağlaması bakımından tercih edilen Digidesign şirketi ürünü olan Pro Tools yazılımı geniş bir kullanıcı kitlesine sahiptir. Ardour yazılımı çok kanallı kayıt imkanı tanınması açısından oldukça yeterli gözükmektedir. Ancak, kapalı kaynak kodlu yazılımda çeşitli işleme (editing) olanakları sağlayan, çeşitli iz işleme imkanı veren ve plugins (eklentiler) olarak bilinen özelliklere Ardour'un şu anda sahip olmaması onun önemli eksikliği olarak görülebilir. Mutlaka bu eksiklik evrensel ortamda hissedilmekte ve gelişim devam etmektedir.

AUDACITY

Audacity, özellikle radyo programı, podcast gibi yayınları hazırlamak açısından çok uygun bir Açık Kaynak Kodlu / Özgür Yazılım olma özelliği taşıyor. Ülkemizde ve dünyadaki kullanıcı sayısı hızla artan bu yazılımın yapılan kayda uygulanan ses efektleri açısından (LADSPA effects) çok zengin bir kütüphaneye sahip olduğunu da belirtmek gerekiyor.

pardus ve çoklu ortam

QTRACTOR

Pardus depolarına yeni giren bu yazılım ile hem midi hem de audio kayıtları yapmak ve kayıt sonrası "mixing" denilen ve dilimize "miksaj" olarak girmiş bulunan çok kanallı kayıtları kendi içinde ses dengesi açısından ayarlama özelliği tanınması gibi nitelikler taşıması, olumlu yönlerinden bazılarıdır.

QSYNTH

Sample ses kütüphanelerinin günümüzdeki olgunluğuna ulaşması sürecinde "Soundfont"ların çok büyük önemi vardır. Gerçek seslerden örnekleme (sample) alınarak bunları bir veriye dönüştürüp müzisyenin hizmetine sunan yolda Soundfont'ların ses kalitesi çok üstün olmasa da hala kullanılabilir durumdadır. Qsynth ile bilgisayarınızdaki soundfont'ları bu uygulamaya yükleyebilirsiniz. Fakat bu uygulama tek başına bir şey ifade etmez. Bu uygulama, Rosegarden gibi bir uygulama ile birlikte kullanıldığında bir anlam kazanmaktadır. Qsynth'e yüklediğiniz soundfont'ları Rosegarden'da ayrı bir izde kullanabilirsiniz.

JACK

Jack, Linux dünyasında "ses ve midi" alanındaki uygulamaları kullanmada, kullanıcıya büyük olanaklar sağlayan bir "ses sunucusu" olma özelliği tanımaktadır. Jack, yukarıdaki paragraflarda bahsettiğimiz uygulamaların kullanılabilmesi için bağımlılık (ön şart- olmazsa olmaz) niteliği taşıyan çok önemli bir uygulama olma özelliği taşımaktadır.

SONUÇ

Yazımızın başında sınıflandırmasını yaptığımız "müzisyen"lerin bilgisayarlarına Pardus kurarak yukarıda özetlediğimiz uygulamaları kullanarak kendi ev stüdyosu ortamını oluşturmalarını hayal etmek isteriz. Müzisyenlerin işletim sistemleri ve yazılımları ihtiyaçları doğrultusunda özgürce kullanmalarına elbette karışmamak gerekir.

Ancak asıl soru şu: Müzisyenlerin yüzde kaç acaba Pardus İşletim Sistemi ve bu Özgür Müzik Yazılımlarını tanımaktadırlar? Ben bu sorunun cevabını verirken büyük bir yüzde oranına ulaşılabilceğini pek sanmıyorum.

Bu yazılımları müzik çevrelerine tanıtmak için yapılacaklar şunlar olabilir:

Pardus ve ilgili Müzik Yazılımlarını kullanan kişilerin, çeşitli müzik çevrelerini davet edecekleri bir Panel düzenlenebilir. Bu uygulamalar sahnede gerekli donanımların sağlanmasıyla, örnekleme yöntemiyle müzik çevrelerine sunulabilir. Böyle bir panel, İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük şehirlerde yapılabilir. Panel sonrasında ise müzik çevrelerinden insanlarla bağlantı sürdürülebilir ve destek sürdürümüne devam edilebilir. Giderek insanlar bu yeni işletim sistemi ve uygulamalara alışmaya başlayabilirler.

Bu yazıda özel olarak Pardus ve Müzik Yazılımlarına değinmiş olsak da Pardus'un yaygınlaşması için tanıtım toplantılarının yapılması ve toplantı sonralarında gelen destek çağrılarını sabırla yanıtlamak gerekecektir.

Özel müzik okulları, özel müzik dershaneleri, üniversitelerdeki müzik bölümleri gibi çevrelere ulaşabilmek ve onlara bu uygulamaları örnekleyerek tanıtan "Bir Dizi Seminer" türü etkinliklerin faydalı olacağını düşünüyorum.

Kino: Evinizdeki Stüdyo

Pardus 2007 ve 2008 katkı depolarında bulunan Kino DV (Dijital Video) düzenleme yazılımının temel özellikleri ve basitçe kullanımından bahsediyoruz

Teknik olarak bakacak olursak Kino, GNU/Linux için hazırlanmış, çizgisel olmayan (non-linear) bir DV editörüdür. Kino'nun VTR (Video kayıt ve okuma sistemi) kontrolü, kameraya tekrar kaydı ve görüntü yakalamak için IEEE1394 bağlantısı ile uyumlu özellikleri mükemmeldir. DV bağlantısı ile yakalanan videoyu diske Raw DV ve AVI biçimde, tip-1 DV ve tip-2 DV (Ayrı ses akışı) şeklinde kaydedebilirsiniz.

Ayrıca Kino ile elinizde bulunan DV veya AVI biçimi haricinde ki diğer bir çok video biçimini de, DV biçimine çevirebilirsiniz. Kino bu dosyalar üzerinde düzelleme yapmanıza olanak tanır. Ben elimde bulunan bazı .flv, .fla, .3gp, ve .mov biçimli videolar ile denediğim bu özelliğini başarılı buldum diyebilirim.

Kino kullanıcı için sade bir arayüz ile birlikte bir çok özellik sunar. Benim eski

pardus ve çokluortam

dijital kameram ile Dijital8 biçiminde kasetlere çektiğim videolarımı bilgisayara aktardığım bu program, size benzer diğer programlara göre çok daha basit bir video yakalama ve düzenleme kabiliyeti sağlıyor. Bence amatör ve evinde kendi çektiği videoları bilgisayarına aktarmayı seven benim gibi kullanıcılar için çok ideal bir yazılım. Tek eksiği ise programın Türkçe desteğinin olmayışı. Sanırım ben ve yardım edecek birkaç gönüllü ile birlikte Kino'yu kısa zamanda Türkçe kullanılabilir hale getirebiliriz.

Haydi, şimdi Kino'ya birlikte bir göz atalım.

Not: Paket Katkı deposunda olduğu için önce Katkı deposunu Pardus'unuza eklemeniz gerekiyor. Daha sonra Paket Yöneticisi ile Kino'yu Pardus'unuza kolayca yükleyebilirsiniz.

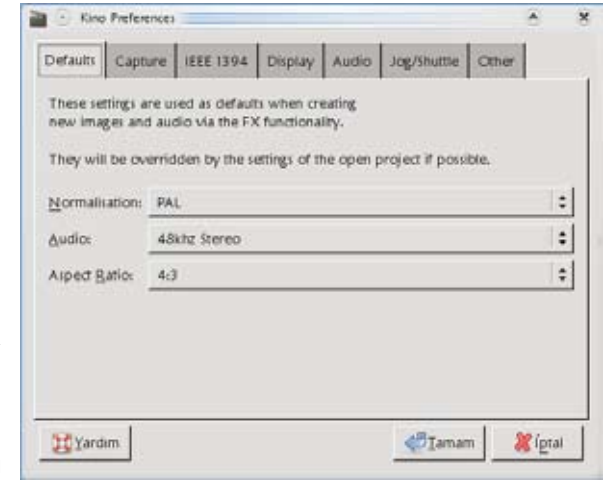
Kurulum ve Ayarlar:

Paket Yöneticisi ile kolayca yükleyeceğiniz Kino sizi ayarları konusunda çok zorlamayacaktır. Birçok ayarın öntanımlı olarak yüklendiği Kino'nun ayarlarını kısaca inceleyelim.

Ayarlara Kino'nun Menü çubuğunda bulunan Edit menüsü altındaki Preferences seçimi ile ulaşabiliriz.

Defaults (Geçerli Ayarlar)

Bu kısımda oluşturulacak görüntü ve seslerin geçerli ayarları seçilmekte. Bu ayarları görüntü yakalama ve aktarma kısmından da istersek tekrar değiştirebiliriz.

Türkiye için PAL sistemi bence en uygun olanı (Birçok Avrupa ülkesi ve Türkiye'de tüm yayınlar bu biçim ile yapılıyor.). Görüntü biçimini 4:3 yaparsanız (Geniş ekran için 16:9) videolarınızı bilgisayar ekranı ve TV'nizde izlerken boyut konusunda da sorun yaşamazsınız.

Capture (Yakalama Ayarları)

Yakalanacak görüntülerin saklanacağı yeri, dosya ismini, tipini ve yakalama hızını bu bölümden kolayca ayarlayabiliriz. Ben RAW DV tipinde yakaladığım görüntülerle iyi sonuçlar aldığımı söyleyebilirim. Put Timestamp in File Name'i seçerseniz yakaladığınız görüntülere görüntünün oluşturulduğu zamanı gösteren bir zaman etiketi (Yıl, ay, gün ve saat) eklenecektir.

IEEE 1394 (Aygıt Ayarları)

Bu bölümde bilgisayarınıza birden fazla DV aygıtı takılı ise bunlardan hangisini kullanacağınızı rahatlıkla seçebilirsiniz.

pardus ve çokluortam

Display (Görüntüleyici Ayarları)

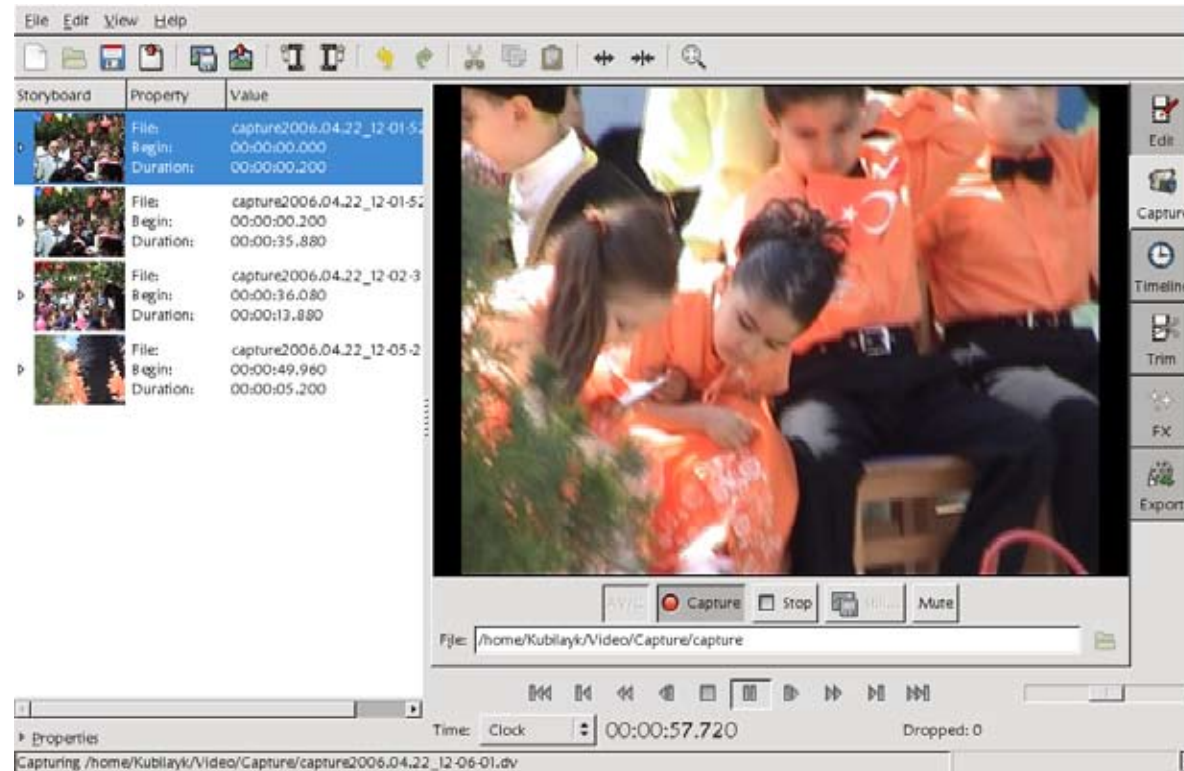
Yakaladığınız görüntülerin önizleme ayarlarını bu sekmeden ayarlıyoruz.

Audio (Ses Ayarları)

Yakalama sırasında sesleri dinlemek istiyorsanız bu sekmeden gerekli seçenekleri işaretleyin.

Kullanım

Kameramızı oynatıcı olarak açtıktan ve DV kablosu ile bilgisayarımıza bağladıktan sonra Kino yazılımını çalıştırıyoruz. Kino'nun kamerayı doğru tanıyıp tanımadığını ayarların içinde bulunan IEEE1394 sekmesinden kontrol edebiliriz. Ana pencerede bulunan CAPTURE sekmesini seçip Capture tuşuna basıyoruz. Bundan sonrası kaydettiğiniz görüntünün uzunluğuna göre biraz zaman alır.

Yakaladığınız görüntüleri otomatik sahneleyici aracılığı ile sahnelere ayrılmış şekilde kaydeden Kino, yakaladığımız sahneleri, ekranın sol kısmında, sahne sahne sıralayacaktır. İstedğimiz sahneleri yakaladıktan sonra istersek videoyu düzenleme işlemine başlayabiliriz.

Şimdi EDIT sekmesini seçelim. Eğer istiyorsak bu bölümde, yakaladığımız görüntüleri elimizde bulunan farklı sahneleri ekleyebilir, sahneleri istediğimiz bir yerinden kesebilir, farklı bir sahneyle birleştirebilir veya sahneyi kopyalayabiliriz.

TIMELINE sekmesini kullanarak sahneyi zaman çizgisi üzerinde görebilir ve sahnenin istediğiniz anı seçerek düzenlemeye devam edebiliriz.

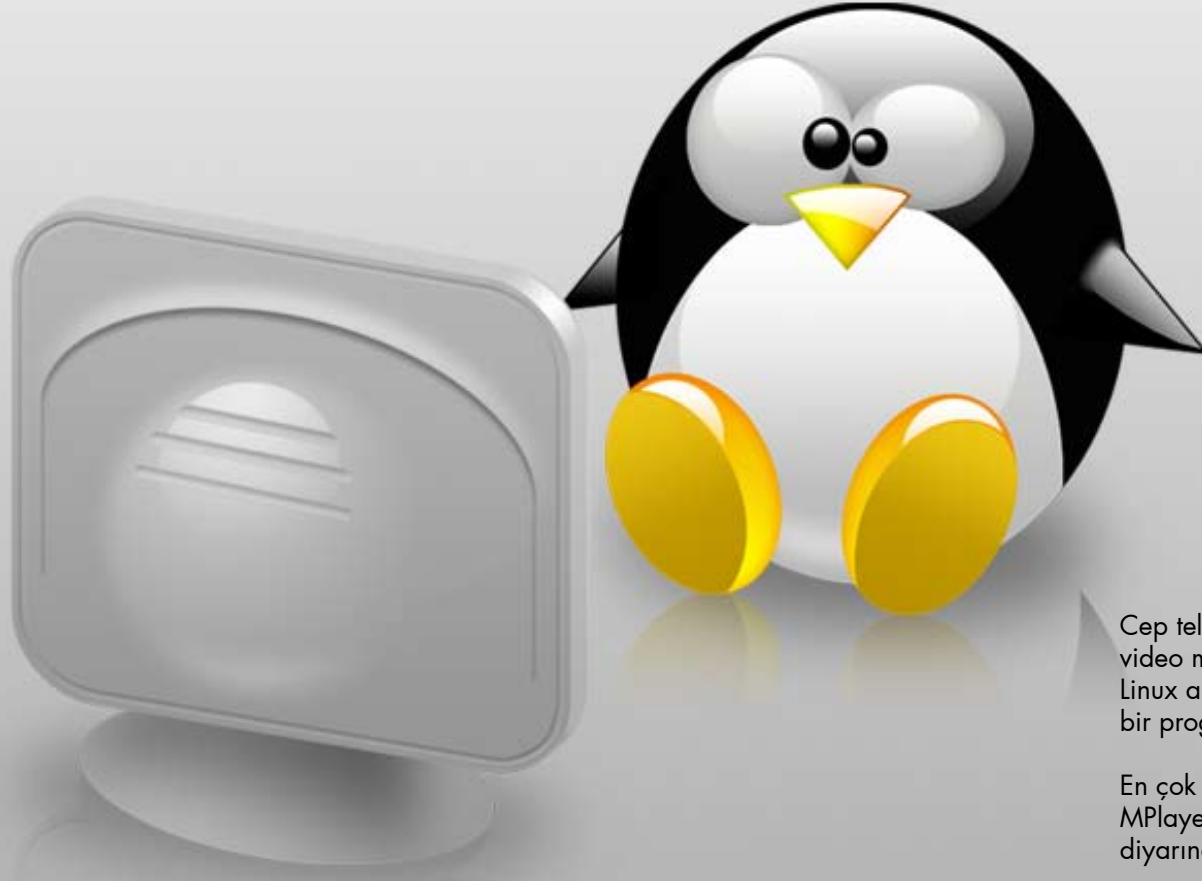
FX sekmesinde sizi bekleyen birçok efekt ile videolarınızı şenlendirebilirsiniz.

Zengin Kino efektleriyle hem görüntüleri hem de sesleri değiştirebileceğinizi, videolarınıza müzik veya farklı videolar ekleyebileceğinizi keşfedeceksiniz. Kullanacağınız efektlerle dostlarınızı kışkırtacak videolar hazırlayabilirsiniz.

Tüm bunları yaptıktan ya da yakaladığınız DV görüntüleri hiç değiştirmeden EXPORT sekmesine geçerek görüntüleri dilediğiniz biçimde dışarıya aktarabilirsiniz. Tek yapmanız gereken sekmeler arasında seçim yapmak. Yakaladığınız ve düzenlediğiniz görüntüleri IEEE1394 bağlantısı ile tekrar kameranıza, DV dosyası olarak sabit disk üzerine, belirlediğiniz görüntüleri sadece resim veya ses olarak değil, birçok video görüntü biçiminde video ve hatta DVD olarak dışarıya aktarabilirsiniz.

Gördüğümüz gibi arayüzü çok sade olan ve birçok yeteneği bulunan Kino, biz amatör kullanıcılar için çok kullanışlı bir video düzenleme programı. Sizi de Kino ile videolarınızı düzenleyerek, anılarınızı bilgisayarınız veya depolama aygıtınız üzerinde saklamayı öneriyorum. Özellikle kaset üzerinde kayıtlı görüntülerin zaman içinde silineceğini ve kasetlerin dış etkenlerden çok kolay zarar gördüğünü düşünürsek, siz de bana hak vereceksiniz.

Hepinize bol Pardus'lu günler dilerim.

MPlayer Her Şeyi Oynatır!

Bu yazıda, Pardus deneyimi eskilere dayanmayan kullanıcıların kısa sürede sisteme hakim olabilmelerini sağlayacak bazı noktalara değiniliyor.

Cep telefonunuzla, video kameranıza veya son teknoloji fotoğraf makinenizle video mu çektiniz? Ya da kendi kendinize bir video yarattınız ve kaydettiniz, onu Linux altında çalıştıracak bir program mı bakmıştınız? İşte size hızır gibi yetişecek bir program MPlayer!

En çok dosya biçimini çalmakla ün yapmış özgür media oynatıcısı, GPL lisanslı MPlayer'ı çok seveceksiniz. Bu yazıda MPlayer'ı tanıyacak ve onun harikalar diyarında kaybolacaksınız.

MPlayer Pardus 2008'de kurulumla geliyor. MPlayer'a Pardus başlat menünüzden "Programlar->Çokluortam->MPlayer" şeklinde ulaşabilirsiniz. Fakat kurmak isteyenlere de anlatalım. Eğer depodan kurmak isterseniz, Paket Yöneticisinde yeni paketlere tıkladıktan sonra arama satırına MPlayer yazmanız yeterli! Karşınıza çıkan tüm paketleri seçin ve yükleyin, bu kadar basit!

Aman diyeyim, eğer Pardus'unuzda MPlayer sahibiyse onu sistemden kaldırmaya kalkmayın. Eğer kaldırırsanız MPlayer ile beraber KMPPlayer, Gnome-MPlayer da kalkacaktır. Sonra tekrar MPlayer kurduğunuzda maalesef hepsi beraber gelmeyecek. Zira tek tek kurmak zorunda kalırsınız.

MPlayer ile ilgili daha fazla bilgiyi kendi resmi sitesinden öğrenebilirsiniz elbette: www.mplayerhq.hu

Nedir bu MPlayer?

MPlayer'ın nasıl kullanıldığı hakkında birçok yerde yazılar bulabilirsiniz. Aslında her yerde yazmasına rağmen hiç açıp da okumayız şu MPlayer nedir?, neyin nesidir? diye. MPlayer'ı ozgurlukicin.com sitesinde paket tanıtımları arasında

veya PardusWiki'de genişçe anlatılmış olarak bulabilirsiniz. E-dergimizde de nasıl kullanıldığından biraz bahsedelim ve artı birçok kullanıcının aradığı özelliklerin ipuçlarını listeleyelim.

MPlayer aslında konsolda çalışan bir medya oynatıcısıdır ve arayüz bulundurmaz. Fakat Pardus'ta MPlayer'ı "Programlar->Çokluortam->MPlayer"dan çalıştırdığınızda güzel bir arayüz ile çalışır. MPlayer pek çok farklı arayüzle çalışabilir. Mesela Pardus'taki KMPPlayer, Gnome-MPlayer ve SMPlayer gibi yazılımlar aslında MPlayer'ın farklı bir arayüze sahip halidir. Eğer MPlayer'ı kaldıracak olursanız, daha önce dediğimiz gibi bu paketler de otomatik olarak kalkıyor. Bu yüzden hiç kaldırmamakta fayda var.

MPlayer, MPEG, AVI, OGG, OGM, ASF, WMA, WMV, QT, MOV, MP4, Real Media, Matroska, FLI ve PVA gibi birçok video biçimini oynatabiliyor. Tabloda oynatabildiği diğer biçimleri görebilirsiniz. Şu anda Pardus 2008 ile gelen MPlayer'da 129 adet ses ve 258 adet video kodeği mevcut diyeyim, siz ne kadar güçlü bir video oynatıcı olduğunu anlayın!

Bunların dışında OpenGL, SVGAlib, DirectFB gibi çıktılarına da destek veren MPlayer, bu sayede düşük ekran kartlı bilgisayarlarda da kolaylıkla film izlemenize olanak sağlıyor. Film altyazılarını gölgeli izletebilen MPlayer sayesinde yazı rengi ile aynı renk arka planlarda dahi altyazıyı okuyabilirsiniz.

Video kodekleri	Fiziksel aygıtlar
• Speex • Ogg Vorbis • WMA • 3ivx • Cinepak • Divx • Digital Video(DV) • H.263 • H.264 • HuffYUV • Intel Indeo • MJPEG • MPEG-1 • MPEG-2 • MPEG-4 • RealVideo • Sorenson codec • Theora • WMV • XviD	• CD • DVD • Video CD • Web Kamera
	Çokluortam formatları
	• 3GP • AVI • ASF • Matroska • QuickTime • MPEG-4 • Ogg • RealMedia
	Ses kodekleri
	• Advanced Audio Coding(AAC) • AC3 • ALAC • Adaptive Multi-Rate(AMR) • FLAC • MP3 • RealAudio • Shorten

pardus ve çokluortam

MPlayer ile sadece film dosyalarını değil, müzik dosyalarını da oynatabilirsiniz. MPlayer bu anlamda bütün çoklu ortam dosyalarını oynatabilen bir yazılım olma özelliğine sahip...

Altyazı Ekleme:

MPlayer birçok türde altyazıyı destekler. Alt yazı eklemek için, iki yol denenebilir. Birincisi, filmi açtıktan sonra MPlayer üzerinde sağ tıklayın. "Aç" deyin ve "Altyazı Yükle"yi seçin. Altyazı dosyanızı bulup seçin. Sonra oynat tuşuna basın. İkinci yöntemdeyse, altyazı dosyasını MPlayer üzerine sürükleyip bırakın. Sonra oynat tuşuna basın.

Altyazılarda zaman uyuşması sorunu yaşıyorsanız, şu tuşlarla ileri ve geri alabilirsiniz:

- Z tuşu : Altyazı gecikmesi -100 ms
- X tuşu : Altyazı gecikmesi +100 ms
- Y tuşu : Birer satır altyazı ilerleme
- G tuşu : Birer satır altyazı gerileme

Altyazı zamanlamasını ve konumunu ayarlamak:

Konsoldan bazı komutlarla altyazı zamanlaması ve konum ayarlarını yapabilirsiniz:

- -subdelay sec

Altyazıları saniye olarak geciktirir. Negatif olabilir. Değer filmin konum sayacına eklenecektir.

- -subfps RATE

Altyazı dosyasının kare/saniye oranını belirler (kesirli sayı).

- -subpos 0-100

Altyazıların pozisyonunu belirler.

Diğer Başlıca Kısayol Tuşları:

- Sağ/Sol tuşu : Geri/ileri sar (10 saniye)
- Yukarı/Aşağı tuşu : Geri/ileri sar (1 dakika)
- Pageup/Pagedown : Geri/ileri sar (10 dakika)
- </> tuşlar : Çalma listesinde önceki/sonraki
- P veya boşluk : Duraklat (devam etmek için herhangi bir tuşa basın)
- Q veya ESC : Durdur ve uygulamadan çık

- + veya - : Ses gecikmesini +/- 0.1 saniye olarak ayarla
- O : OSD modunu değiştirir
- * veya / : Sesi yükselt veya alçalt
- Z veya X : Altyazı gecikmesini +/- 0.1 saniye olarak ayarla
- R veya T : Altyazı konumunu yukarı/aşağı ayarla

İpuçları:

Önizlemede donma: KTorrent ile film indirirken filmi seçip ve sağ tıklayıp veri klasörünü seçerek AVI dosyasını henüz bitmeden çalıştırdığınızda çektiğinin bir kısmını izleyip, videonun dilini ve kalitesini görebilirsiniz. Ama MPlayer bu durumda donarsa "CTRL+ALT+ESC"yi tıklayıp çıkan kuru kafa ile MPlayer'ı öldürmeniz gerekebilir.

Videolardan ekran görüntüsü almak: Filme sağ tıklayıp "Tercihler >Video > (Ximage/shm)" seçin. Bu işlemi bir kere yaptıktan sonra artık klavyeden Print Screen tuşunu kullanarak ya da KSnapshot programını kullanarak MPlayer'dan ekran görüntüsü alabilirsiniz.

Karşıtlık, parlaklık ve doygunluk ayarları: MPlayer üzerine sağ tıklayıp sentezleyiciyi açarak yapabilirsiniz.

Tam ekran kısayolu: Film çalışırken "F"ye tıkladığınızda tam ekran olacaktır. Tekrar "F"ye tıklarsanız eski haline dönecektir.

MPlayer menüsü: Kontrol penceresinin herhangi bir yerini sağ tıkladığınızda birçok kontrolü ve seçenekleri bulabileceğiniz MPlayer menüsü açılır.

Filmi ileri/geri almak: İzlediğiniz filmi sağ-sol tuşları ile 10 saniye, aşağı-yukarı tuşları ile de 1 dakika ileri/geri alabilirsiniz.

Altyazıların yerini değiştirmek: Yazılar biraz aşağıda kaldığından okuyamıyorsanız veya çok yukarıda olduğunu düşünüyorsanız klavyenizden "R" ile altyazıyı yukarı, "T" ile aşağı alabilirsiniz.

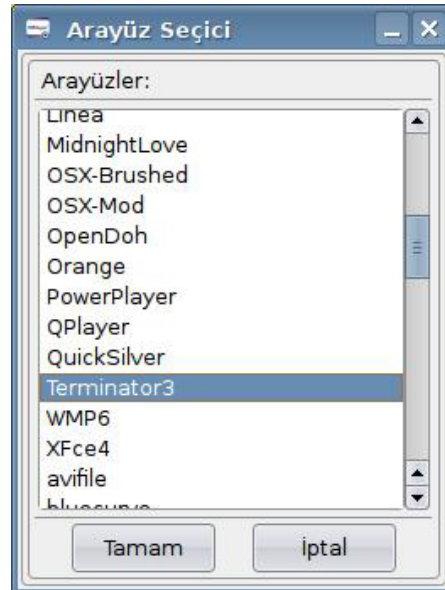
OnScreenDisplay : "O" tuşu ekrana bilgi yazma seçeneğini (OnScreenDisplay) ayarlamanızı sağlar. Süre, kalan süre, işlemlerin anlık çıktılarının görünüşü görünmemesi gibi seçenekleri bu tuşa basarak seçebilirsiniz.

Arayüz değiştirmek: MPlayer'ın arayüzünden sıkıldınız diyelim. Hemen katkı deposunu (Contrib deposunu) yükleyin. Pardus 2008'de zaten bu depo mevcut. Olmayanlar için, Paket yöneticisini açın ve araç çubuğundan "Ayarlar -> Paket Yöneticisini Yapılandır"ı seçin. Depolar sekmesinde "Yeni Depo Ekle"yi tıklayın. Depo adını "Contrib", depo adresini "<http://paketler.pardus.org.tr/contrib-2008/pisi-index.xml>" yazın ve "Tamam" deyin. Katkı deposu ekledikten sonra paket yöneticisini açın ve mplayer-skins paketini yükleyin. 2008 contrib deposunda da bulamadıysanız (ki muhtemel vakalardan biridir), 2007 contrib deposundakini yükleyin. Şu adresi İnternet tarayıcınızın adres çubuğuna yazın:

<http://paketler.pardus.org.tr/contrib-2007/mplayer-skins-20061208-2-1.pisi>

Enter dediğinizde yüklemek için sizden izin isteyecektir. "Birlikte aç -pm-install" deyin. Yükleme bittikten sonra paket yöneticisi açılacak ve paketiniz yüklenecektir.

Arayüz değiştirmek için ise izlemeniz gereken yol, programımızda farenin sağ tuşuna tıklayınca ortaya çıkan menüden "arayüz seçici"yi tıklamak; buradan istediğiniz arayüzü seçebilirsiniz. Örneğin resimdeki gibi; Terminator 3 arayüzünü seçebilirsiniz.

MicroDVD altyazı sorunu: Eğer MicroDVD altyazı dosyası kullanırken, altyazılar ile film arasında artan bir gecikme görürseniz, filmin ve altyazının kare hızı farklı demektir. Lütfen şunu unutmayın, MicroDVD altyazı biçimi tam kare numaralarını kullanır, saniyedeki kare sayısı (fps) bilgisini içermez, bundan dolayı -subfps seçeneği bu biçim ile kullanılmalıdır. Eğer bu sorunu kalıcı olarak çözmek istiyorsanız, kendiniz altyazı kare hızını dönüştürmelisiniz. MPlayer sizin için yapabilir, aşağıdaki komutla MPlayer'ı çalıştırın:

```
$ mplayer -dumpmicrodvds -subfps subtitles_fps -subfps avi_fps \ -sub subtitle_filename dummy.avi
```


Kötü bir ses sürücüsü: Eğer kötü bir ses sürücüsü varsa, konsoldan çalıştırırken -autosync seçeneğini deneyin, bu problemi çözecektir.

Çalma listesi ile izleme: Diyelim ki bir klasör içine 15-20 tane MPG ve WMV video klip yüklediniz ve bunları art arda izlemek istiyorsunuz. MPlayer üzerindeyken sağ tuşa tıklarsanız "Çalma Listesi" seçeneğini görürsünüz. Çalma listesi yaparak istediğiniz videoları sırasıyla izleyin.

MPlayer Türkçe altyazılardaki Türkçe karakterleri görmüyor: O halde, sizin Truetype fontları kullanmıyorsanız, Türkçe fontlar yüklemeniz gerekmektedir.

Bir dosyaya çift tıkladığınızda MPlayer'ın öntanımlı çalışmasını istiyorsunuz: Dosyaya farenin sağ tuşu ile tıklayıp, açılan pencereden "Birlikte Aç" seçeneğinden "Diğer"i seçin. Bilinen uygulamalar arasından "Programlar->Çokluortam->MPlayer" yolunu izleyerek MPlayer'ı seçin. Aşağıdaki "Bu dosya türüyle uygulamayı ilişkilendir" seçeneğine tik atıp "Tamam" dersanız, bundan sonra o türdeki bütün dosyalarınız MPlayer ile çalışır.

FFmpeg ile dünyanızı renklendirin

Bu yazıda anlatılanlar, uzun saatler süren video dönüştürme işlemlerini dakikalar seviyesine düşürmenizi yarayacak...

Özgürlüklü e-Dergisi'nin bu sayısındaki en renksiz konulardan biri benim oldu sanırım. Renksiz çünkü, sizlere anlatacağımız uygulama konsol üzerinde çalışıyor. Renksiz olmasına renksiz, ama Windows ya da Mac OS X platformunda bile bir efsane olmuş uygulama: FFmpeg

Bu yazımda marifetli, konsol tabanlı bir ses ve görüntü editörü uygulaması olan FFmpeg'ten, bilgim dahilinde ve pratik kullanımına dair örnekler vererek, basit, sade ve bol açıklamalı bir anlatım yapmaya çalışacağım sizlere...

FFmpeg neredeyse bütün Linux dağıtımlarında kurulumla birlikte gelir. Doğal olarak Pardus'ta da öntanımlı olarak kurulumda sistemimizdeki yerini almış durumda.

Daha önce hiç FFmpeg kullanmadım ve neye benzediğini bilmiyorum diyorsanız, hemen konsolunuzu açın ve "ffmpeg" komutunu verin. Komutu verdiğiniz anda FFmpeg konsola bütün marifetlerini dökacaktır.

FFmpeg ile neler yapabiliriz?

FFmpeg üstte de bahsettiğim üzere bir ses ve görüntü düzenleyicisidir, FFmpeg ile:

- 1- Ses ve görüntü dosyalarınızın biçimini değiştirebilirsiniz. Örneğin MP3'lerinizi özgür ve daha kaliteli OGG dosya biçimine dönüştürebilir, AVI videolarınızı ise MPEG veya FLV yapabilirsiniz.
- 2- Medya dosyalarınızı kesip kırabilirsiniz.
- 3- Medya dosyalarınızın çözünürlüklerini değiştirebilir ve bit hızı oranlarıyla

pardus ve çokluortam

oynatabilirsiniz.
4- X11 görüntüsü ve video cihazlarından görüntü yakalayabilirsiniz. İlerleyen satırlarda bu konularla alakalı pratik örneklerle değineceğiz.

FFmpeg söz dizimi
Genel yazım tarzı şöyledir:

```
ffmpeg [[girdi dosyası seçenekleri]
[-i girdi-dosyası]] ... [[çıkış dosyası
seçenekleri] çıktı-dosyası ] ...
```

Eğer giriş dosyası verilmemişse, ses/görüntü yakalama tamamlanmıştır. Genel bir kural olarak, kurallar belirtilen bir sonraki

dosyaya uygulanır. Bu yüzden sıra önemlidir ve komut satırında aynı seçenek birden fazla görülebilir. Her oluşum bir sonraki giriş ve çıkış dosyasına uygulanır.

FFmpeg ile ses ve görüntü dosyalarının biçimlerini değiştirme

Masaüstümüzde "deneme.mp3" adında bir ses dosyamız olduğunu varsayıyoruz. Hatta siz de masaüstüne bir MP3 dosyası atın ve adını "deneme" olarak değiştirin.

Şimdi bu "deneme.mp3" ses dosyasının biçimini FFmpeg yardımıyla değiştirmeye çalışalım.

Konsolumuzu açıyoruz ve dosyamızın bulunduğu masaüstüne gidiyoruz. Bu arada bilmeyenlere bir not; sadece masaüstünde yapmak zorunda değilsiniz. Dosyanızın bulunduğu klasörün içinde iken "F4" tuşuna basarak burada da konsol açıp FFmpeg ile çalışabilirsiniz.

"deneme.mp3" dosyamızı AC3 dosya biçimine dönüştürelim:

```
sedat@sedat: ~/Desktop$ ffmpeg -i deneme.mp3 deneme.ac3
```

komutunu verdiğimiz anda FFmpeg dönüşüme başlar ve masaüstünüze "deneme.

ac3" formatında bir dosya oluşturur. FFmpeg ile dosya biçimi dönüşümü işte bu kadar kolaydır. Dikkat ederseniz verdiğimiz komutun içinde ne bir kodek ne de bir parametre belirttik, çünkü FFmpeg komut satırı arayüzü sezgi yolu ile anlaşılabilir şekilde tasarlandı. FFmpeg olası parametreleri hissedebilir.

Siz yine de FFmpeg'in sezgilerine çok fazla güvenmeyin. Bunun nedenini oluşturmuş olduğunuz "deneme.ac3" dosyasını dinlediğinizde hissedebilirsiniz. Herhangi bir parametre belirtmediğimiz için FFmpeg dosyayı öntanımlı parametre değerleriyle çevrim yaptı.

```
sedat@sedat: ~/Desktop
Dosya Düzenle Görünüm Uçbirim Sekmeler Yardım
sedat@sedat:~/Desktop$ ffmpeg -i deneme.mp3 deneme.ac3
FFmpeg version SVN-r13582, Copyright (c) 2000-2008 Fabrice Bellard, et al.
configuration: --prefix=/usr --libdir=${prefix}/lib --shlibdir=${prefix}/lib --
bindir=${prefix}/bin --incdir=${prefix}/include/ffmpeg --enable-shared --enable-l
ibmp3lame --enable-gpl --enable-libfaad --mandir=${prefix}/share/man --enable-lib
vorbis --enable-pthreads --enable-libfaac --enable-libxvid --enable-postproc --en
able-libamr-nb --enable-libamr-wb --enable-x11grab --enable-libgsm --enable-libx2
64 --enable-liba52 --enable-libtheora --extra-cflags=-Wall -g -fPIC -DPIC --cc=cc
ache cc --enable-swscale --enable-libdc1394 --enable-nonfree --disable-mmx --disa
ble-stripping --enable-avfilter --enable-libdirac --disable-decoder=libdirac --en
able-libschröedinger --disable-encoder=libschröedinger --disable-altivec --disabl
e-armv5te --disable-armv6 --disable-vis
libavutil version: 49.7.0
libavcodec version: 51.58.0
libavformat version: 52.16.0
libavdevice version: 52.0.0
libavfilter version: 0.0.0
built on Oct 22 2008 15:22:08, gcc: 4.3.2
Input #0, mp3, from 'deneme.mp3':
  Duration: 00:05:23.56, start: 0.000000, bitrate: 128 kb/s
  Stream #0.0: Audio: mp3, 44100 Hz, stereo, 128 kb/s
Output #0, ac3, to 'deneme.ac3':
  Stream #0.0: Audio: ac3, 44100 Hz, stereo, 64 kb/s
Stream mapping:
  Stream #0.0 -> #0.0
Press [q] to stop encoding
size= 2531kB time=324.02 bitrate= 64.0kbits/s
```

giriş dosyası bitrate oranı

çıkış dosyası bitrate oranı

Yukarıdaki resmi incerseniz "deneme.mp3" dosyasının bit hızının 128 kb/s ve "deneme.ac3" dosyasının 64 kb/s olduğunu görürsünüz. Eğer "deneme.ac3" dosyasınında 128 kb/s olmasını isterseniz komutunuzu biraz değiştirmemiz gerekecek. Yeni komut şöyle:

```
sedat@sedat:~/Desktop$ ffmpeg -i deneme.mp3 -ab 128k deneme.ac3
```


“-ab 128k” parametresiyle bit hızı oranının 128 kb/s olmasını gerektiğini belirttik. Hatta FFmpeg’e dönüşümü hangi kodek ile yapması gerektiğini de söyleyebiliriz. Bunun için komutumuz şöyle olmalı:

```
sedat@sedat: ~/Desktop$  
ffmpeg -i deneme.mp3 -ab 128k  
-acodec ac3 deneme.ac3
```

gördüğünüz gibi FFmpeg’e “-acodec ac3” parametresiyle “deneme.ac3” dosyasına “ac3” kodeği ile işlem yapmasını söyledik.

FFmpeg’in kullanabileceğiniz kodeklerini görmek için konsolda:

```
sedat@sedat: ~/Desktop$ ffmpeg -formats
```

komutunu vermeniz yeterli burada “file formats” bölümünde FFmpeg’in desteklediği biçimleri ve “codecs” bölümünde kullanabileceğiniz kodek türlerini görebilirsiniz.

Şimdi ise aynı işlemi bir video dosyası üzerinde gerçekleştirelim.

Masaüstümüzde “deneme.flv” adında bir video dosyamız olduğunu varsayıyoruz. Şimdi bu dosyayı MPEG4 video ve MP3 ses biçiminde bir dosyaya dönüştürelim. Komutumuz:

```
sedat@sedat: ~/Desktop$ ffmpeg -i deneme.flv -vcodec mpeg4 -acodec libmp3lame -ab 128k  
deneme.avi
```

“-vcodec mpeg4” parametresine dikkat ediniz. Bu parametre ile FFmpeg’e görüntü kodeğinin MPEG4 olmasını söyledik. Aynı komut içinde bir de görüntü akış hızını belirtelim. Yeni komutumuz şöyle olmalı:

```
sedat@sedat: ~/Desktop$ ffmpeg -i deneme.flv -vcodec mpeg4 -acodec libmp3lame -ar 44100 -ab  
128k deneme.avi
```

Aşağıdaki resmi incellerseniz, girdi dosyasının görüntü akış hızının 22.050 olduğunu görürsünüz. Yeni parametremiz sayesinde görüntü akış hızını 44.100 hz olarak ayarlamış olduk.

Ben kodeklerle parametrelerle kafamı yormak istemiyorum ve FFmpeg’ten en iyi sonuçları almak istiyorum diyenlerdenseniz, sizin için de güzel bir ipucu vermenin zamanı geldi sanırım.

```
sedat@sedat: ~/Desktop  
Dosya Düzenle Görünüm Uçbirim Sekmeler Yardım  
sedat@sedat:~/Desktop$ ffmpeg -i deneme.flv -vcodec mpeg4 -acodec libmp3lame -ab  
128k deneme.avi  
FFmpeg version SVN-r13582, Copyright (c) 2000-2008 Fabrice Bellard, et al.  
configuration: --prefix=/usr --libdir=${prefix}/lib --shlibdir=${prefix}/lib --  
bindir=${prefix}/bin --incdir=${prefix}/include/ffmpeg --enable-shared --enable-l  
ibmp3lame --enable-gpl --enable-libfaad --mandir=${prefix}/share/man --enable-lib  
vorbis --enable-pthreads --enable-libfaac --enable-libxvid --enable-postproc --en  
able-libamr-nb --enable-libamr-wb --enable-x11grab --enable-libgsm --enable-libx2  
64 --enable-liba52 --enable-libtheora --extra-cflags=-Wall -g -fPIC -DPIC --cc=cc  
ache cc --enable-swscale --enable-libdc1394 --enable-nonfree --disable-mmx --disa  
ble-stripping --enable-avfilter --enable-libdirac --disable-decoder=libdirac --en  
able-libschröedinger --disable-encoder=libschröedinger --disable-altivec --disabl  
e-armv5te --disable-armv6 --disable-vis  
libavutil version: 49.7.0  
libavcodec version: 51.58.0  
libavformat version: 52.16.0  
libavdevice version: 52.0.0  
libavfilter version: 0.0.0  
built on Oct 22 2008 15:22:08, gcc: 4.3.2  
  
Seems stream 0 codec frame rate differs from container frame rate: 1000.00 (1000/  
1) -> 25.00 (25/1)  
Input #0, flv, from 'deneme.flv':  
Duration: 00:03:04.92, start: 0.000000, bitrate: 56 kb/s  
Stream #0.0: Video: flv, yuv420p, 320x240, 25.00 tb(r)  
Stream #0.1: Audio: mp3, 22050 Hz, mono, 36 kb/s  
Output #0, avi, to 'deneme.avi':  
Stream #0.0: Video: mpeg4, yuv420p, 320x240, q=2-31, 200 kb/s, 25.00 tb(c)  
Stream #0.1: Audio: libmp3lame, 22050 Hz, mono, 128 kb/s  
Stream mapping:  
Stream #0.0 -> #0.0  
Stream #0.1 -> #0.1  
Press [q] to stop encoding  
[libmp3lame @ 0xb7c6b430]lame: output buffer too small (buffer index: 7105, free  
bytes: 1535)  
frame= 3382 fps= 62 q=13.7 Lsize= 5996kB time=135.28 bitrate= 363.1kbits/s
```

pardus ve çokluortam

Hemen konsolu açıp aşağıdaki komutu uygulayın:

```
sedat@sedat: ~/Desktop$ ffmpeg -i deneme.flv -target dvd deneme.mpg
```

Bu komut ile FFmpeg'e "-target dvd" parametresi ile çıktı dosyamızın DVD kalitesinde olmasını emrettik. Siz isterseniz "-target vcd" diyerek VCD kalitesinde de sonuçlar alabilirsiniz.

FFmpeg ile görüntüden sesi ayırma

Elimizde bir video dosyamız var ve biz bu dosyadan sesi ayırıp sadece bir ses dosyası elde etmek istiyoruz. Şimdi yukardaki örnekle devam edelim. Komutumuz şu şekilde olmalı

```
sedat@sedat: ~/Desktop$ ffmpeg -i deneme.flv -acodec ac3 -ar 44100 -vn -ab 128k deneme.ac3
```

Dikkat ettiyseniz komut içinde "-vn" parametresini kullandık. Bu parametre görüntü kanalının çıktı dosyasında kayıt edilmesini engellemek için kullanılır. "deneme.flv" dosyasını "deneme.ac3" biçiminde bir ses dosyası haline dönüştürdük ve bithızını 56 kb/s'den 128 kb/s'ye ses örnekleme frekansını 22.050 Hz'den 44.100 Hz'e çıkarmış olduk. Siz farklı kodeklerle farklı dosya biçimlerine dönüşüm yapabilirsiniz.

FFmpeg ile çözünürlük ayarlama

FFmpeg ile video dosyalarının çözünürlüklerini de istediğiniz gibi ayarlayabilirsiniz. Hemen bir örnekle konumuza devam edelim. Masaüstümüzdeki "deneme.flv" dosyamızın çözünürlüğünü değiştirelim. Resmi incellerseniz, FLV dosyamızın çözünürlük değerinin 320x240px olduğunu görürsünüz şimdi aradaki farkı daha iyi anlayabilmek için biraz absürt bir çözünürlük değeri verelim.

Komutumuz şöyle olmalı:

```
sedat@sedat: ~/Desktop$ ffmpeg -i deneme.flv -vcodec mpeg4 -acodec libmp3lame -s 150x400 -ar 44100 -ab 128k deneme.avi
```

Aradaki farkı görmek için sağdaki resimleri inceleyiniz.

Gördüğünüz gibi 320x240 çözünürlükte olan FLV biçimindeki videoyu 150x400 çözünürlükte bir AVI dosyasına dönüştürdük ve bunu komutun içinde geçen "-s

150x400" parametresini ekleyerek gerçekleştirdik. Siz farklı çözünürlüklerle de denemeler yapabilirsiniz.

FFmpeg ile ses kanalını silme

Video dosyalarımızın seslerini silip sadece görüntü olarak bırakmak ister misiniz?

"Bu da nereden çıktı şimdi? Ne işimize yarar?" diye düşünebilirsiniz fakat ilerleyen konularda ne işe yaradığını daha net anlayacağız hep birlikte. Şimdi konumuza bakalım ve bir video dosyasından ses kanalı nasıl silinmiş hep birlikte bir örnek ile görelim. Konsolumuzu açıp şu komutu girelim:

```
sedat@sedat: ~/Desktop$ ffmpeg -i deneme.flv -vcodec mpeg4 -an deneme.avi
```

"deneme.avi" dosyasını bir medya oynatıcısı ile açtığınızda ses olmadığını göreceksiniz. Dikkat ettiyseniz komut içinde "-an" parametresini kullanarak bu işi gerçekleştirmiş olduk.

Demin bir video dosyasının ses kanalını silmiştik. Gelin, şimdi bu ses kanalı silinmiş görüntü dosyasına yeni bir ses ekleyelim. Bir nevi amatörce dublaj yapmış

pardus ve çokluortam

olalım. Bu işlemi sadece ses kanalı silinmiş dosyalar üzerinde gerçekleştirebiliriz aksi taktirde hüsrana uğramak kaçınılmaz olur.

```
sedat@sedat: ~/Desktop$ ffmpeg -i deneme.avi -i deneme.mp3 -vcodec libxvid  
-acodec libmp3lame -ab 128k 'den_eme.avi'
```

Şimdi komutumuzu inceleyebiliriz. Daha önce ses kanalını sildiğimiz deneme.avi dosyamıza deneme.mp3 dosyamızı yeni ses kanalı olarak ekledik ve ayrıca görüntü biçimini MPEG4'ten Xvid biçimine dönüştürmüş olduk. Çıktı dosyamıza dikkat ederseniz, adında bir boşluk bıraktım ve dosya ismini tırnak içine aldım.

FFmpeg ile çalışırken eğer dosya isimlerinizde boşluk varsa komut satırında isimleri yazarken mutlaka tırnak içine alın. FFmpeg ile ses ve video dosyalarımızı istediğimiz şekilde kesip kırabiliriz. Bu konuyu da bir örnekle inceleyelim.

```
sedat@sedat: ~/Desktop$ ffmpeg -i deneme.flv -sameq -ss 10 -t 72 deneme1.flv
```

Örnekte görüldüğü gibi deneme.flv video dosyamızın 10 sn ve 72 sn aralığını deneme1.flv olarak kaydettik deneme1.flv dosyamızın süre uzunluğu 62 sn oldu. Bu işlemi -ss 10 -t 72 parametresi ile yaptık. -sameq parametresiyle kaynakla aynı görüntü kalitesini kullan komutunu vermiş olduk.

FFplay

FFplay, FFmpeg ile birlikte gelen bir çoklu ortam oynatıcı uygulamasıdır. Pardus'taki gelişmiş çokluortam oynatıcıları yanında ne kadar tercih sebebi olur bilinmez ama yine de FFmpeg konusuna değinmişken mutlaka adı geçmesi gereken bir uygulamadır.

FFplay'ın söz dizimi genellikle şöyledir.

```
ffplay [options] input_file
```

söz dizimini hemen bir örnekle pekiştirelim:


```
sedat@sedat: ~/Desktop$ ffplay -stats deneme.flv
```

komutu girdiğinizde FFplay deneme.flv dosyasını oynatmaya başlar.

FFplay ile kullanabileceğiniz parametreleri görmek için konsolda:

ffplay -h komutunu kullanın.

Sonuç

Şu ana kadar FFmpeg'in işinize yarayabileceğini düşündüğüm birkaç özelliğinden söz etmiş olduk. FFmpeg'in yetenekleri elbette yukarıda anlattıklarımızla sınırlı değil. FFmpeg ile ilgili ayrıntılı bir belge okumak isterseniz, size <http://www.belgeler.org/uygulamalar/ffmpeg/ffmpeg.html> adresini tavsiye ederim.

xfce

Xfce'de Çokluortam ve İnternet Araçları

Hızlı ve hafif masaüstü ortamı Xfce'de kullanabileceğiniz çokluortam ve İnternet araçlarını tanıyoruz.

Bir taraftan Pardus'ta Xfce ile ilgili PolicyKit sıkıntısı ve dolaylı olarak paket yöneticisi, ağ programcığı, servis yöneticisi gibi Tasma modüllerinin çalışmama sorunları giderilirken; diğer taraftan Xfce için ağ yöneticisi (Wicd), CD yazdırma programı (Xfburn), müzik çalar (Listen), -henüz kararlı olmadığı için depoya giremeyen- İnternet tarayıcısı (Midori) ve benzeri uygulama alternatifleri paketlenmiştir.

Özgürlükçin.com'u takip edenler, Xfce'nin 4.6 sürümünün kararlı sürümünün çıkmasına iki aydan daha az bir süre kaldığını; bununla beraber, daha şimdiden kararlı olmayan sürümlerinin paketlenip tekrar tekrar denendiğini bilirler. Kullanıcılar, Xfce 4.6'nin çıkışıyla beraber güç yöneticisi gibi yeni yardımcı araçlar; altyapı araçlarının yenilenmesi ve Xfce'ye has ayar arayüzlerinin Glade ile tekrar tasarlanması gibi bir dizi değişikliklerle karşılaşacaklar.

pardus ve çokluortam

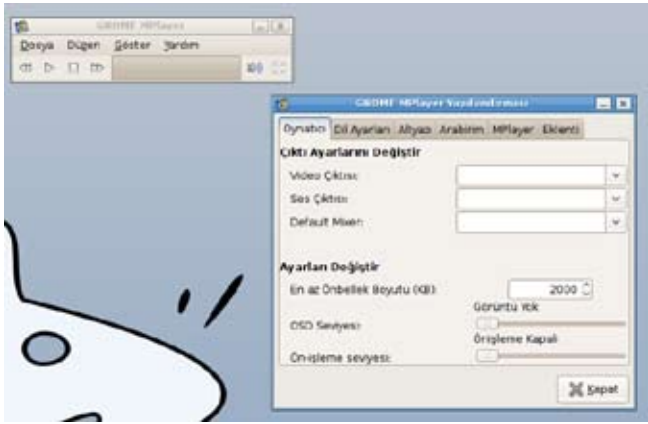
Tüm bu güzel haberlerin yanında, bu makalemdede Xfce'de çokluortam ve İnternet için neleri tercih edebileceğiniz konusunda sizlere bölüm bölüm önerilerde bulunacağım.

Resim Görüntüleyici: Ristretto

Xfce bünyesinde geliştirilen Ristretto, son derece hafif ve birkaç küçük numarası ile beraber sadece amacına hizmet eden, küçük boyutlarda resim göstericidir. Düzenle > Tercihler kısmından slayt gösterisini, davranışları, bellek kullanımı ve benzeri ayarları yapılandırabilirsiniz.

Çoklu Ortam Oynatıcı: Gnome MPlayer

Aslında Xfce'nin Xfmedia adında bir çokluortam aracı mevcut; fakat hem gelişimi durmuş durumda, hem de çokluortam dosyalarını oynatırken çeşitli sorunlarla karşılaşmakta. Bunun yerine tercih edilebilecek en iyi çokluortam oynatıcısı ise Gnome MPlayer.

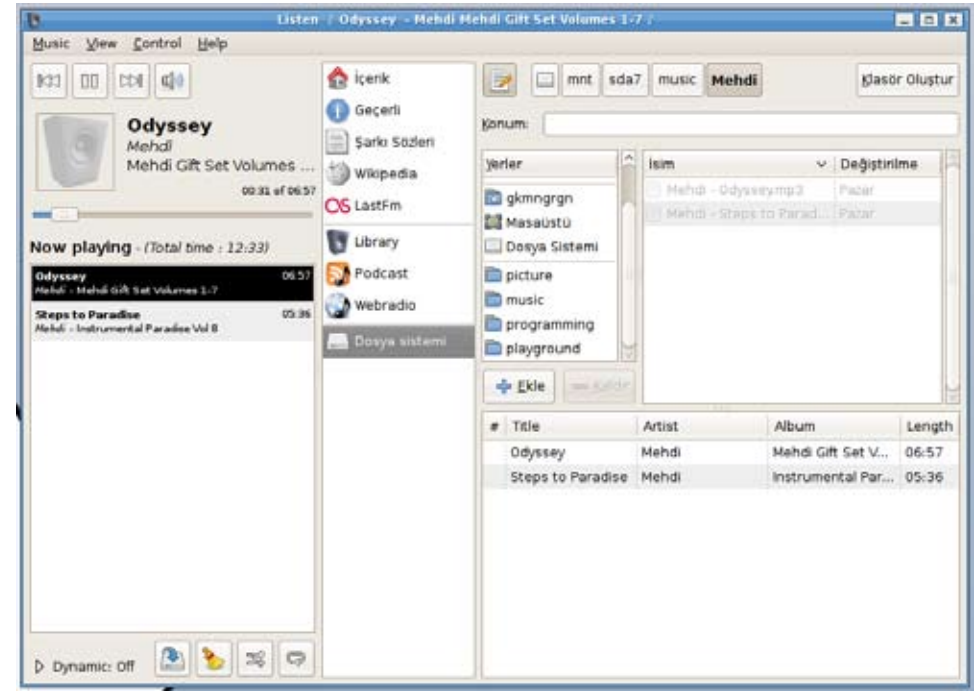

Mozilla Firefox'unuzun görüntü oynatıcı eklentisinin bağımlılığı olması sebebiyle, Pardus'ta yüklü olarak gelen Gnome MPlayer, bir çokluortam oynatıcısından

bekleyebileceğiniz pek çok şeyi barındırıyor. Benim en çok sevdiğim özellik, altyazıların renklerini, büyüklüklerini ve yazı tiplerini rahatça değiştirebiliyor olmam. Minimal yapısı nedeniyle, programın ayarları arasında kaybolmanız pek mümkün değil.

Müzik Çalar: Listen

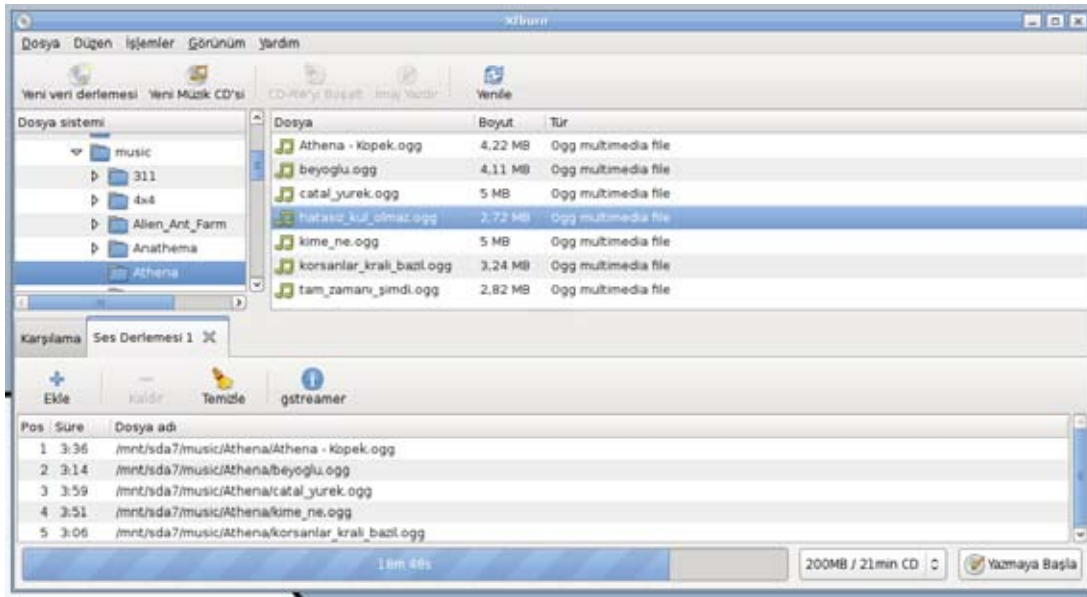
Aralarında Dive Into Python kitabının yazarı olan Mark Pilgrim'in de yer aldığı bir ekipçe geliştirilen Listen isimli müzik çalar arayüzü yeni kullanacak olanlar için biraz ürkütücü olabilir; fakat zamanla o arayüzün neden o şekilde tasarlandığı konusunda fikir edinmeye başlayıp, "İyi ki burası böyleymiş!" diye arayüz tasarımına aşına olmaya başlıyorsunuz.

Amarok'ta olduğu gibi, Audioscrobbler, podcast, webradio, şarkı sözlerine göz atma ve dinlediğiniz grubun Wikipedia sayfasını ziyaret etme gibi birçok özelliğe sahip Listen'in en büyük avantajı, bunca karmaşık özelliklere rağmen sisteminizde az yer kaplıyor olması. Diğer taraftan, ana pencerede dynamic özelliğini devreye soktuğunuzda, Listen dinlediğiniz şarkıların dinlenme oranlarını belleğinde tutup, sıklıkla dinlediğiniz şarkıların tarzına, grubuna ya da benzer kriterlere göre benzer şarkıları çalma listesine ekleyip sırasıyla çalmaya başlıyor. Açıkçası bu benim için pek şaşırtıcı bir özellik, melankolik zamanlarınızda açtığınız tek bir Anathema şarkısının hemen arkasına, -eğer arşivinizde varsa- Pain Of Salvation yapııştırıyor ve kendinizi fena halde efkâr basmış buluyorsunuz. Bu da şarkı etiketlemenin bir güzelliği olsa gerek.

Bu arada, QuodLibet isminde, Xfce'nin JuK'u niteliğinde, Listen'den daha basit bir müzik çalar uygulaması daha var. Xfce masaüstü yöneticili Fedora özel dağıtımında öntanımlı Xfce müzik çalar olarak QuodLibet'in yüklü geldiğine dikkati çekmek isterim.

pardus ve çokluortam

MPD İstemcisi: Xfmpc

Müzik çalarının masaüstü yöneticisinden bağımsız çalışmasını isteyen, ağ ortamından yayın yapmak gibi marifetlere ilgi duyan dinleyici kitleler için MPD, vazgeçilmez bir müzik sunucusudur; ama bunu kullanabilmek için bir de arayüz istemcisine ihtiyaç duyarız.

Tabi ki Xfce kullanan MPD tutkunu geliştirici arkadaşımız Mike Massonnet de kolları sıvamış, Xfce için son derece basit ve hâlâ gelişme aşamasında olan bir MPD istemcisi yazmış. “Sadeliğin böylesi!” diyebilmek için Xfmpc güzel bir örnek. MPD hakkında daha ayrıntılı bilgi için, Pardus-Wiki’yi ziyaret edin.

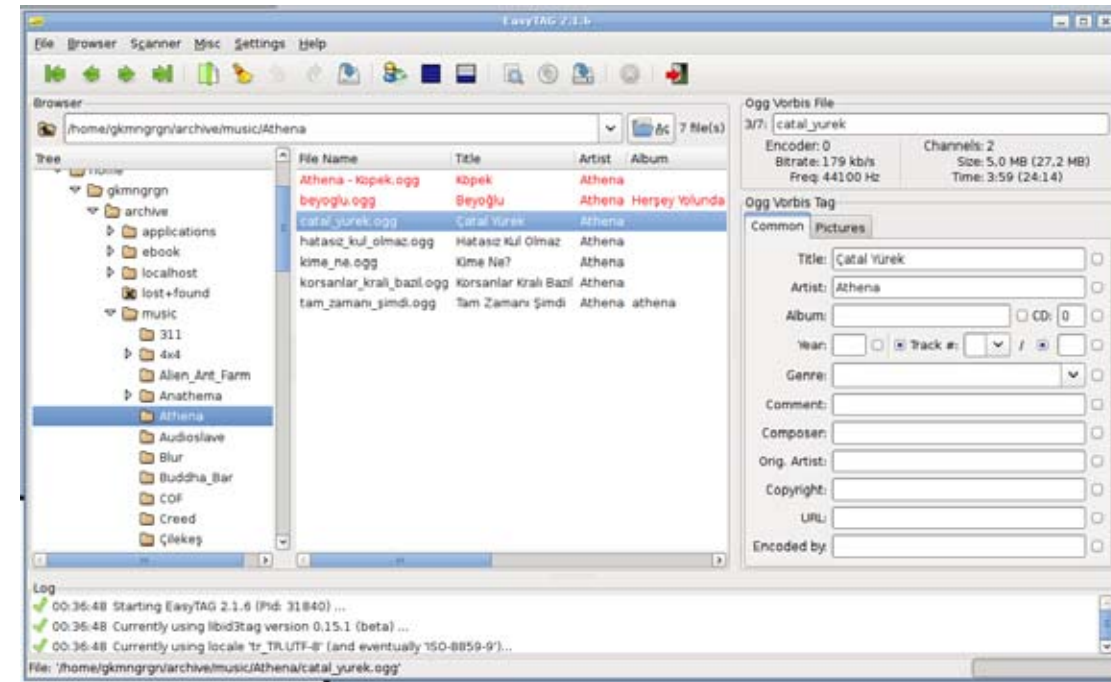
Ses Dosyaları İçin Etiket Düzenleyici: Easy Tag

Ses dosyalarının etiketlerini düzenlemek için, biçilmiş kaftan niteliğinde Easy Tag adlı uygulamayı kullanabilirsiniz. Artist, albüm, başlık, tür gibi temel etiketlerin yanında, lisans tipi, yorum, bağlantı adresi ve kimin tarafından ses dosyası biçiminin değiştirildiği gibi ayrıntılı etiketler de girilebiliyor. Bunun yanında, bir grubun tüm şarkılarının Artist etiketini tek bir seferde değiştirmek ve buna benzer marifetleri de yok değil.

Easy Tag dışında, QuodLibet ile bütünleşik halde gelen Ex Falso isminde bir başka etiket düzenleyici uygulamamız da depoda yerini almıştır. Ex Falso’yu kullanmak için QuodLibet’i kurmanız yeterli. Uygulamayı QuodLibet içerisinde kullanabilmenin yanında, sadece Ex Falso’yu çalıştırabilmeniz de mümkün.

CD / DVD Yazıcı: Xfburn

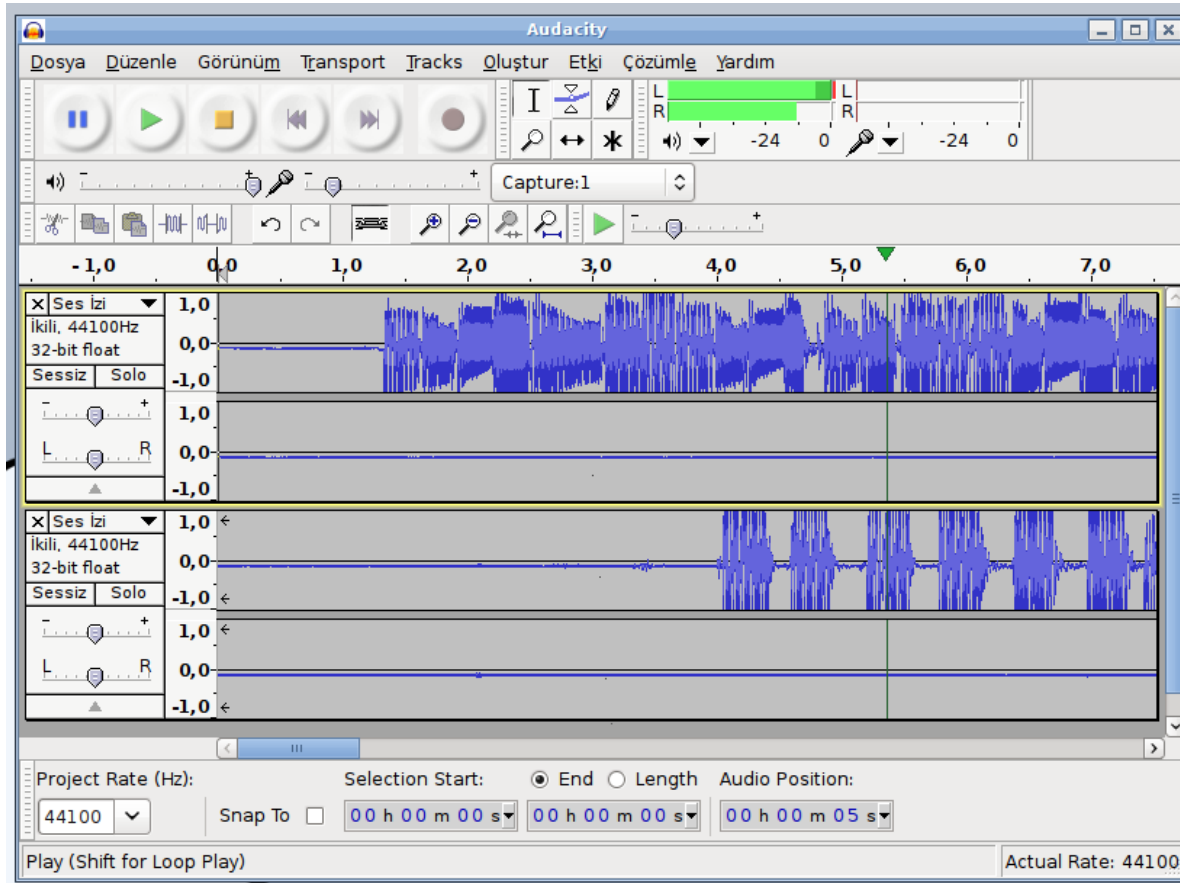
Çokluortam uygulaması kategorisinde pek yer almasa da, ses cd’si oluşturmak için bir CD / DVD yazma uygulamasına ihtiyacımız olacaktır. Xfburn’un yeni kararlı sürümü daha yeni güncellendi ve artık kolayca ses CD’si oluşturmayı da destekliyor. Üstelik arayüzü yeni sürümde Türkçeleştirildi.

Ana uygulama penceresinde yer alan “Yeni Müzik CD’si” düğmesine tıkladıktan sonra, geriye yapmanız gereken tek bir şey kalıyor, o da CD’ye yazdırmak istediğiniz ses dosyalarını aşağı sürükleyip “Yazmaya Başla” düğmesine tıklamak.

Ses Kaydedici: Audacity

Müziyen arkadaşların enstrümanlarının veya kendi sesini kaydedebileceği bir

uygulama olarak Audacity kesinlikle denemeye değer. Fakat biliyorsunuz ki, Pardus 2008 sürümüyle beraber PulseAudio ses sürücüsünü kullanmaya başladı ve bazı yazılımlar henüz PulseAudio desteğini sağlayamamış bulunmakta. Yine de küçük bir zahmetle bu uygulamaları kullanmanız mümkün. İster konsoldan "killall pulseaudio" diyerek, ister xfce4-taskmanager'dan pulseaudio servisini öldürerek Audacity'i kullanmayı tekrar deneyin. Tabi bundan önce xfce4-mixer ile mikrofonunuzu açmayı unutuyorsunuz!

Audacity benzeri olarak Jokosher da katkı depomuzda bulunmaktadır, bunu da unutmadan söyleyelim. Diğer taraftan, biraz daha ciddi kayıtlar ve çalışmalar

içinse, Server Acım'ın Özgürlükçin.com için yazdığı [Rosegarden](#) makalesine mutlaka göz atmanızı öneririm.

Masaüstü Görüntü Kaydedicisi: Gtk-Recordmydesktop

Bazen kendi masaüstünüzde yaptığınız bir çalışmayı görüntü olarak kaydetmek, daha sonra YouTube, Vimeo gibi sitelere göndererek, bunları arkadaşlarınızla paylaşmak isteyebilirsiniz. Örneğin Pardus ve Xfce'de Compiz ile ilgili çektiğim görüntü, Gtk-Recordmydesktop kullanılarak elde edildi, şuradan izleyerek Gtk-Recordmydesktop'un hüneri hakkında azıcık da olsa fikir edinebilirsiniz.

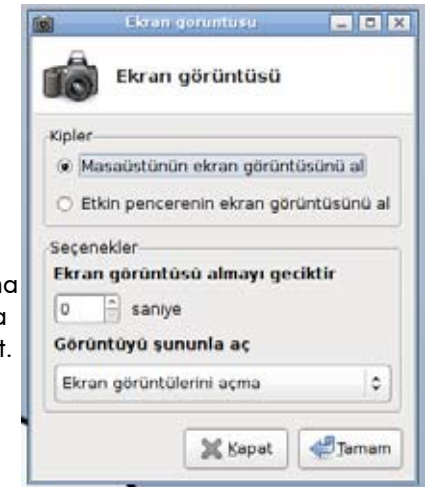
Anlık Görüntü Yakalayıcı: Xfce4 Screenshoter

Xfce'de çoklu ortam uygulamaları yazımızı, basit ve hoş bir panel eklentisiyle bitirelim. KDE'deki Ksnapshot uygulamasının Xfce'deki karşılığı, xfce4-screenshoter-plugin. Panele yerleşen düğmesine tıklayarak ekran görüntüsünü alıp size kaydetme bilgilerini soran, basit ve pratik görüntü yakalayıcı için fazla söylenecek bir şey sanırım yok. Ama bununla ilgili bir sürpriz duymak isterseniz, hemen belirtelim. Xfce'nin yeni sürümünde (4.6) ekran görüntüsü almak, Print tuşuna basmak kadar basit olacak, yine bu uygulamacık sayesinde.

Evet arkadaşlar, makalemiz burada sona eriyor; ama Xfce'de kullanılabilecek uygulamalar saymakla bitmiyor. Ayrıca, Xfce'de

KDE ve Gnome gibi diğer masaüstü yöneticilerindeki araçları rahatlıkla kullanabileceğinizi aklınızdan çıkarmayın. Bu makale, sadece belli başlıklar altında uygulama önerilerinden ve önerilen uygulamaların kısaca açıklamalarıyla resimlerine değinmekten ibaret.

Bol Xfce'li günler..

OpenOffice.org 3.0 ve yeni özellikleri

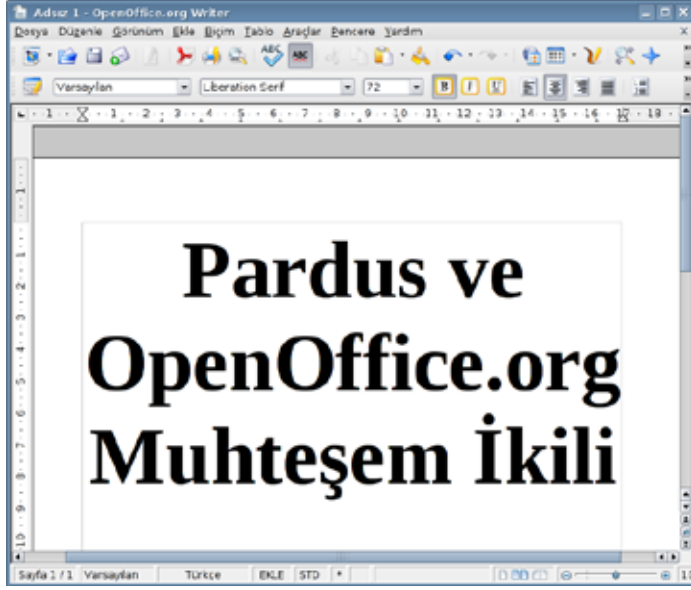
Pardus geliştiricileri henüz paketlememiş olsalar da, OpenOffice.org'un yeni ve gelişmiş özelliklere sahip üçüncü sürümünü tanıtalım dedik...

Dünyanın en çok indirilen, en fazla dil desteği olan ve en çok sevilen özgür yazılımı olan OpenOffice.org 3.0 sürümünü yayınladı. Yeni sürümle birlikte çok daha şık simgeler ve daha güzel görünen notlar görücüye çıkmış oldu. Birçok yeniliğe de imza atan OpenOffice.org ekibi bu sürümle birlikte ofis programı kullanıcılarının daha kısa sürelerde daha verimli olmalarını sağlıyor. Daha şık simgeler, daha güzel görünen notlar, açılışta hangi ofis dosyası ile çalışacağınıza dair iyi düşünülmüş bir kılavuz penceresi ile Windows ve Linux platformlarına ilaveten artık Mac Os X üzerinde de çalışıyor.

Eklenti yönetimi yeni sürümde daha da geliştirilmiş durumda. Bu sayede şimdi ve daha sonra çıkabilecek OpenOffice.org eklentilerini ofis paketinize ilave ederek, ofisinizi sürekli geliştirebilirsiniz. Örneğin wiki sayfalarındaki işaret dilini bilmeyenler artık OpenOffice.org Kelime İşlemci ve ilgili eklentiyi kullanarak, çok şık ve işlevsel wiki sayfaları tasarlayabilirler.

Yeni OpenOffice.org tüm programlarında ekran büyütüp küçültme işlemini ufak bir sürgü ile oldukça kullanışlı hale getirmiş durumda. Bu sayede çok basit bir

fare hareketiyle ekranın tamamını büyütüp küçültmek mümkün. Ayrıca günümüzde yaygın olarak kullanılmaya başlanan 16:9 oranına sahip ekranlar için avantaj sağlayacak özellikler de eklenmiş. Kelime İşlemci programında aynı anda ekranda birden çok sayfayı görmeniz ve sayfalar üzerinde işlem yapmanız mümkün.

Microsoft Office 2007 dosyaları (*.docx, *.xlsx, v.d.) OpenOffice.org 3.0 ile açılabilir hale geldi. Bu dosya türlerini Microsoft'un Office 2007'den önceki sürümleri, ancak yardımcı bir program yardımıyla açabiliyor. Ayrıca ODF dosya standardının gelecek sürümü olan 1.2 için şimdiden destek eklenmiş durumda. OpenOffice.org 3.0, belgeleri aksi seçilmedikçe ODF (Open Document Format) 1.2 sürümünde kaydediyor. Çok sayıda ülkenin ODF standardını benimsemeye başlamaları ise OpenOffice.org'un başarısını kanıtlıyor.

Özellikle artık standart haline gelen PDF dosyalarını açmak ve bu dosyalar üzerinde değişiklik yaparak tekrar PDF olarak kaydetmek dendiğinde, şimdiye kadar hep ofis paketinin dışında, 3. kişi veya kurumlar tarafından üretilen yardımcı programların olması zorunluydu. Yeni sürümde bu durum eklentiyle tamamen ortadan kaldırılmıştır ve bizlere PDF dosyalarını düzenleme olanağı tanınmıştır.

Yeni sürüm özelliklerini kısaca özetlersek;

- Mac OS X desteği
- ODF 1.2 desteği
- Microsoft Office 2007 dosyalarını açabilme desteği

- Problemlerin çözümünü kolaylaştıran daha yetenekli bir çözümleme (Solver)
- Daha yetenekli ve kolay kullanımlı istatistiksel grafik desteği
- OpenOffice.org Çizim ve Sunu programlarında geliştirilmiş resim kesme özelliği
- OpenOffice.org Hesap Tablosu programında birden fazla kullanıcı ile aynı tablo üzerinde çalışabilme desteği
- Hesap Tablosu'nda eskiden 256 olan en fazla sütun sayısı artık 1024 oldu
- OpenOffice.org Kelime İşlemci programında aynı anda birden fazla sayfayı ekranda gösterme ve düzenleme olanağı
- Kelime İşlemci programında geliştirilmiş ve daha şık görünen notlar
- Tamamen yenilenen ve daha şık görünen simge seti
- Başlangıç Merkezi adında kullanıcılara yol gösteren sihirbaz
- OpenOffice.org programı içerisinde tablo kullanımı
- Geliştirilmiş XML desteği ve güncellenmiş XSLT filtreleri

Yukarıda kısaca bahsettiğimiz bu yeni özelliklere sizin de ihtiyacınız varsa hemen OOo Türkiye [resmi sitesine](#) giderek tamamen özgür ve ücretsiz olan ofis paketini indirip sisteminize kurabilirsiniz. Pardus depolarına yakın zamanda girmesini beklediğimiz OpenOffice.org 3.0 için sadece güncelleme yapmanız yeterli olacaktır.

OpenOffice.org 3.0 hakkında merak ettikleriniz için [Özgürlüğün forumlarına](#) bekliyoruz. Ayrıca OpenOffice.org Türkiye ekibinin [forumlarından](#) da yararlanmanızı tavsiye ederiz.

Özgürlüğün ekibi olarak tüm kullanıcılarımıza yeni sürümün hayırlı olmasını dileriz.

Önceki sürümlere göre geliştirilmiş özellikler:

- PDF/A desteği
- VBA desteği
- Yeni grafik bileşeni
- Genişletilmiş programlanabilirlik
- Geliştirilmiş CSV dosya transferi
- Kelime İşlemci içerisinde dil seçimi
- Çizim programı içerisinde geliştirilmiş sayfa boyutu (300cm * 300cm)
- Geliştirilmiş PDF dışı aktarma
- Impress (Sunu) programı için geliştirilmiş çoklu monitör desteği
- Eklenti ve yardımcı programlarla sağlanan yenilikler
- OpenOffice.org eklenti deposu
- Mozilla Thunderbird ve Mozilla Lightning ile daha güçlü entegrasyon
- Sunumlarınızın dosya boyutlarını küçültmek için eklenti
- Rapor oluşturma eklentisi
- Wiki sayfalarında yayın eklentisi
- Sunumcular için konsol eklentisi
- PDF ithal etme eklentisi (Yakın zamanda)

Herkes için CAD: QCad

Mühendisler ve mimarlar tarafından kullanılan yazılımlar kadar kaliteli ve amatörler tarafından kullanılabilir kadar kolay bir CAD yazılımı arıyorsanız, QCad tam size göre!

özgür telefon OpenMoko'nun CAD çizimleri

Bilgisayar destekli tasarım anlamına gelen CAD kelimesi, QCad'e de adını vermiştir. QCad AutoCAD, Catia, ArchiCAD gibi bir tasarım programıdır ancak o programların aksine iki boyutlu bir mekanik/mühendislik programıdır. QCad ile bina, iç mekân, mekanik parça planları veya şemalar gibi teknik çizimler oluşturabilirsiniz.

Arayüzü ve işlev setleri büyük ölçüde AutoCAD ile aynı olan QCad, DXF formatını kullanmaktadır. Bilgisayar destekli çizimlerinizi DXF dosya biçiminde kaydedebileceğiniz gibi, başka

paket tanıtımı

uygulamalarda yaratılmış DXF dosyalarını da kayıpsız bir şekilde açabilirsiniz.

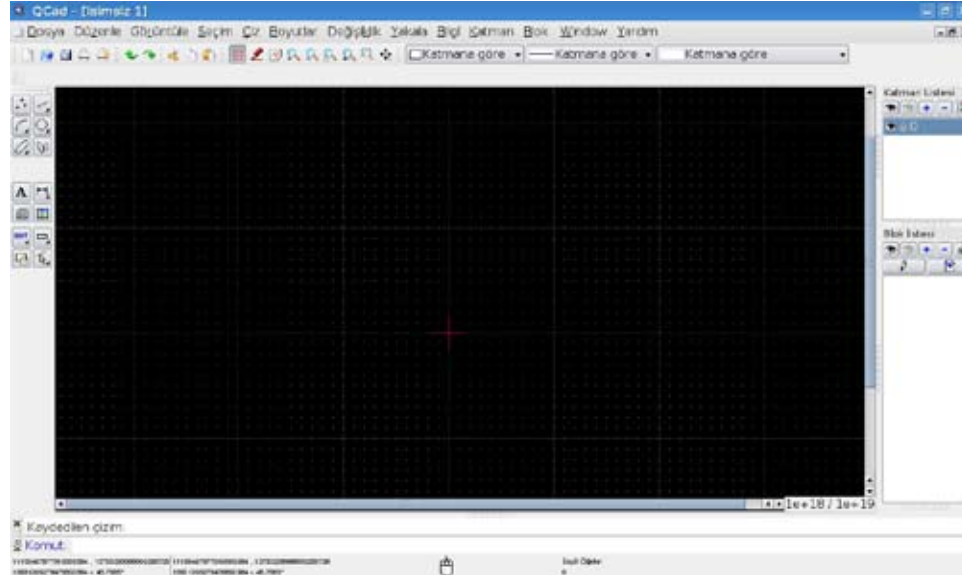
Linux, MS Windows ve Mac OS X platformlarında kullanılabilen QCad'i, AutoCAD gibi üst düzey ticari yazılımların birebir rakibi olarak görmek yanlış olur. Sınırlı özelliklere ve büyük bir kullanım kolaylığına sahip olan QCad, iki boyutlu (2D) bir mekanik/mühendislik çizim aracıdır.

Piyasadaki "özgür olmayan" diğer CAD araçlarıyla karşılaştırıldığında son derece ekonomik bir seçenek sunan bu ticari yazılım, tekil kullanım için 24 Avro gibi erişilebilir bir lisans bedeline sahip.

Özgür yazılım topluluğunun kullanımı için çıkartılan QCad Community Edition tamamen ücretsizdir. Pardus katkı deposundan indirip kurabileceğiniz QCad Community Edition'da betikleme ve polyline gibi bazı özellikler eksiktir. Topluluk sürümü güncel sürümleri belli bir gecikmeyle takip etmekte olup, bu ücretsiz sürüme geliştirici firma tarafından destek hizmetleri sunulmamaktadır.

QCad nerede kullanılır ?

QCad genel olarak mühendisler, mimarlar ve teknik ressamlar tarafından kullanılır

ancak acemi kullanıcılar kendi isteklerine göre basit plan ve projeler çizebilirler. Bu planlar evinizde yaptırmak istediğiniz bir mobilyaya ya da basit bir eve ait olabilir. Sizi sınırlayan tek şey, QCad hakkındaki tecrübeniz ve öğrenme isteğinizdir. İleri seviyedeki kullanıcılar, mevcut araç kutuları yerine komut sistemiyle daha rahat ve hızlı çalışabilir.

Nasıl kurulur?

Pisi'de qcad yazıp arattığımızda, karşımıza QCad paketi çıkar. Mevcut pencerede paketi seçip yükle dedikten sonra QCad bilgisayarınıza kurulur.

QCad kurulduğu zaman ilk açılışta size kullanılacak ölçü birimi ve dil için bir soru sorar. Orada istediğiniz dil ve metrik (ft) sistem seçildikten sonra açılır.

Ana menüler ve sistem menüleri nelerdir ?

Dosya menüsü: Bu menü, yeni dosya açıp, mevcut dosyalarınızı kayıtlı edebileceğiniz yazıcınızdan çıktı alabileceğiniz yerdir.

Düzenle menüsü: Bu menüde kes, kopyala, yapıştır, geri al gibi genel düzenleme işlemlerinizi yapabilirsiniz.

Görüntüle: Bu menü ekrandaki seçiminiz üzerindeki filtrelemeleriniz kontrol edebileceğiniz bölümdür. Burada ızgarayı açıp kapayabilir, taslağı yeniden çizdirebilir, mevcut çiziminize daha yakından bakıp gerekli ayarlamalarınızı yapabilirsiniz.

Seçim bölümü: Bu bölümde çoklu seçimler oluşturabilir, dış sınırları, kesişen öğeleri kontrol edebilirsiniz.

Çiz Bölümü: Uygulamada en önemli bölümlerden biri burasıdır. Buradan noktalar, çizgiler, yaylar, elipsler, yazılar çizime eklenebilir ancak bu menüyü kullanmak yerine soldaki menüyü kullanmak daha iyi bence...

Boyutlar: Buradan noktalar, çizgiler arası mesafeler ölçülebilir ve çizimde gösterilebilir. Burada yatay, düşey, çap, yarıçap ya da açı ve uzaklık ölçümlerinizi ayrıca yapabilirsiniz.

Değişiklik: Bu menüde ekranda çizdiğiniz herhangi bir noktada ya da çizgide vs. istediğiniz herhangi bir değişikliği yapabilirsiniz.

paket tanıtımı

Yakala: Bu bölüm fare imlecinin mevcut noktaları, çizgileri, çemberleri nasıl yakalamasıyla ilgili ayarlarınızı yapacağınız yerdir.

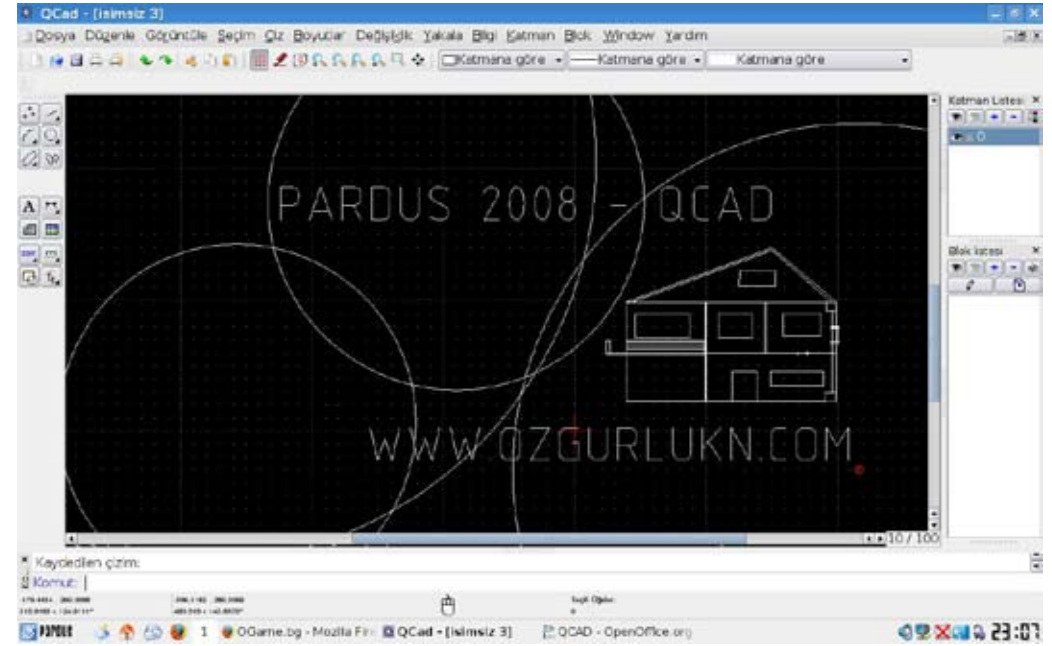
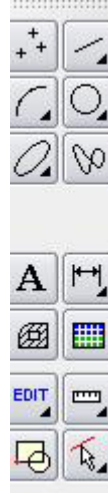
Bilgi: Bu bölümde noktadan noktaya uzaklık, noktadan ögeye uzaklık, iki çizgi arasındaki açı vs hakkında bilgi alabilirsiniz.

Katman: Bu bölümde mevcut seçimleriniz arasında katmanlar oluşturup onları değiştirebilir ya da silebilirsiniz.

Blok: Bu bölümde oluşturduğunuz katmanlardan sıralı bloklar oluşturup onları patlatabilirsiniz.

Yan Menü: QCad'de yukarıdaki sayılan menülerin aynı işlevlerini yapan bir başka menü vardır. Bu bizim sol tarafımızdaki yan menüdür. Bu menü kolaylık olması için yerleştirilmiş ve grafiksel olarak tasarlanmış bir menüdür. Burada en üstte soldan sağa doğru noktalar, çizgiler, yaylar, çemberler, elipsler ve splineler yer almaktadır.

Spline: Uzun ve doğrusal şekli olmayan çizgilerdir. Onların altında metin ekleme, uzaklık ölçme, taramalar, resimler, düzenleme, ölçme,

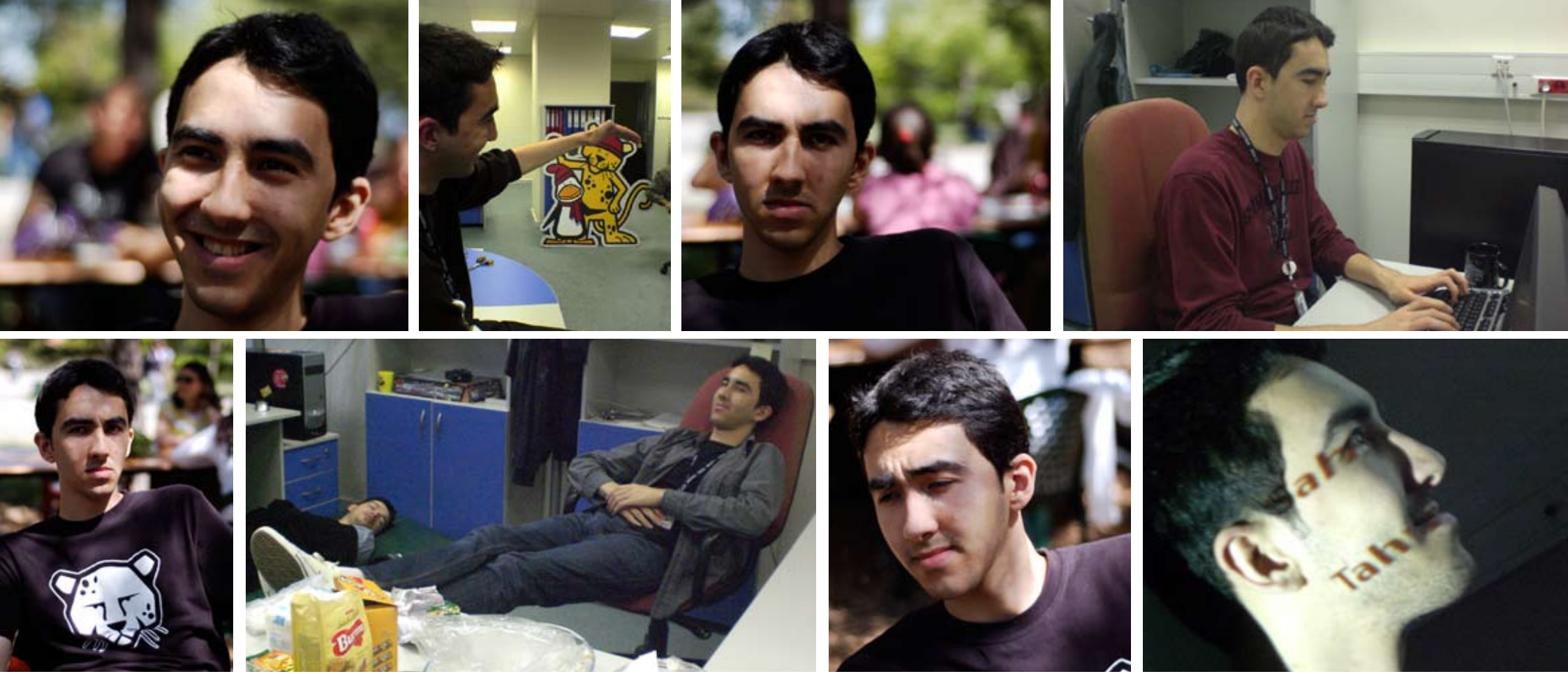
blok ve seçim grafik menüleri yer almaktadır. Çizim sırasında genellikle acemi ve orta seviyedeki kullanıcılar bu menüyü kullanmaktadır.

İleri seviyedeki kullanıcılar genellikle klavyeden komut sistemiyle çizim yapmayı daha kolay buldukları için alt taraftaki komut istemcisini kullanırlar. QCad'ın komutlarına ulaşmak için yardım bölümüne bakabilirsiniz

Geri kalan her şey sizin yapmak istediklerinize bağlı. İster bir makine parçası çizin, ister bir mobilya parçası, ister evinizin bir katını çizin QCad temel bilgisayar destekli tasarımlarınıza yetecek kadar donanımlıdır. Daha önceden söylediğim gibi üç boyutlu tasarımlar yapılamadığından dolayı, yapmış olduğunuz çizimlere derinlik vs. ekleyip istediğiniz gibi bakamıyorsunuz. Umudum, gün geçtikçe gelişen QCad'in ilerde bize AutoCad gibi ticari ve çok pahalı programları aratmayacak kadar yetenekli bir program olması...

Pardus altında üç boyutlu çalışmalar isteyenler için tavsiyem, Blender gibi programları kullanmanızdır.

Ben üç kelimeye sığmam

ÇOMAR geliştiricisi Bahadır Kandemir ile Pardus'u, geleceğe dair öngörülerini ve hayallerini konuştuk...

Pardus'ın gizli kahramanlarından biri olan Bahadır KANDEMİR, sessiz sedasız Çomar altyapısını geliştiriyor, hata takip sisteminde hata çözüyor, ağ yöneticisine yeni özellikler ekliyor... Yakın bir gelecekte üniversite eğitimini de bitirmeye hazırlanan Bahadır ile Pardus'u, geleceğe dair öngörülerini ve hayallerini konuştuk.

Bahadır Kandemir kimdir? Üç kelimeyle nasıl tanımlarsın?

1983 Kocaeli doğumlu, bilgisayar ile tanıştıktan sonra yazılımcı, Linux ile tanıştıktan sonra özgür yazılım geliştiricisi olmaya karar veren, bilgisayar mühendisliği "son sınıf" öğrencisi. Üç kelimeye sığmaz. Bakın, bu da üç kelime oldu :).

Kişisel bilgisayarınızda olmazsa olmazın nedir? Bir bilgisayar programı olsaydın bu hangisi olurdu? Neden?

En sık kullandığım uygulama Yakuake. Birçok geliştirici gibi, işleri konsolla yapmayı seviyorum ve Yakuake bunu kolay ve eğlenceli bir hale getiriyor. Yakuake'in ne olduğunu bilmiyorsanız F12'ye basın, iyi eğlenceler.

Bilgisayar programı olsaydım Shazam olurum sanırım. Birkaç saniyesini dinlettiğiniz şarkının kime ait olduğunu bulan enfes bir uygulama. Ofiste biri bir şarkı mırıldandığında, "süper şarkı, hemen dinleyelim" diyor ve şarkıyı bulana kadar rahat edemiyorum.

Edebiyat ve şarkı sözleriyle ilgili blogunda girdiler var. Edebiyatta ve müzikte favorilerin hangileri?

Yazma hastalığım ortaokul yıllarında nüksetti. Denemeler, öyküler, şiirler yazardım ama, zorla okutulan kitaplar yüzünden belki, okumayı sevedim. Üniversitenin ilk yıllarında Orhan Veli Kanık ve Faruk Nafiz Çamlıbel (Han Duvarları hâlâ en sevdiğim şiirdir) ile başlayan okuma sevdası, sonraki yıllarda "nerd"lüğün dibine vurmaktan kesintiye uğradı. Pardus 2007 Beta 2'ye "Sait Faik" kod adı verildiğinde ise her şey yeniden başladı. Okuyacak çok yazar, şair var; favorileri belirlemek için henüz çok erken...

Müziğe gelince, ara sıra güncellediğim bir arşivim var. Aylarca aynı şarkıları dinliyor, dinletiyorum (ofiste kimse şikayet etmiyor, uyumlu bir ekibiz). En uzun süredir dinlediklerim Redd ve Bülent Ortaçgil.

Pardus ile tanışmanın hikâyesini anlatabilir misin? Bir özgür yazılım geliştiricisi olmak ve böyle büyük projelerde çalışmak hep istediğin ve hayal ettiğin bir durum muydu?

Linux ile tanıştığım günden beri özgür yazılım geliştiricisi olmak ve bir dağıtımda görev almak en büyük hayalimdi. Gentoo kullandığım ve çeviri

çalışmalarına destek verdiğim sıralarda Ulusal Dağıtım Projesi (projenin o zamanki adı) duyuruldu ve serüven başladı. İlk sürüm yayınlanana kadar (RootFS) e-posta listelerindeki tartışmaları izlemekle yetindim. Ne yalan söyleyeyim, o zamanlar listede konuşulanların pek azını anlayabiliyordum. RootFS 0.5 çıktıktan sonra bir haftadan uzun sürede derlediğim Gentoo’u bırakarak Pardus kullanmaya başladım ve PiSi paketleri yaparak geliştirici olma yolunda ilk adımı attım. O günden beri severek kullanmakta, geliştirmekteyim.

Pardus geliştiricisi olmasaydın, ne olmak isterdin? Pardus’un hiç var olmadığı bir “paralel evrende” hangi geliştirici neyle uğraşıyor olurdu?

Pardus geliştiricisi olmasaydım, yarı zamanlı da olsa bir özgür yazılım projesinde geliştirici olurdu muhtemelen.

Pardus’un olmadığı paralel bir evren, birçok geliştirici için “acıların evreni” olurdu. Birçoğumuz özgür yazılım geliştirmiyor olurduk, en azından şu anki kadar yoğun olarak. Bu ekip dışında bir ekiple, akıl sağlığımızı kaybetmeden, çalışamayacağımızı söyler dururuz. Çalıştığımız projeler, hayatımızın bir parçası değil, sadece bir iş olurdu bizim için, robot gibi çalışır dururduk...

Şu anki arkadaş çevremizin çoğundan yoksun olurduk bir de, hiç iyi olmazdı...

İlk kodlanmaya başlandığı zamanlarda Çomar’da hayal ettiğin yetenekler ile bugünkü Çomar’a baktığında bu hayali ne kadar gerçekleştirmiş görüyorsun?

Çomar’ın ilk sürümü kodlanırken, ben e-posta listelerini takip eden bir kullanıcıydım. 2007’de sistem servisleri ve güvenlik duvarı için Çomar arayüzleri yazmaya başladığımda işin içine girmiş oldum. Gürer’in UEKAE’den ayrılması ve dünyayı ele geçirecek robotlarıyla meşgul olması sebebiyle Çomar geliştiriciliğini üstlendim.

Çomar, ilk sürümünden bu yana, pek fazla değişmedi açıkçası. Mimari hâlâ aynı, sadece iletişim ve politika yönetimi için kullandığımız yöntemler değişti. Yeni görev modelleri ve arayüzler hazırlayarak, daha fazla işi (görüntü ayarları, kullanıcı yönetimi, çekirdek modülleri...) otomatize hale getirdik.

Çomar ve saz arkadaşlarını (PiSi, Tasma vs.) Ubuntu ve Fedora gibi dağıtımlardaki yönetim uygulamalarıyla karşılaştırdığında en belirgin artıları ve eksileri nelerdir?

Diğer dağıtımlarda, Çomar gibi merkezi bir yapılandırma yönetim sistemi yok. Her uygulama, kendi bildiği yollarla sistem ayarlarını değiştiriyor, servisleri (yeniden) başlatıyor, paket kurup kaldırıyor. Bunun dezavantajlarını yazmaya kalkarsam, Çomar için özel bir sayı çıkarmanız gerekebilir :).

Çomar cephesinde, eksiğimiz çok. Ancak (bildiğimiz) eksiklerin çoğu kolay kapatılabilir şeyler. Her uygulamayı (henüz) Çomar'ize etmediğimizden, diğer dağıtımlardaki kadar çok kullanıcı arayüzümüz yok. Yenilerini eklemek, arayüzün yapacağı işi modellemek ve bu modelde tanımlı işleri yapacak Python betikleri yazmak kadar kolay. Yanlış hatırlıyorsam Ağ Programcısı ve Servis Yöneticisi, alfa sürümünden bir gün önce yazılmıştı.

2008 sürümünde Çomar'a eklenen Dbus ve PolicyKit gibi yenilikler sayesinde Pardus ne kazandı? Pardus 2009, Çomar'a hangi yeni özellikler ile gelecek?

Çomar ve arayüzler arasındaki iletişim için, Çomar'a özgü bir yöntem kullanıyorduk 2007'de. 2008'de bu yapıyı Dbus'a geçirmeye ve erişim denetimi için Dbus tabanlı PolicyKit kullanmaya karar verdik.

Daha önce, erişim denetimi için kullanıcının hangi sistem gruplarına üye olduğuna bakıyorduk. Şimdi ise, kullanıcıların ve grupların yapabileceklerini, teker teker, Kullanıcı Yöneticisi ile belirleyebiliyor, işlemi yapmadan önce kimlik doğrulama

yapılmasını sağlayabiliyoruz. Güvenlik adına, kullanıcılara daha fazla şey sorar olduk 2008'de. 2009'da bunu daha azaltma, en azından daha katlanılabilir kılma niyetindeyiz.

Pardus Projesi'nin ileride gelmesini istediğin konum neresidir?

Hayalim, şirketlerin IT departmanları istediği ya da kararname ile şart koşulduğu

için değil; diğerlerinden daha iyi olduğu için kullananların sayısının gözle görülür bir şekilde artması. Mesela bir kafede otururken yan masada açılan bir dizüstü bilgisayarda Pardus kullanılması ve bunun artık alışılacak kadar sık yaşanması.

Programlama üzerine bir konuda en iyi çözümü aradığın zamanlarda bilgisayar başında olmasan bile sürekli bu çözüm üzerine düşündüğün oluyor mu? Programcıların beyinlerinin uykuda bile kodlar üzerine çalıştığına dair bir şehir efsanesi vardır, bu senin için de geçerli mi?

İyi fikirler, bilgisayardan uzak anlarda gelmiştir hep. Bu yüzden yanımda bir Moleskine olmadan çıkmam dışarı kolay kolay. Uyandıktan sonra da ilk iş olarak bilgisayarı açıp, önceki gün yarım kalan kodları tamamladığım olmuştur. Yaptığınız işi, sadece bir iş değil, hayatınızın önemli bir parçası, ürünü ize çocuğunuz gibi gördüğünüzde, ondan uzak olduğunuz anlarda bile aklınızda olması hiç de garip gelmiyor.

Pardus geliştiricisi olmak isteyenlere ne gibi önerilerde bulunuyorsun?

Özgür yazılım geliştiricisi olmak için meraklı ve öğrenmeye açık olmanız yeterli.

Sence ilerde popüler diğer dağıtımların paketlerini kullanma konusunda çeşitli uyum çalışmaları yapılmalı mı?

Yapılmamalı. Her dağıtımın, uygulamaları paketleme şekli (yapılandırma, derleme, kurulum, ek ayarlar) farklıdır ve dağıtımları birbirinden ayıran şey de budur. X dağıtımı yerine Pardus'u seçmenizin sebeplerini sıraladığınızda, eminim listenin büyük bir bölümü Pardus'un uygulamaları paketleme şekli ile ilgilidir.

Herhangi bir dağıtıma ait paketi Pardus'a kurmak zor bir iş değil, ancak sisteme bu şekilde kurduğunuz uygulamaların çalışmasını, en azından umduğunuz gibi, beklemeyin. Üstelik, sisteme kurduğunuz her "yabancı" paket, diğer uygulamaların çalışmasını engelleyebilir ve uçağa taktığınız helikopter pervanesi yere çakılmanıza sebep olabilir...

Pardus'un geleceğini nasıl görüyorsun? Pardus 2009 için gizli bir takım projelerin var mı?

Herkesin gizli bir ajandası vardır...

“Çok gizli” olmayanından biraz bahsedeyim ki, soru cevapsız kalmasın. Çomar için arayüz geliştirmek zor bir iş değil, ancak 2009’da birden fazla masaüstü ortamı destekleyeceğimiz ve az olan geliştirici sayımız dikkate alınırca, arayüz geliştiricileri üzerindeki yük artacak gibi görünüyor. 2009’da, biraz “kendimiz” için çalışıp, geliştiricileri yavaşlatan tümsekleri ortadan kaldırma planlarım yürürlükte. Çomar arayüzü geliştirme işi ne kadar kolay olursa, 2009’da göreceğiniz arayüzler bir o kadar yetenekli ve sayıca çok olacak...

“Çok gizli” projeler için 2009’u beklemeniz gerekecek ;-)

Urban Terror sunucusundaki takma adın ne?

Takma adım “[PIT] stop”. Seviyorum kelime oyunlarını...

Sizce Pardus’u diğer Linux dağıtımlarından ayıran ve onu üstün kılan en önemli özelliği nedir? Pardus dışında en beğendiğiniz dağıtım hangisi?

Bir teknolojiyi, sırf diğer dağıtımlar tercih ediyor diye kullanmak yerine, kullanıcılar ve geliştiriciler için sağladığı yararlar ikna edici ise kullanıyor, gerektiği zamanlarda bir şeyleri yeniden yazmaktan kaçınmıyor ve yaptığımız her şeyi önce kendimiz için yapıyoruz. Onlar nasıl bilmem ama, biz bu dağıtımı evladımız gibi görüyoruz ve onun için en iyisini istiyoruz.

Ne yapmışlar diye merak edip inceliyorum birçok dağıtımı, ancak alıcı gözüyle bakmadığımdan belki, beğenemiyorum hiçbirini.

Şu anda Pardus’ta eksik olan ve önemle üzerinde durulması gereken bir nokta var mı?

Belge sayımız çok az, bu yüzden yeni geliştiriciler kazanma konusunda sıkıntılıyız. Sürümler, yan projeler, yeni teknolojiler derken belgelere zaman ayıramadık.

Özgürlüğün önemli bir eksiği kapatıyor kullanıcı belgelendirmesi konusunda, aynısını geliştirici tarafında başarmamız gerekiyor. Biz geliştiriciler belge yazmayı sevmiyoruz, ama eksik artık tahammül edilmez bir hal aldı ve şu sıralar hepimiz bu eksiği kapamak için çalışıyoruz.

Klavyeler Hakkındaki Önemli Gerçekler

Q ve F klavyeler arasındaki bitmek tükenmek bilmeyen savaşın arkaplanını öğrenmek istemez miydiniz? Q klavyenin önemli bir standart ya da F klavyeden daha yeni bir dizilim olduğunu düşünüyorsanız çok yanılıyorsunuz.

Sanırım 1995 yılıydı, küçük bir bilgisayar firmasının teknik servisinde çalışmaktaydım. Akşam saatlerinde işten çıkmak üzereyken kapıdan bir babayla 10 yaşlarındaki oğlu girdi ve bilgisayar almak istediklerini söylediler. Ortalıkta ben ve sekreterden başka kimse olmadığından ilgilenmek bana düştü. Ne amaçla bir bilgisayar istedikleri, fiyatlar ve parçalar üzerine konuşurken baba, teknik servis dağınıklığı içinde parlayan beyaz temiz bir klavyeyi yerinden alıp inceledi ve "İşte tam alınacak bilgisayar, bunu televizyona bağlayabilir miyiz?" diye sordu. Ben ne cevap vereceğimi düşünürken çocuk hemen zavallı klavyeye bakıp "Ama bu Q değil ki baba! Eski bu, ben bununla yazamam." dedi. Hikaye nasıl devam etti hatırlamıyorum ama o günden sonra Q klavye standardının modern, F standardının da köhnemiş olduğuna dair ön yargılar hep gözüme batar oldu. Eğer siz de böyle düşünüyorsanız okumaya devam edin, çok şaşıracaksınız.

Q Klavyenin ortaya çıkışı

Q Klavye pek çok kimsenin sandığı gibi ne modern bir standart ne de İngilizce için oluşturulmuş bir harf dizilimidir. Hikayesi şöyle;

İlk yazı makinesi Christopher Latham Sholes tarafından 1867’de yapılmıştı. Sholes’un makinesi bugünkü daktiloların atasıdır ve hemen hemen aynı prensiple çalışır. 10 Parmak daktilo kullananların iyi bildiği gibi daktiloda aynı anda iki karaktere bastığınızda kağıda doğru hareket eden kollar birbirinin üzerine gelerek sıkışmaya neden olabilir ve ne kadar hızlı yazarsanız bu sıkışma ihtimali o kadar yüksektir. Sholes teknik olarak aşamadığı bu sorunu en aza indirmek için operatörlerin hızlı yazmasını engellemenin yollarını aramıştır, bunun için de harflerin yerlerini alabildiğine karıştırarak İngilizce’de en çok kullanılan harfleri parmakların en zor ulaşabileceği yerlere yerleştirmeyi uygun görür ve Q klavye adını verdiğimiz harf dizilimi ortaya çıkar.

Bu konuda başka bir söylenti de vardır, buna göre Sholes’un makinesinin adı “Sholes & Glidden Type Writer” olarak geçer. Buradaki “Type Writer” kelimelerini oluşturan harflerin tamamı Q klavyenin en üst sırasında yer almaktadır. Böylece satıcılar, bir kağıda kolayca “Type Writer” yazarak ürünlerinin yeteneğini karşılarındakine gösterme şansı bulmaktadırlar.

Sebebi her ne olursa olsun Q standardı modern bir mühendislik ürünü olmaktan çok uzaktır. Bu durum uzun yıllar eleştiri konusu olmuştur ancak İngilizce’ye uygun bir dizilimi olsa da hiç kullanıcısı olmayan yeni yazı makinelerini satmak

neredeyse imkansız olduğundan köklü bir değişiklik yapılamamıştır. Aslında Washington State Üniversitesi’nden Prof. Dr. August Dvorak, 1932 yılında İngilizce’de çok kullanılan harflerin, klavyenin en kolay ulaşılabilir yeri olan orta sırasına toplandığı bir klavye dizilimi önermiştir. Dvorak klavyesi olarak adlandırılan bu dizilim aynı nedenden ötürü yaygınlık kazanamamış, çağ dışı ve bilimsel temeli olmayan Q standardı günümüze kadar hakimiyetini sürdürmeyi başarmıştır.

F Klavyenin ortaya çıkışı

F Standardı ise sanıldığı gibi aksine en modern klavye standartlarından birisidir. F klavyeyi İhsan Sıtkı YENER’e borçluyuz. Yener, 1950’li yıllarda Amerika’da Ölçme-Değerlendirme yüksek lisansı ve Eğitim Metodları doktorası yapan değerli bir bilim insanımızdır. 1946 yılından itibaren de Türkçe’ye uygun bir klavye standardı için resmi makamlar nezdinde girişimler yapmaya başlamıştır.

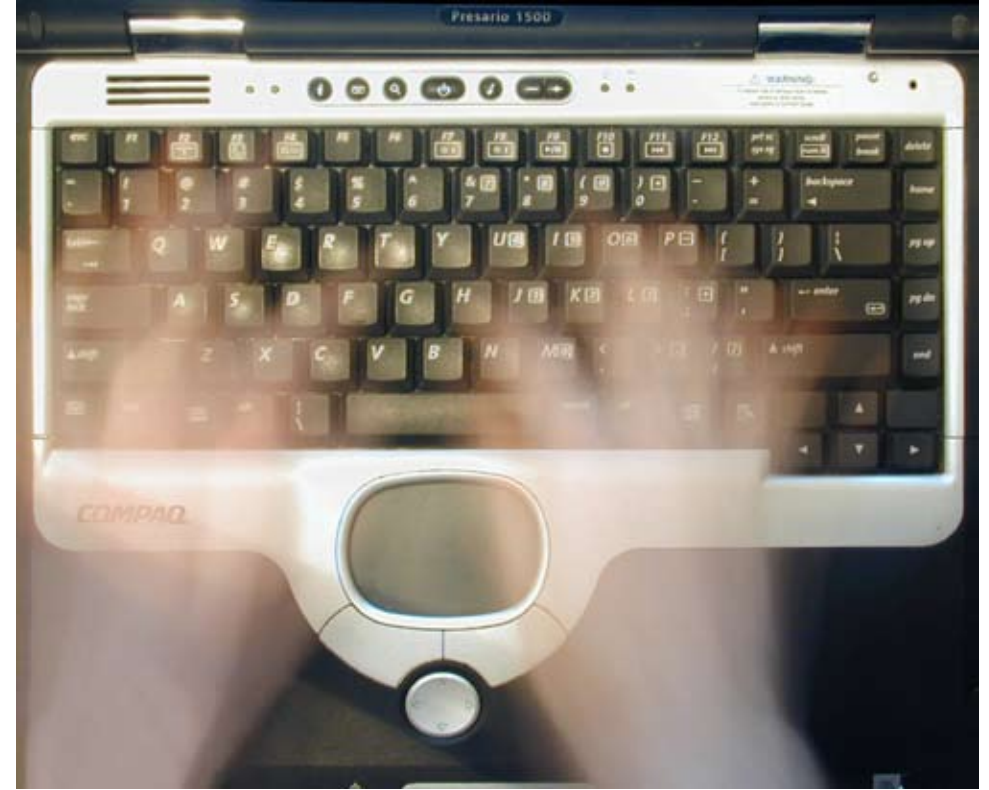
Bu girişimler sonucunda, Yener ve yabancı uzmanların da içinde bulunduğu bir komisyon kurularak çalışmalar başlamış. Komisyon TDK kılavuzundaki 30 bine yakın kelimeyi inceleyerek en çok kullanılan harfleri tespit etmiş. Sonra parmakların fiziksel güçleri ve hareket özellikleri incelenerek harfler klavyede en uygun yerlere yerleştirilmiş. O gün yapılan çalışmalara göre Türkçe’de en çok kullanılan beş harfin sırasıyla, a, e, k, i ve m olduğu ortaya çıkmış. İş yükünü her iki ele eşit paylaşdırmak için de sol el yaklaşık yüzde 49, sağ el de yüzde 51 oranında kullanılacak şekilde harfler yerleştirilmiş. Böylece bugün kullandığımız F standardı ortaya çıkarılmış.

Aslında benzer bir çalışmayı İngilizce için Dvorak’ın yaptığını yazmıştım. Asıl sorun F standardının akıbetinin Dvorak standardına benzememesini sağlamaktı. Çünkü o günlerde Türkiye’de 40 bine yakın yazı makinesi mevcuttu ve bu makinelerin F standardına dönüştürülmesi ve yeni ithal edilecek ve üretilcek makinelerin de buna göre düzenlenmesi gerekiyordu. Bu iş yeni bir standart geliştirmekten çok daha zordu.

İşte İhsan Yener’in ne büyük bir iş yaptığını buradan anlayabiliriz. Çünkü F dizilimi 20 Ekim 1955’te standart Türkçe klavye olarak kabul edilip gümrük kanunlarına “bundan sonraki ithalat standart Türk klavyesine uygun olacak” diye bir madde eklendikten sonra büyük bir eğitim seferberliği başlatılmıştır. Yener, bu eğitim seferberliğinde Ticaret Meslek Liseleri’nin müfredat programının hazırlanmasında görev almış ve çeşitli okullarda bizzat eğitici olarak çalışmıştır. Ancak büyük maliyeti ve zorluğundan dolayı mevcut yazı makinelerinin olduğu gibi bırakılmasına karar verilmiştir. Sonuçta bu eğitim çalışmaları çok başarılı olmuş ve 1974 yılında Türk Standartları Enstitüsü tarafından F klavye zorunlu standart olarak kabul edilmiştir.

Bu değişim Cumhuriyet tarihindeki büyük başarılarından birisidir. Uluslararası daktilografi ve steno yarışmalarına F klavye ile katılan yarışmacılarımız bu şampiyonalarda 28 defa dünya birincisi olarak bu başarıyı kanıtlamışlardır. Bu birinciliklerin 14’ünde dünya rekoru kırılmış olması da önemlidir.

Bir başka ilginç durum ise F klavyenin İngilizce için de çok uygun olduğu gerçeğidir. Yapılan bir deneyde F klavyeyi 10 parmak yazan bir denek ile Q klavyeyi 10 parmak yazan deneklere aynı İngilizce metin verilmiş. Q Klavye kullananlar dakikada ortalama 32–35 kelime yazarken F klavye kullanan 72 kelime yazmış.

Peki sonra ne oldu?

Uzun yıllar tüm bilgisayar ve yazı makineleri F klavye olarak ithal edilmeye devam edildi. Ancak özellikle üretim bandındaki dizüstü bilgisayarların klavyelerini F standardına dönüştürme maliyeti masaüstü klavyelerinden fazla olduğu için 1990’lı yıllarda yaygınlaşan dizüstü bilgisayarlardaki fiyat farkı kullanıcıları caydıracak düzeye gelmeye başlamıştı. Sonuçta raflar Q klavyeler ile dolmaya başladı. O günlerdeki manzaraya göre yeni teknoloji olarak görülen dizüstü sistemlerde ve yeni bilgisayarlarda sık Q klavyeler rafları süslerken karşısında F klavyeli eski bilgisayarlar ve köhne daktilolar duruyordu. Bu manzarayı gören eğitimsiz yeni nesil ise haklı olarak yazımın başında belirttiğim sonuca ulaştı.

O yıllarda çok ilginç ve ironik bir gelişme de yaşandı. Bildiğiniz gibi klavyeler için çeşitli çıkartmalar (sticker) bulunuyor, bunları yapıştırarak bilgisayar klavyenizi

istediğiniz standartta kullanabiliyorsunuz. Yani aslında Q klavyeye bir F çıkartma yapıştirılması kadar basit bir çözümü olan bu sorunun Q-Türkçe gibi ucube bir çözüm ile halledilmiş olması en az Sholes'un Q standardını icadı kadar saçma görülebilir.

Şimdi ne yapacağız?

Merak etmeyin Q standardını tercih edenleri aşağılayan fanatiklerden değilim, ancak bu konunun açıldığı her forumda hakaretlere varan çok ateşli tartışmalar çıktığına bizzat şahit olmuş birisi olarak başımıza ne geldiyse cahillikten geldi diyerek bu yazıyı yazdım.

Sonuçta 10 parmak yazmıyorsanız bu sizi çok ilgilendiren bir konu olmayabilir. Eğer 10 parmak yazıyorsanız da zaten neyin ne olduğunu biliyorsunuzdur. Bence bu büyük oranda verimlilik ile ilgili bir konu ancak HP Türkiye Genel Müdürü Şahin TULGA'nın başka bir fikri var: Tulga, SAP Teknoloji Günleri 2003'te Amerika'da aldığı eğitim sürecinden bahsederken; düşünme eyleminin daima ana dilde yapıldığını, bunun yaratıcılık ve özgüveni tetikleyeceğini, Türkçe için özel olarak geliştirilmiş F klavyenin de bu nedenle özellikle kullanılması gerektiğini savunmuştur.

Benim tahminime göre şu anda ülkemizde Q klavye ezici bir üstünlük ile kullanılıyor. F klavye ise çoğunlukla resmi kurumlarda ve bir miktar da benim gibi geçmişinde 10 parmak tecrübesi olanların elinin altında bulunuyor artık. Q standardının dünya genelindeki yaygınlığına bakılırsa belki de bu doğal bir sonuç; nihayetinde müzik dinlemek, gazete okumak, oyun oynamak isteyen bir kullanıcı için klavye standardının hiçbir önemi yok, önüne ne konulursa kullanır. Yeter ki bu konuda bir önyargısı olmasın ve bir gün hızlı yazmaya karar verdiğinde F klavyeyi tercih edecek ve gerektiğinde savunacak bilince sahip olsun.

Ayrıca klavyenin artık tedavülden kalkacağını düşünenlere de klavyelerin öyle hemen ortadan kalkmayacağını öne sürüyorum. Belki dinazor olarak tabir edilen 1,44 MB disket sürücüler gibi uzun yıllar masaüstümüzde yerini koruyacak. Ama bu yeni teknolojilerin önünde bir engel değil ve F klavyenin durumundan ders alarak yeni teknolojiler için yatırım yapmak gerekiyor. Ses tanıma gibi teknolojiler henüz yaygın kullanıma sahip olmasa da teknoloji şirketlerinin uzun

zamandır en çok AR-GE yatırımı yaptıkları konular olduğu biliniyor. Önümüzdeki 5 yıl içerisinde bilgisayarlarımızı sesli komutlarla idare edebileceğiz ve belki de e-postalarımızı konuşarak ya da dijital kağıtlara el yazısı ile yazmaya başlayacağız. Dahası teknoloji geliştikçe, çok çeşitli amaçlarla farklı biçim ve özellikte cihazlar kullanıyor olacağız. Eğer bu cihazlar ve teknolojilerde Türkçe desteği bulunmazsa ülkemizde çok ciddi kültür erozyonu ortaya çıkacaktır.

Bir 10 yıl sonra evimize aldığımız cihazlarla iletişim kurmak için İngilizce kullanmaya mecbur kalmak istemiyorsak, çocuklarımızın Türkçe'nin yok sayıldığı bir teknoloji ile yetişmesine göz yummamak için, yakın gelecekte tanışacağımız yeni teknolojilerde ve kullandığımız tüm programlarda sürekli olarak Türkçe desteği konusunda ısrarlı ve yön verici tavır takınmalıyız ve TÜBİTAK, TDK gibi kurumlar ile özel firmaları da yönlendirmeliyiz.

